

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК_811.111'25'42:355.01]:82-92(043.3)

«До захисту допущено»
Зав. каф. Марина КОЛІСНИК
« ____ » _____ 2025 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 « Філологія»**

**на тему: «Мовна репрезентація концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у
сучасній англомовній пресі: структура, семантика, прагматика та
переклад»**

Виконувала: студентка 6 курсу, групи ЛА-41мп Лобунько Катерина Романівна

Науковий керівник:

доц. каф. ТППАМ, к. філол. н., доц. Карачун Юлія Геннадіївна

Рецензент:

доц. каф. ТППНМ, д. філол. н., доц. Моїсєєва Наталія Олегівна

Засвідчую, що у цій
магістерській дисертації немає
запозичень з праць інших
авторів без відповідних
посилань Студентка Лобунько
Катерина Романівна

Київ 2025

Календарний план

№ з/п	Назва етапу виконання магістерської дисертації	Термін виконання	Примітка
1	Складання індивідуального плану написання МД	до 31.10.2024	виконано
2	Формування списку джерел та опрацювання матеріалів з проблематики МД	до 25.02.2025	виконано
4	Написання тез до участі в науковій конференції	до 22.03.2025	виконано
5	Написання чернетки Вступу та огляду літератури до першого розділу	до 31.05.2025	виконано
6	Написання першого розділу та подання його науковому керівнику	до 30.06.2025	виконано
7	Підготовка статті до фахового журналу за матеріалами теоретичного та практичних розділів МД	до 20.07.2025	виконано
8	Написання другого розділу та подання його на перевірку науковому керівнику	до 10.08.2025	виконано
9	Аналіз емпіричного матеріалу в українськомовному перекладі, написання третього розділу	до 31.08.2025	виконано
10	Оформлення результатів дослідження у формі кінцевого варіанту МД, остаточна перевірка науковим керівником	до 1.12.2025	виконано
11	Подання тексту МД на перевірку на наявність текстових збігів	до 10.12.2025	виконано
12	Відгук наукового керівника та подання МД на рецензію визначеному рецензенту	до 10.12.2025	виконано
13	Розміщення електронної версії МД на сайті кафедри та подання роздрукованої МД на кафедру	до 12.12.2025	виконано
14	Державна атестація. Захист МД	22-23.12.2025	виконано

Студентка

_____ К. Р. Лобуцько

Науковий керівник

_____ Ю. Г. Карачун

РЕФЕРАТ

Тема роботи: *«Мовна репрезентація концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасній англomовній пресі: структура, семантика, прагматика та переклад»*
Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія». Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, Київ, 2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено мовні засоби репрезентації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасному англomовному публіцистичному дискурсі. Визначено основні засади публіцистичного стилю та структуру концепту – його ядро і периферію. Проаналізовано семантичні поля, лексико-стилістичні й прагматичні особливості вираження ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ у матеріалах британських і американських медіа (Reuters, BBC, Al Jazeera, AP). Виявлено типові мовні засоби – лексеми, кліше, метафори, евфемізми, інтенсиватори, гібридні конструкції й аббревіатури, що формують когнітивно-комунікативну модель війни.

У роботі розкрито прагматичні аспекти реалізації концепту – оцінність, фреймінг, маніпулятивні стратегії та їхній вплив на суспільне сприйняття конфлікту. Проаналізовано перекладацькі стратегії (калькування, модуляція, конкретизація, компенсація, адаптація) при відтворенні воєнної лексики, фразеологізмів і метафор. Доведено, що адекватний переклад концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ потребує поєднання лексичної точності з передачею прагматичного ефекту, емоційного забарвлення та ідеологічних відтінків оригіналу.

Наукова новизна роботи полягає у системному аналізі структури, семантики, стилістики, прагматики та перекладацьких аспектів концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ на матеріалі англomовної преси 2014–2025 років. Уперше на комплексному рівні визначено взаємозв'язок між семантичними

полями, прагматичними функціями та перекладацькими рішеннями, що забезпечують відтворення когнітивної моделі війни в українському перекладі.

Практичне значення результатів полягає у можливості їхнього використання в курсах із перекладознавства та медіалінгвістики, а також у роботі перекладачів новинних текстів. Матеріали дослідження можуть стати основою для укладання глосаріїв воєнної лексики.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані на студентських науково-практичних конференціях із перекладознавства, когнітивної лінгвістики та міжкультурної комунікації, а також покладені в основу статті «Прагматичні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі», яка буде опублікована у збірнику матеріалів профільної конференції в грудні 2025 року.

Ключові слова: *ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ, публіцистичний стиль, концепт, семантика, прагматика, метафора, евфемізм, перекладацькі стратегії, медіадискурс.*

ABSTRACT

Thesis Title: “Linguistic Representation of the Concept MILITARY CONFLICT in Modern English-Language Press: Structure, Semantics, Pragmatics, and Translation.” Qualification work in manuscript form. Master’s thesis for obtaining the degree of Master in specialty 035 “Philology.” Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv, 2025.

The qualification work explores the linguistic means of representing the concept “MILITARY CONFLICT” in modern English-language publicistic discourse. The main principles of the publicistic style and the structure of the concept – its core and periphery – have been determined. Semantic fields, lexical-stylistic, and pragmatic features of expressing MILITARY CONFLICT in the materials of British and American media (Reuters, BBC, Al Jazeera, AP) have been analyzed. Typical linguistic means – lexemes, clichés, metaphors, euphemisms, intensifiers, hybrid constructions, and abbreviations – that form the cognitive-communicative model of war have been identified.

The study reveals the pragmatic aspects of the concept’s realization – evaluativity, framing, manipulative strategies, and their influence on public perception of the conflict. Translation strategies (calquing, modulation, concretization, compensation, adaptation) in rendering military vocabulary, phraseological units, and metaphors have been analyzed. It has been proven that an adequate translation of the concept MILITARY CONFLICT requires combining lexical precision with the transmission of pragmatic effect, emotional tone, and ideological connotations of the original.

The scientific novelty of the work lies in the systematic analysis of the structure, semantics, stylistics, pragmatics and translation aspects of the concept MILITARY CONFLICT based on English-language press materials from 2014–2025. For the first time, a comprehensive relationship between semantic fields, pragmatic

functions, and translation decisions ensuring the reproduction of the cognitive model of war in Ukrainian translation has been defined.

The practical significance of the results lies in the possibility of their use in courses on translation studies and media linguistics, as well as in the work of translators of news texts. The research materials may serve as a basis for compiling glossaries of military vocabulary.

Approbation of research results. The research results were presented at student scientific and practical conferences on translation studies, cognitive linguistics, and intercultural communication, and were also used as the basis for the paper “Pragmatic Features of Linguistic Means Denoting the Concept MILITARY CONFLICT in the English-Language Press,” which is scheduled for publication in the proceedings of a specialized conference in December 2025.

Keywords: *MILITARY CONFLICT, publicistic style, concept, semantics, pragmatics, metaphor, euphemism, translation strategies, media discourse.*

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ	13
1.1. Загальна характеристика публіцистичного стилю.....	13
1.2. Специфіка вираження концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ.....	21
1.3. Лексичні особливості вираження концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у військовому публіцистичному дискурсі.....	29
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ У СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ПРЕСІ	34
2.1. Семантична характеристика концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у військовому дискурсі.....	34
2.2. Структурні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі.....	46
2.3. Стилiстичні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі.....	54
2.4. Прагматичні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі.....	61
Висновки до розділу 2.....	72
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ ПЕРЕДАЧІ КОНЦЕПТУ ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ В АНГЛОМОВНІЙ ПРЕСІ	73
3.1 Основні способи перекладу мовних засобів передачі концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ з англomовної преси українською мовою.....	73
3.2 Складнощі, що виникають під час перекладу лексичних одиниць на позначення ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ.....	88
Висновки до розділу 3.....	95
ВИСНОВКИ	96

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	99
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	105
ДОДАТКИ.....	111
ДОДАТОК А.....	111

ВСТУП

Сучасний медіапростір формує щоденне бачення війни: саме новинні тексти добирають слова, що моделюють події як “конфлікт”, “вторгнення”, “ескалація” чи “визвольна операція”. Мовні засоби преси не лише називають факти, а й задають рамку інтерпретації, впливають на оцінки й поведінку аудиторії. У такому контексті постає наукова проблема: як у сучасній англійській пресі репрезентується концепт **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ**, які його структурно-семантичні параметри, стилістичні ресурси та прагматичні функції, і як ці смисли відтворюються українською у перекладі. Її розв’язання важливе для розвитку перекладознавства та медіалінгвістики, оскільки дозволяє

поєднати когнітивно-дискурсивний підхід до концептів із практикою міжмовної передачі конфліктної лексики, фразеології, метафор і евфемізмів.

Актуальність роботи зумовлена тим, що повномасштабна війна Росії проти України залишається однією з центральних тем світового інформаційного простору. Міжнародні ЗМІ (Reuters, BBC, AP, Al Jazeera) щоденно публікують матеріали про воєнні події, що спричиняє швидку динаміку лексики, появу нових термінів та трансформацію наративів. Особливої ваги набуває точність вживання політично навантажених номінацій на кшталт “war”, “conflict”, “crisis”, а також термінів, пов’язаних із деескалацією (“ceasefire”, “temporary truce”), які можуть мати різне прагматичне забарвлення для різних аудиторій. У такій ситуації перекладач повинен не лише відтворювати значення, а й урахувати етичні, комунікативні та соціальні наслідки вибору слів.

На відміну від праць, що розглядають окремі аспекти військової комунікації, дане дослідження пропонує комплексний підхід: аналізує структуру відповідного концепту (ядро та периферію), семантичні та стилістичні варіанти (синонімію, кліше, метафорику, евфемізацію), прагматичні особливості (оцінність, вплив, маніпулятивні стратегії) та способи їхнього адекватного перекладу. Така інтеграція дозволяє повніше пояснити, як саме медійна мовна картина війни формується та як вона має бути відтворена у перекладі для забезпечення точності й коректності міжмовної комунікації.

Ступінь розробленості проблеми. Проблема мовної репрезентації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у медійному дискурсі має широке висвітлення у зарубіжній та українській лінгвістиці, проте залишається недостатньо дослідженою у перекладознавчому аспекті. Серед іноземних науковців важливими є праці Дж. Лакоффа та М. Джонсона, які у книзі *Metaphors We Live By* (1980) обґрунтували роль концептуальної метафори у структуризації воєнного мислення, довівши, що війна у мові розглядається як боротьба або гра, що формує сприйняття конфлікту. Д. Чілтон у дослідженні *Security Metaphors* (1996) проаналізував, як мова безпеки формує ідеологічні рамки політичного дискурсу, зокрема у медійному представленні воєн. Дж.

Чартеріс-Блек у праці *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor* (2005) показав, як метафора у поєднанні з риторичними прийомами легітимізує насильницькі дії, виправдовуючи війни як «морально необхідні». В українському науковому просторі ґрунтовний внесок зроблено О. Капелюшним, який дослідив механізми впливу публіцистичного стилю на свідомість масової аудиторії, акцентуючи на сугестивності та оцінності медіатексту. Н. Кушнірова у своїх роботах розкрила специфіку перекладу публіцистичних матеріалів, звертаючи увагу на проблеми збереження стилістичного колориту й прагматичного потенціалу текстів. І. Богучарова у дослідженнях воєнної термінології та номінацій у ЗМІ окреслила семантичні й контекстуальні особливості відображення війни в англomовному медійному просторі. Попри наявність вагомих напрацювань, досі бракує комплексних праць, у яких поєднано аналіз структури, семантики, прагматики та перекладацьких стратегій у репрезентації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасній англomовній пресі, що і визначає наукову новизну та необхідність проведеного дослідження.

Об'єкт дослідження – мовна репрезентація концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ.

Предмет дослідження – структурно-семантичні, стилістичні та прагматичні особливості мовної репрезентації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасній англomовній пресі.

Мета – комплексно охарактеризувати структуру, семантичне наповнення та прагматичний потенціал мовних засобів репрезентації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасній англomовній пресі та визначити закономірності їхнього перекладацького відтворення українською мовою

Досягнення мети передбачає розв'язання завдань:

- 1) схарактеризувати теоретичні засади публіцистичного стилю і поняття концепту у мовознавстві;
- 2) розкрити специфіку вербалізації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ (ядро/периферія, семантичні поля, синонімія/антонімія);

- 3) виявити структурні та стилістичні особливості засобів позначення конфлікту (кліше, метафори, евфемізми, інтенсиватори);
- 4) описати прагматичні ефекти (оцінність, фреймінг, маніпулятивний потенціал) у новинних та аналітичних жанрах;
- 5) визначити і обґрунтувати перекладацькі стратегії та трансформації для відтворення військової лексики, фразеології та метафор в українському перекладі.

Методи дослідження. У дослідженні використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи аналізу. Загальнонаукові методи індукції та дедукції застосовано для узагальнення теоретичних положень щодо природи мовного концепту та формування висновків про закономірності його функціонування в публіцистичному дискурсі. Методи аналізу та синтезу використано під час опрацювання наукових джерел у теоретичному розділі, а також для систематизації лексичних засобів вербалізації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ та формування загальних висновків до кожного розділу. Серед спеціальних методів використано дистрибутивний і контекстологічний аналіз – для сегментації корпусу новин та ідентифікації вербалізаторів; аналіз словникових дефініцій – для визначення первинних значень і меж семантичного поля; структурно-словотвірний і функційний аналіз – для опису моделей утворення лексем (war-, -warfare, compound/hyphenated), їхньої позиційної варіативності та жанрового функціонування; метод компонентного й типологічного аналізу – для групування синонімічних рядів і метафоричних сценаріїв; зіставний і трансформаційний аналіз – для встановлення перекладацьких відповідників і опису перекладацьких прийомів; кількісний аналіз – для визначення частотності вживання лексем, стратегій і трансформацій у межах підкорпусів.

Матеріал дослідження. Корпус із 42 англomовних статей провідних медіа (2014–2025), що висвітлюють сучасні конфлікти (Україна–РФ, Близький Схід, Африка тощо), та 300 лексем воєнної семантики (іменники, дієслова, прикметники, фразеологізми, аббревіатури, гібриди, метафори), виділених

методом суцільної/цільової вибірки. Для перекладацького аналізу використано зіставні українські тексти/переклади.

Наукова новизна. Вперше на об'єднаному матеріалі англomовної преси 2014–2025 рр. системно описано структуру концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у вимірах семантики, стилістики та прагматики, а також формалізовано набір перекладацьких стратегій (евфемізація/деевфемізація, зсув оцінності, метафоричне моделювання, гібридні композити) з критеріями їх доречності.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для підготовки курсів з медіаперекладу, укладання глосаріїв воєнної лексики, удосконалення редакторських рішень у новинних текстах, а також для подальших досліджень у галузі когнітивної та критичної лінгвістики медіа.

Апробація та публікації. Результати дослідження було апробовано на студентських науково-практичних конференціях із перекладознавства, когнітивної лінгвістики та міжкультурної комунікації, а також покладені в основу статті «Прагматичні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі», яка буде опублікована у збірнику матеріалів конференції в грудні 2025 року.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку джерел із 70 одиниць та 42 джерел ілюстративного матеріалу, а також додатку, що містить 300 лексем воєнної семантики. Загальна кількість сторінок – 118.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ

1.1. Загальна характеристика публіцистичного стилю

У мовознавстві термін *стиль мовлення* вживається на позначення функціонального різновиду літературної мови, що використовується у певній сфері спілкування і характеризується особливим добром та поєднанням мовних засобів відповідно до мети й умов комунікації. Іншими словами, кожен функційний стиль обслуговує окреслену сферу суспільної діяльності й виконує притаманні їй комунікативні завдання, відображаючись у структурі й лексиці текстів [3, с. 211]. В українській мові традиційно виділяють п'ять основних функціональних стилів: розмовний, науковий, офіційно-діловий, художній та

публіцистичний [3, с. 212]. Публіцистичний стиль (його ще називають стилем масової інформації або мас-медіа) займає особливе місце серед них, оскільки поєднує повідомлення фактів із впливом на емоції та свідомість широкого загалу. На відміну від наукового стилю, що прагне об'єктивності й точності викладу, чи офіційно-ділового, який послуговується стандартизованими беземоційними формулюваннями, публіцистичний стиль одночасно забезпечує доступне подання інформації і відкрите оцінно-емоційне забарвлення, зорієнтоване на переконання аудиторії [7, с. 59]. Його основна мета – *точно, ефективно, цікаво та доступно* донести певні відомості до масового читача чи глядача [10, с. 539]. Інакше кажучи, публіцистичний стиль – це функційний різновид літературної мови, що обслуговує сферу масової інформації та масової комунікації [7, с. 17]. Він використовується насамперед у засобах масової інформації (пресі, телебаченні, радіо, Інтернет-виданнях) для висвітлення актуальних подій і суспільно значущих проблем, формування громадської думки та впливу на широкі верстви населення. Його головними завданнями є подання соціально важливої інформації та активний вплив на масову свідомість – переконання реципієнтів у певних ідеях, спонукання їх до конкретних висновків або дій [3, с. 244]. Саме поєднання інформативної та переконувальної функцій вирізняє публіцистичний стиль серед інших.

Дослідники підкреслюють, що діалектична єдність інформаційності та емоційно-експресивного впливу є визначальною рисою мови мас-медіа [11, с. 59]. Ще в середині ХХ ст. Д. Х. Баранник зазначав, що мова преси набула статусу окремого функціонального стилю і потребує вивчення її типологічних особливостей на всіх мовних рівнях – морфологічному, синтаксичному, лексичному та фразеологічному [2, с. 173]. Сучасні мовознавці також розглядають мову ЗМІ як самостійний підстиль публіцистики або навіть як окремий стиль, враховуючи її специфіку та потужний вплив на аудиторію [5, с. 112]. Публіцистичний стиль має яскраво виражений соціальний характер: він обслуговує потреби суспільства в публічній комунікації, висвітлює суспільно-політичні процеси і формує колективні оцінки подій. Це зумовлює як

мовні, так і позамовні його особливості. До позамовних (функціональних) ознак належать, зокрема, актуальність тематики, масовий характер аудиторії, прагнення до впливу на громадську думку, а також вимоги лаконізму, доступності й достовірності викладу.

Характерні особливості публіцистичного стилю. Передусім для публіцистичного стилю характерні логічність і чіткість викладу, доступність форми висловлення думки для масового читача [6, с. 4]. Інформація в публіцистичних текстах має бути подана ясно і зрозуміло, без надмірної складності, що сприяє її швидкому сприйняттю. Щоб досягти цього, автори широко використовують лаконічність і економію мовних засобів: матеріал подається стисло, без зайвих деталей чи повторів, концентруючись на суті повідомлення [17, с. 180]. Важливою рисою є також точність у передачі фактів і формулювань – мас-медіа прагнуть не викривити інформацію, водночас роблячи її зрозумілою для невідготовленої аудиторії. Як зазначають Н. В. Глінка та О.В. Єськін, тексти публіцистичного стилю зазвичай присвячені актуальним політичним, економічним, культурним проблемам сучасності, висвітлення яких має на меті вплинути на громадську думку [4, с. 8]. Цей стиль реагує на нагальні питання життя суспільства, тому його тематика – злободенна, а оцінки подій нерідко відбивають позицію автора або видання.

Відповідно до комунікативних завдань добираються і мовні засоби публіцистики – вони мають бути одночасно зрозумілими для широкого загалу та емоційно наснаженими, здатними привернути увагу читача [7, с. 43]. Мова публіцистичного стилю зорієнтована на поєднання інформативності з образністю та експресією [1, с. 227]. Публіцистичний виступ чи стаття не обмежується нейтральним викладом фактів – автор намагається сформувати у реципієнта певне ставлення до повідомлюваного. П. С. Дудик відзначає, що конструктивним принципом публіцистичного стилю є експресивність, на відміну від стереотипності ділового та суто об'єктивної точності наукового стилів [7, с. 59]. Експресивність у публіцистиці реалізується через добір оцінної лексики, використання риторичних фігур, емоційно забарвлених висловів – усе

те, що привертає увагу, підсилює вплив слова на почуття і запам'ятовується читачеві [18, с. 244]. Зазвичай автори свідомо вводять у текст слова з виразною позитивною або негативною конотацією, риторичні запитання, окличні інтонації, аби викликати у публіки емоційний відгук та підкріпити власну позицію.

Лексичний склад публіцистичних текстів поєднує нейтральну лексику зі стилістично маркованою, емоційно-експресивною [14, с. 125]. З одного боку, широко використовуються загальноповсюдні нейтральні слова для ясності змісту, з іншого – важливу роль відіграють слова з підвищеною емоційною насиченістю, що створюють потрібне враження. Характерною є наявність значної кількості суспільно-політичної та публіцистичної термінології, професійної лексики на теми дня, а також нових слів-неологізмів, розмовних елементів, жаргонізмів чи крилатих виразів – усе, що робить мовлення яскравим і сучасним [4, с. 9]. За спостереженнями І. Баглай, тексти публіцистичного стилю часто насичені аббревіатурами, професіоналізмами, фразеологізмами, розмовними і навіть просторічними елементами, неологізмами та іншими актуальними мовними новотворами [1, с. 228]. Така строкатість словника пояснюється високою чутливістю цього стилю до вимог часу: мова медіа швидко реагує на суспільні зміни, щодня з'являються нові поняття, реалії та образні вислови, що одразу входять у вжиток і відображають реалії дня [30, с. 153]. Зокрема, публіцистика часто запроваджує *евфемізми* – нові найменування явищ із пом'якшеною семантикою, щоб завуальовати або подати у прийнятнішому вигляді гострі, контроверсійні факти. Наприклад, у медіа можна зустріти вислови на кшталт “збройний інцидент” замість “бій” чи “військова операція” замість “війна” – такі заміни пом'якшують враження від події і змінюють її оцінку в очах аудиторії [34, с. 87]. О.С. Ткачик і Т. К. Бабаїв, досліджуючи появу англійських евфемістичних неологізмів у газетному стилі, відзначили труднощі їх адекватного перекладу українською, що підтверджує глобальну тенденцію до завуальованості мови при подачі трагічних чи суперечливих тем у пресі [34, с. 88]. Отже, багатство і динамічність лексики –

одна з прикметних ознак публіцистичного стилю, яка вирізняє його серед інших стилів: якщо науковий чи офіційний дискурс тяжіє до усталеної термінології та стабільної мовної норми, то мова публіцистики відкрита до новацій, розмовних впливів і експресивних експериментів.

Стильові можливості публіцистичного стилю надзвичайно широкі, оскільки він синтезує елементи й прийоми інших мовних стилів. Задля точної передачі змісту й доказовості публіцистика звертається до наукового стилю – запозичує в нього вимогу логічності, аргументованості й фактологічної точності викладу [6, с. 5]. Водночас публіцистичні тексти можуть включати елементи офіційно-ділового мовлення – наприклад, стандартні звороти чи кліше у новинних повідомленнях (канцеляризми, усталені вирази), щоб додати викладові об'єктивного, нейтрального тону [3, с. 247]. Активно використовуються й розмовні ресурси: живі інтонації, діалогічні конструкції, прості речення, звертання до читача створюють ефект невимушеного спілкування, полегшують сприйняття та роблять текст ближчим до аудиторії [11, с. 62]. Не чужі публіцистиці й засоби художнього стилю – образні метафори, символіка, порівняння, що надають слову підвищеної виразності та естетичної привабливості [18, с. 245]. Через таку інтеграцію різностильових елементів публіцистичний стиль відзначається жанровою та тематичною різноманітністю. До нього належать численні жанри мас-медійного мовлення: газетні й журнальні статті, аналітичні огляди, репортажі, інтерв'ю, нариси, колонки, памфлети, фейлетони, замітки, рецензії, телерадіокоментарі, блоги тощо [4, с. 10]. Залежно від жанру, адресної аудиторії та формату видання співвідношення інформаційної та експресивно-оцінної складових у тексті може істотно змінюватися [14, с. 126]. Приміром, у короткій новинній замітці зазвичай переважає нейтральний тон і стримана фактологічність викладу, тоді як у авторській політичній колонці чи рецензії дозволяється суб'єктивніша манера – автор вдається до іронії, сарказму, уживає експресивні авторські неологізми чи метафори, щоб підкреслити власну оцінку подій [19, с. 73]. Т. А. Коць зауважує, що оцінність (вираження оцінних суджень) у мові публіцистики

тісно пов'язана з емоційністю й експресивністю, але не зводиться до них: у пресі оцінки часто імпліцитні, приховані між рядків – вони проявляються через добір слів із певним відтінком, через загальний тон і ракурс висвітлення подій [14, с. 128]. Саме така *прихована оцінність* є надзвичайно ефективним засобом впливу на масову свідомість, адже читач не завжди усвідомлює наявність маніпулятивного елемента і легше сприймає нав'язувані інтерпретації [20, с. 142].

Синтаксис публіцистичних творів також має свої засоби впливу та впізнавані риси. Для нього характерне активне використання риторичних запитань, інверсій (незвичного порядку слів), повторів, вигуків – усього, що посилює експресію мовлення, надає йому емоційного піднесення та водночас добре запам'ятовується аудиторією [17, с. 181]. Наприклад, навмисне повторення ключового слова чи конструкції або паралельна побудова кількох сусідніх речень привертають увагу читача і створюють ритміку викладу, підкреслюючи головну думку тексту [15, с. 29]. Риторичні питання, звернені ніби до читача, виконують подвійну функцію: з одного боку, вони залучають адресата до роздумів над темою, спонукаючи його несвідомо шукати відповідь, а з іншого – додають авторському мовленню експресії та емоційності [18, с. 246]. Дослідження сучасної української публіцистики, проведене Оксаною Литвин і Надією Голубінкою, показало, що найчастіше в медіатекстах уживаються саме такі риторичні фігури, як риторичні питання, градація, антитеза та звертання до читача – ці прийоми роблять публіцистичні тексти більш переконливими для аудиторії [18, с. 247]. Загалом подібні стилістичні прийоми “оживляють” матеріал, надаючи йому емоційного забарвлення, і водночас виконують важливу прагматичну функцію – впливають на підсвідомість читачів шляхом їх емоційного залучення до сприйняття позиції автора [30, с. 154]. Таким чином, структурно-композиційна організація публіцистичних текстів підпорядкована завданню максимального впливу: заголовки, абзацовий поділ, порядок викладу фактів, чергування коротких і довших речень, ритмомелодика фраз – усі ці елементи використовуються для

того, щоб читач не лише зрозумів інформацію, а й відчув певні емоції, пройнявся настроєм автора або видання.

Функції та значення публіцистичного стилю. У підсумку публіцистичний стиль постає як інтегральний, синтетичний за природою: він поєднує повідомлення фактів із їх образним, емоційно забарвленим коментарем [10, с. 540]. С. Я. Єрмоленко слушно зауважує, що цей стиль широко використовує “живе слово” масової комунікації і здатен формувати мовну картину дня для найширших верств суспільства, задаючи тон суспільному обговоренню подій [10, с. 540]. Ефективність публіцистичного мовлення значною мірою залежить від збалансованої реалізації його подвійної функції – інформаційної та впливової. Як підкреслює А. О. Капелюшний, автор мас-медійного тексту має одночасно інформувати й переконувати, тобто надати достовірні факти і, в той же час, через добір особливої лексики та синтаксичних конструкцій викликати у цільової аудиторії потрібну реакцію [11, с. 63]. Підтримують цю думку й інші дослідники: так, А. Сотников та І. Кобилінська зазначають, що дієвість публіцистичного тексту зумовлюється гармонійним поєднанням інформаційної складової та впливової (сугестивної) складової, коли фактологічна точність і логічність викладу сполучається зі стилістично маркованим, експресивним наповненням мовлення [30, с. 155]. У результаті вдало створені публіцистичні тексти здатні глибоко впливати на емоційний стан читачів і навіть формувати їхні світоглядні позиції щодо певних подій чи осіб [21, с. 92]. Це підтверджують і конкретні дослідження мас-медійного дискурсу: зокрема, Б. Ю. Нечипоренко, проаналізувавши мовні засоби формування масової свідомості в китайському політичному дискурсі, показав, як через добір лексики та фразеології засоби інформації цілеспрямовано конструюють потрібний образ подій у свідомості аудиторії [21, с. 93]. Іншими словами, публіцистичний стиль є потужним інструментом впливу на масову аудиторію, і всі його мовні особливості підпорядковуються стратегічній меті – переконати, схилити читача до певних оцінок, поглядів або дій [20, с. 143].

Окремо варто згадати про складність перекладу публіцистичних текстів іншою мовою. Публіцистичний стиль кожної мови має свої нюанси, тож перекладач публіцистики стикається з подвійним завданням: потрібно зберегти і змістову точність викладу, і характерний стилістичний колорит оригіналу [16, с. 293]. Т. В. Кушнірова та Д. А. Катренко відзначають, що основними викликами при перекладі публіцистичних матеріалів є мовні та стилістичні особливості цього стилю: наявність безеквівалентної лексики, гри слів, культурно забарвлених реалій, мовних алюзій, а також розбіжності у стилістичних нормах двох мов [16, с. 294]. Щоб донести до іншомовного читача той самий зміст і справити аналогічне враження, перекладач вимушений застосовувати різноманітні лексико-граматичні трансформації – перефразування, зміну структури речень, пошук функціональних аналогів сталих висловів тощо [1, с. 227]. Ірина Баглай відзначає, що через розбіжності у значенневих відтінках слів двох мов перекладач часто вдається до синонімічних заміन або навіть антитезного перекладу, аби зберегти зміст і емоційне забарвлення вислову [1, с. 228]. Наприклад, англійський вираз *“This was the beginning of a success story”* при буквальному перекладі українською (*“Це був початок історії успіху”*) не передає іронічного підтексту оригіналу, тому його доцільно відтворити антитезою *“Це було закінченням низки невдач”*, яка точніше передає імпліцитну оцінку [15, с. 28]. О.С. Куркчи також зауважує, що при перекладі газетно-публіцистичних матеріалів необхідно враховувати жанрові особливості: наприклад, новинний звіт вимагає максимальної ясності та нейтральності викладу, тоді як аналітична стаття чи есе можуть допускати вільніший стиль із збереженням авторського тону [15, с. 29].

Отже, публіцистичний стиль як функційний різновид літературної мови є важливим інструментом суспільної комунікації, оскільки поєднує інформативну та впливову функції. Його головна особливість полягає в здатності не лише передавати факти, а й формувати певні оцінки, настрої та навіть світоглядні орієнтири аудиторії. Це досягається завдяки поєднанню точності й доступності викладу з емоційною насиченістю та експресивністю, а також активному

використанню стилістичних засобів, риторичних прийомів і лексичних новотворів. Публіцистичний стиль інтегрує елементи інших стилів – наукового, офіційно-ділового, розмовного та художнього – що забезпечує його жанрову багатогранність і комунікативну гнучкість. Він реагує на актуальні соціальні події, відображає суспільні процеси та впливає на масову свідомість, що робить його одним із найдієвіших інструментів інформаційного простору сучасності.

1.2. Специфіка вираження концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ**

У сучасному мовознавстві поняття “концепт” посідає одне з центральних місць при вивченні мовної картини світу [20, с. 141]. Концепт розуміють як динамічну комплексну ментальну сутність – “одиницю колективної свідомості”, що акумулює знання, асоціації, оцінки та емоції, пов’язані з певним явищем або об’єктом дійсності [14, с. 124]. За визначенням Ю.С. Степанова, концепт є своєрідним “згустком культури в свідомості” носія мови [цит. за 12, с. 67]. Він має складну структуру: ядро (поняттєвий, предметно-понятійний зміст) та периферію (конотативні, образні, оцінні нашарування) [20, с. 142]. Наприклад, лінгвокультурний концепт “ВІЙНА” містить не лише базове поняття “озброєний конфлікт між спільнотами”, а й цілий пласт історичних, емоційно-ціннісних, символічних аспектів, напрацьованих культурним досвідом народу [19, с. 71]. Як зазначається в енциклопедичних виданнях, концепти – навіть універсальні – в різних мовах можуть актуалізуватися різними мовними засобами та мати національно-специфічні ознаки [32, с. 75]. Це означає, що хоча концепт “війна” існує у всіх культурах, його мовне вираження і смислові акценти можуть відрізнятися в українців, англійців, китайців тощо, відображаючи специфіку історичного досвіду і світогляду [21, с. 91].

Концепт **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** у даному дослідженні стосується, по суті, того самого явища, що й концепт “ВІЙНА”, але акцентує увагу на його конфліктній природі [20, с. 142]. Спочатку визначимо базовий поняттєвий зміст цього концепту. Згідно з тлумачними словниками, *війна* – це організована

збройна боротьба між державами, народами чи соціальними групами. Наприклад, у Словнику української мови наведено визначення: “Війна – організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо” [27, с. 585]. Натомість термін *конфлікт* трактується як зіткнення протилежних інтересів, поглядів, серйозне зіткнення, гостра суперечність, що часто призводить до активних дій [32, с. 316]. Отже, воєнний конфлікт можна визначити як збройне зіткнення сторін на основі серйозних протиріч – фактично синонім війни, хоча слово “КОНФЛІКТ” іноді сприймається як дещо м’якший термін, ніж “ВІЙНА” (в офіційно-дипломатичному дискурсі часто вживають “*armed conflict*” як нейтральніший опис) [46, с. 142]. Проте з погляду концептуального наповнення, концепт війни охоплює весь спектр значень – від конкретних (битва, бій, фронт) до абстрактно-метафоричних (війна як хаос, зло, стихія тощо) [33, с. 94].

Структура концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ включає, з одного боку, об’єктивно-понятійні компоненти, а з іншого – образно-оцінні [20, с. 143]. До понятійного ядра належать такі універсалиї, як учасники (сторони конфлікту: союзники, вороги), причини (територіальні, ідеологічні, економічні), процес (бойові дії, наступ, оборона, ескалація), наслідки (перемога, поразка, жертви, руйнування) тощо [32, с. 317]. Ці категорії відображені у визначеннях: наприклад, війна зазвичай передбачає застосування військових сил, стратегії та тактики для досягнення мети – розгрому противника [28, с. 590]. Постійні ознаки війни – крайня жорстокість, насильство, масові втрати, соціальні потрясіння та економічна розруха [19, с. 73]. Так описують війну й довідники: як явище, що завжди пов’язане з руйнуваннями та стражданнями [29, с. 611]. З іншого боку, концепт війни має яскраво виражений аксіологічний вимір. У колективній свідомості більшості народів війна асоціюється з злом, смертю, горем, розрухою – тобто несе переважно негативну оцінку [33, с. 95]. За спостереженнями О. Теплої, в англійській картині світу війна постає символом зла, смерті, безнадії, спустошення, але водночас може сприйматися і як “прибутковий бізнес” – натяк на військово-промисловий комплекс і наживу на

війні [33, с. 96]. Це свідчить про багатовимірність концепту: окрім загальнолюдської гуманістичної оцінки “війна – зло”, існують і прагматичні оцінки “війна – спосіб збагачення, геополітичний інструмент” тощо [47, с. 112].

Методи дослідження концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ спираються на досягнення когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології [12, с. 45]. Оскільки концепт втілюється у мові через свої *вербалізатори* – слова, стійкі сполучення, метафори, тексти – одним із головних підходів є аналіз лексико-семантичного поля концепту [20, с. 144]. Ю. В. Нестерович систематизувала відомості про вербалізацію концептів і зазначила, що основними мовними засобами вираження концепту виступають слова різних частин мови, фразеологізми, речення і навіть цілі тексти [20, с. 145]. Для концепту “ВІЙНА” базовим вербалізатором є слово *war / війна*, навколо якого формується так звана “лексична сім’я” – сукупність споріднених слів і словосполучень [33, с. 97]. Навколо імені концепту групуються синоніми, антоніми, асоціативні метафори, які разом утворюють семантичне поле концепту [47, с. 115]. В цьому полі можна виділити тематичні підгрупи: напряму пов’язані з війною поняття (*битва, бій, наступ, оборона, перемир’я*), атрибути війни (*зброя, фронт, окопи, прапор, мирні переговори*), наслідки (*руїна, окупація, втрати, перемога, поразка*), учасники (*воjak, солдат, загарбник, союзник*) тощо [19, с. 75]. Такі елементи поля становлять “номінативне гніздо” концепту [20, с. 146].

Окрім прямих найменувань, концепт “ВІЙНА” вербалізується через численні метафоричні моделі [50, с. 9]. Як зауважує Б. Чмілевська, в медіадискурсі різних країн війна може метафорично подаватися як *подорож*, але траєкторія і ціль цієї подорожі різняться залежно від національного нарративу [50, с. 10]. Наприклад, у деяких англійських джерелах війна метафорично змальовується як *шлях до перемоги (journey to victory)*, тоді як в інших – як *дорога в прірву (road to ruin)*, що відображає різні ідеологічні інтерпретації конфлікту [47, с. 118]. Військова метафорика взагалі є надзвичайно поширеною і виходить далеко за межі опису власне бойових дій [59, с. 64]. З одного боку, для опису війни часто залучають порівняння зі

стихійними лихами або хворобами (наприклад: *firestorm of war, epidemic of violence* – “пожежа війни”, “епідемія насильства”) [47, с. 119], з іншого – сам воєнний концепт стає джерелом метафор для інших сфер життя (спорт – “битва за кубок”, політика – “війна компроматів”, медицина – “боротьба з вірусом”) [59, с. 65]. Дж. Лакофф і М. Джонсон ще у 1980-х показали на прикладі метафори “Сперечатися – значить воювати” (*ARGUMENT IS WAR*), що лексика війни широко проникла в повсякденну мову: ми говоримо “відстояти свою позицію”, “атакувати аргументи опонента”, “зазнати поразки в дискусії”, не усвідомлюючи, що використовуємо воєнні поняття для опису інтелектуального процесу [59, с. 66]. Це демонструє глибоку укоріненість концепту війни в нашому мисленні: він служить когнітивною основою для розуміння багатьох явищ через призму конфлікту [47, с. 120].

Разом з тим, у публіцистичному стилі метафори війни несуть потужне прагматичне навантаження [47, с. 122]. Вони можуть героїзувати або демонізувати зображуване явище [50, с. 11]. Зокрема, військова метафора здатна поєднувати позитивний і негативний емоційний вплив: позитивний – коли йдеться про єднання, мобілізацію, героїзм (“битва за майбутнє”, “фронт змін”), негативний – коли викликає асоціації з насильством, загрозою, хаосом [59, с. 68]. Наприклад, у висвітленні економічної кризи можуть писати про “битву за виживання бізнесу”, з одного боку романтизуючи зусилля підприємців, а з іншого – підкреслюючи драматизм ситуації [47, с. 123]. Така двоїстість метафори дозволяє медіа тонко маніпулювати настроями аудиторії [50, с. 12]. Як показав Чартеріс-Блек, метафори взагалі є ключовим засобом конструювання соціальної реальності та легітимації політичних рішень, зокрема й рішень про ведення війни [47, с. 124]. Через вміло дібрані метафоричні образи можна подати війну як неминуче випробування, священну боротьбу або як гру сил – залежно від потрібної ідеологічної рамки [59, с. 69].

Щоб виявити специфіку вираження концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** у сучасній англійській пресі, важливо проаналізувати, якими саме мовними засобами цей концепт актуалізується в медіатекстах, та яке смислове і

прагматичне навантаження вони несуть [33, с. 93]. Дослідження О. Теплої, що присвячене концепту WAR у публіцистичному дискурсі, показало, що в сучасних медіа спостерігається тенденція до розширення номінативного поля цього концепту за рахунок синонімічних назв та метафоричних перифраз [33, с. 94]. Зокрема, в англійських ЗМІ зафіксовано використання таких синонімічних позначень війни, як *conflict*, *fighting*, *hostilities*, *armed confrontation*, *battle*, *bloodshed* та ін. [46, с. 141]. Кожне з них має свої відтінки: *conflict* часто вживають у значенні “конфлікт меншого масштабу, ніж тотальна війна”, *hostilities* підкреслює стан активних бойових дій, *bloodshed* акцентує криваві наслідки. Наприклад, західні дипломати іноді в офіційних заявах уникають слова “*war*”, натомість говорять “*the conflict in Ukraine*” – це стилістичний прийом пом’якшення, евфемізм, який покликаний створити більш нейтральне тло для перемовин [57]. Водночас у газетних репортажах, навпаки, нерідко вживають сильні за емоційним зарядом слова: *bloodbath*, *massacre*, *slaughter* (кривава різанина, масове вбивство) – щоб шокувати читача й показати жахи війни [47, с. 126]. Наприклад, Los Angeles Times наводила такі рядки: “*One hundred days into Russia’s invasion of Ukraine, the war has brought the world gut-wrenching scenes nearly every day: civilian corpses in the streets of Bucha, a blown-up theater in Mariupol...*” – “Сто днів від початку російського вторгнення в Україну, війна обернулася для світу щоденними болісними картинками: тіла цивільних на вулицях Бучі, підірваний театр у Маріуполі...” [57]. У цьому уривку журналісти вживають слово *war* з динамічним дієсловом *brought*, що персоніфікує війну як силу, яка “*приносить*” страждання; далі через низку образних деталей (*трупи на вулицях, зруйнований театр*) конкретизується варварська сутність концепту війни [33, с. 95].

Отже, специфіка вираження концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у пресі полягає в багатшаровості його мовної репрезентації. По-перше, концепт вербалізується великою кількістю різних одиниць – від нейтральних термінів до експресивних метафор [20, с. 143]. Ю. В. Нестерович довела, що вербалізатори концепту можуть бути як прямими (імена концепту та споріднена лексика), так і

непрямими (описові звороти, перифрази) [20, с. 144]. У випадку війни прямий вербалізатор – *war / війна*, споріднені – *wartime, warfare, warlike*, назвами концепту також виступають імена великих воєн (наприклад *World War II* як символ тотальної війни) [59, с. 29]. Непрямі вербалізатори – це метафоричні номінації на кшталт *firestorm, inferno, carnage*, фразеологізми на воєнну тему (*to bite the dust* – зазнати поразки; *to beat swords into ploughshares* – “перекувати мечі на орала”, тобто встановити мир) [47, с. 127]. Як відзначає Ю. В. Нестерович, вербалізатори концептів є культурно маркованими і здатні імпліцитно актуалізувати різні феномени залежно від контексту [20, с. 145]. Зокрема, той самий вислів може в одній культурі викликати багатий асоціативний ряд, а в іншій – не сприйматися. Цікаве спостереження зробила О. Тепла: активізація концептів у свідомості відбувається через асоціації за принципом стимул – реакція, і в людей однієї культури асоціативні поля концепту часто дуже подібні [33]. Так, українцю словосполучення “*троянський кінь*” одразу навіює думку про хитрість у війні, зраду, тоді як для представника іншої культури цей образ може бути не таким актуальним. Тому вербалізація концепту “ВІЙНА” в англійській пресі спирається на ті образи і смисли, що зрозумілі їй близькі саме західній аудиторії [47, с. 129]. Наприклад, для англоамериканської культури типовими є відсилання до воєнних подій ХХ століття: метафори на кшталт “*new Pearl Harbor*” (новий Перл-Харбор) чи “*another Vietnam*” як попередження про тривалий виснажливий конфлікт [33, с. 96]. В українському дискурсі таких порівнянь не зустрінемо – натомість з’являються свої культурні коди (скажімо, “*новий Афганістан*” щодо чужої затяжної війни, або образ “*бандерівця*” в риторичній кремлівській пропаганді) [46, с. 143]. Таким чином, концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ має спільне понятійне ядро в різних мовах, але його периферійні образні та оцінні нашарування можуть істотно різнитися [20, с. 146].

У сучасній англійській журналістиці концепт війни набув особливої актуалізації у зв’язку з низкою реальних конфліктів (війна в Сирії, агресія РФ проти України, “війна з терором” тощо). Дослідження О. Богучарової і Л.

Тишакової [46, 2021] звернуло увагу на явище евфемізації концепту війни в західних медіа при висвітленні подій на сході України. Автори проаналізували, як англomовна преса іноді вживала пом'якшені формулювання (*crisis, unrest, conflict*), особливо на ранніх етапах війни, щоб уникнути слова *war*. Така стратегія частково диктувалася політичними мотивами – небажанням офіційно визнавати стан війни. Однак із загостренням ситуації ЗМІ перейшли до відкритішої лексики: *invasion, war, massacre*. Це свідчить про динамічність концепту: його вербалізація змінюється залежно від розвитку подій та змін у суспільному дискурсі. Цікаво, що за спостереженнями В. Кулика [58], британська медіакорпорація BBC у висвітленні воєнних конфліктів значно частіше вживала слово “*war*” у випадках, коли йшлося про офіційну війну між державами, тоді як слово “*conflict*” використовувалося для опису ширшого спектру ситуацій, включно з хронічними протистояннями без офіційного оголошення війни. Це показало, що навіть вибір між словами *war* та *conflict* має смислове навантаження: *war* сприймається як більш масштабне і офіційне явище, *conflict* – як дещо локальніше або неформалізоване. Дослідники дійшли висновку, що в новинах BBC ці дві лексеми не тотожні, а виконують різні концептуальні ролі – *war* подається як велика подія, *conflict* – як діяння, процес. Такий розподіл лексичних концептів впливає на сприйняття: слово “*війна*” викликає у читача більш драматичні асоціації, ніж “*конфлікт*”.

Особливістю вираження концепту війни є також його стилістична багатогранність. В межах одного газетного матеріалу автор може варіювати реєстр: офіційно-діловий тон повідомлення чергується з емоційно забарвленими вставками – цитатами очевидців, образними фразами. Наприклад, у репортажі Reuters про війну в Газі наводяться сухі цифри втрат і стратегічні плани, а поряд – яскраві вислови на кшталт “*razing Gaza to the ground*” (“*стерти Газу з лиця землі*”) [63], “*open-ended occupation*” (“*безстрокова окупація*”) [63]. Такі вирази одразу малюють уявну картину спустошення. Навіть прямі цитати військових чи політиків, подані в тексті, стають засобом вербалізації концепту війни. Наприклад, слова прем'єра про те, що війна – це

“екзистенційне випробування” для нації, додають концепту додатковий вимір – війна як перевірка на існування. Наявність прямої мови формує у читача відчуття безпосередньої присутності в епіцентрі подій і тим самим підсилює вплив воєнної тематики.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасній англomовній пресі репрезентовано комплексом мовних засобів, які відображають як об’єктивний зміст явища війни, так і його культурно забарвлені смисли. Семантика цього концепту включає базове розуміння війни як збройного протистояння і цілий ряд похідних значень та асоціацій (героїзм і трагедія, порядок і хаос, необхідність і зло). Стилiстика вираження варіюється від нейтрально-інформативної до експресивно-метафоричної: у медіатекстах співіснують офіційні терміни, військовий жаргон, поетичні метафори і публіцистичні кліше. Прагматика використання цих засобів чітко вимальовується: ЗМІ добирають лексику війни залежно від комунікативної мети – проінформувати, вразити, налякати чи вселити надію. Наприклад, на початку повномасштабної агресії Росії проти України деякі західні видання писали про “*conflict in Ukraine*”, уникаючи слова “*war*”, однак згодом заголовки змінилися на пряму лексику: “*Russia’s war on Ukraine*”. Одночасно аналітичні статті почали оперувати поняттями на кшталт “*genocidal war*”, “*war crimes*”, посилюючи моральну оцінку подій. Така еволюція мовної репрезентації концепту показує, як мова реагує на реальність і суспільні настрої. І навпаки – через мову формується сприйняття війни. Як зауважує Р. Валдеон [67], медійні описи війни і їхній переклад на інші мови здатні транслювати і навіть підсилювати певні ідеологічні рамки. Тому вивчення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ на теоретичному рівні – його структура, семантика, засоби вираження і прагматичні функції – закладає підґрунтя для подальшого практичного аналізу конкретних медіатекстів та їх перекладу. Розуміння того, що саме говорить преса про війну і як вона це говорить, дозволяє усвідомити приховані смисли і впливові механізми мовної репрезентації війни. У нашому дослідженні це стане базою для розгляду структури, семантики, прагматики

концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ та особливостей його перекладу з англomовної преси українською. Інтегративний підхід – лінгвістичний, психологічний, культурологічний – дає змогу всебічно осягнути концепт і підготувати ґрунт для аналізу його реалізації у конкретних текстах.

1.3. Лексичні особливості вираження концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у військовому публіцистичному дискурсі

Військовий публіцистичний дискурс – це різновид публіцистичного стилю, присвячений тематиці війни, збройних конфліктів, безпеки і оборони [1]. Він охоплює воєнну журналістику (репортажі з місць бойових дій, військові аналітичні огляди), інформаційні повідомлення щодо конфліктів, інтерв'ю з військовими, волонтерами, постраждалими тощо. Лексичний склад такого дискурсу має свою специфіку, обумовлену тематикою. Перш за все, він включає значний пласт військової термінології: назви видів озброєнь (*missile* – ракета, *artillery* – артилерія), військових формувань (*brigade* – бригада, *battalion* – батальйон), операцій (*assault* – штурм, *offensive* – наступ, *retreat* – відступ), типів військової техніки (*tank* – танк, *drone* – безпілотник) [1]. У повідомленнях про бойові дії неминуче з'являються числові дані (калібри зброї, кількість жертв, координати), аббревіатури на зразок *UN*, *NATO*, *UAV* тощо [1]. В текстах англomовної преси, присвячених війні, часто трапляються скорочення типу *MoD* (Ministry of Defence), *PoW* (prisoner of war – військовополонений), назви організацій і угруповань (*IDF* – Israel Defense Forces, *ISIS* – Islamic State of Iraq and Syria). Ірина Баглай вказує, що особливою рисою публіцистичних текстів є саме велика кількість аббревіатур і акронімів, які перекладачеві потрібно впізнавати і правильно розшифровувати [1]. Наприклад, у новинах про сучасну війну в Україні англomовний читач легко зрозуміє скорочення *ATO* (Anti-Terrorist Operation, щодо подій 2014–2017 рр.) чи *MIA* (missing in action – зниклий безвісти), тоді як для пересічного українського читача ці аббревіатури потребують пояснення або транслітерації при перекладі [1].

Характерною ознакою військового дискурсу є також вживання специфічної фразеології та кліше. У повідомленнях часто повторюються вирази на кшталт “*heavy casualties*” (важкі втрати), “*fierce fighting*” (запеклі бої), “*ceasefire agreement*” (угода про припинення вогню) [1]. Ці словосполучення стали настільки звичними, що сприймаються як стандартні номінації ситуацій війни. Такі кліше полегшують передачу інформації, але можуть і дещо знеособлювати трагізм подій. З іншого боку, журналісти нерідко вводять у тексти емоційно забарвлені епітети і метафори, щоб зробити матеріал більш чуттєвим. Наприклад, описуючи наслідки обстрілів, вживають слова *devastated*, *ravaged*, *wrecked* (спустошений, зруйнований), говорячи про страждання мирних людей – *heart-breaking*, *harrowing* (душєроздираючий, жахливий) [1]. У статті *Reuters* про ситуацію в Газі наводиться фраза: “*the war will consign the territory to yet more devastation*” – “війна прирече цю територію на ще більші спустошення” [63]. Тут використано слово *devastation* (спустошення, розорення), яке дуже часто з’являється в репортажах про наслідки воєн. Його поява одразу викликає в уяві читача картини руїн, знищених міст. Подібним чином вживання слова *bloodiest* у контексті “*the country’s bloodiest day ever*” щодо атаки 7 жовтня в Ізраїлі підкреслює безпрецедентну кривавість тієї події [63]. Таким чином, відбір лексики (навіть прикметників і прислівників) у воєнній журналістиці є продуманим і несе на собі значне експресивно-оцінне навантаження.

Одним із цікавих лексичних аспектів воєнного дискурсу є використання прізвиськ, ярликів та образливих найменувань щодо сторін конфлікту. У часи Першої і Другої світової війни англійська преса вживала щодо ворога зневажливі етнофолізми (*Hun* – щодо німців, *Ivan* – щодо росіян) [3]. У сучасних медіа це трапляється рідко через етичні норми, проте певні лайливі характеристики просочуються у цитати або публікації низки таблоїдів. Ю. Маслова зазначає, що українська преса воєнного періоду досягає високого рівня емоційної експресії навіть шляхом використання ненормативної лексики на адресу ворога [19]. В англійській пресі прямої лайки зазвичай уникають, але

можуть наводити емоційні висловлювання очевидців із грубими словами, що теж стає частиною дискурсу. Крім того, існують усталені пейоративні назви: наприклад, у світових ЗМІ терористів *ІДІЛ* часто називали “*Islamic State militants*”, а проросійських бойовиків на сході України – “*pro-Russian separatists*”, що теж не нейтрально, бо слово *separatist* має негативну конотацію відступництва [46]. Такі маркери формують відповідний образ сторони конфлікту. З іншого боку, до “своїх” часто застосовуються героїзуючі назви: *defenders, freedom fighters* [1]. Це є складником мовної картини конфлікту: лексика створює чітке розрізнення між “нашими” та “ворогами” (те, що Т. ван Дейк називає стратегією позитивного самопрезентування і негативного презентування іншого).

Важливою лексичною особливістю військового публіцистичного дискурсу є широке використання стилістично нейтральних, офіційних формулювань поряд із сильно забарвленою лексикою. Наприклад, у зведеннях часто нейтрально повідомляється: “*ten soldiers were killed and thirty wounded in clashes*” – “десять військових загинули і тридцять поранені в сутичках”, але поруч у тому ж матеріалі подається цитата місцевого мешканця: “*It was hell on earth, everything was on fire, people screaming*” – “Це було пекло на землі, все палало, люди кричали” [46]. Нейтральна фраза дає факт, емоційна – передає відчуття. Така комбінація є характерною для жанру репортажу. Як зауважує М. Бейкер, наративи війни конструюються через чергування “об’єктивних” повідомлень і суб’єктивних фрагментів, і перекладачеві важливо зберегти цю рівновагу, не зробивши весь текст надто сухим чи, навпаки, надмірно пафосним [Baker, 2010].

У перекладі лексики воєнного дискурсу українською виникає кілька типових проблем [22]. По-перше, це **безеквівалентна лексика**, пов’язана з реаліями. Наприклад, назви деяких підрозділів (*Home Guard, National Guard*) чи посад (*Secretary of Defense* – досл. “секретар з оборони”, що відповідає міністру оборони) вимагають пошуку функційного відповідника, щоб український читач правильно зрозумів ієрархію. По-друге, **неологізми та нові акроніми**: у війні

2022 р. з'явилися назви на кшталт “*Байрактар*”, “*Джавелін*” – назви зброї стали загальноновживаними словами. Перекладач має вирішити, залишити їх транслітеровано (*Bayraktar, Javelin*) чи давати описово (“турецький безпілотник Байрактар”). По-третє, **метафори та ідіоми**: англomовна воєнна журналістика часто використовує фразеологізми типу “*to bite the dust*” (досл. “кусати пилюку” – загинути, зазнати поразки). Прямий переклад тут недоречний – потрібен український відповідник (“полягти на полі бою” або контекстуально “ззнати фіаско”). Як відзначають Людмила Поліщук і Тетяна Пушкар, переклад діалектизмів, жаргонізмів та інших стилістично маркованих елементів публіцистики потребує збереження стилістичного колориту. Це повною мірою стосується і воєнного сленгу [22]. Наприклад, англійський армійський жаргон “*AWOL*” (absent without official leave – самовільно залишив частину) перекладається як “самоволка”, зберігаючи розмовний відтінок [22].

Окремо варто згадати про **риторику пропаганди** в воєнному дискурсі. Лексика офіційних військових комюніке, заяв лідерів під час війни теж потрапляє в пресу і є частиною дискурсу [1]. Для неї притаманні евфемізми (напр., “*neutralize the target*” – знищити ціль, “*collateral damage*” – супутні втрати, тобто загиблі мирні мешканці), гасла та клішовані фрази (“непохитна рішучість”, “злочини режиму” тощо). Перекладачеві важливо передавати їх точно, адже в іншомовному тексті вони виконують ту саму функцію – маскувати реальність чи нагнітати пафос. Наприклад, словосполучення “*special military operation*”, яким російська офіційна мова називає війну, в англomовних матеріалах 2022 р. наводилося в лапках або з позначкою *so-called*, щоб показати дистанціювання та неприйняття цього евфемізму: *Russia’s “special operation” in Ukraine*. В українському перекладі доречно також подати це як “так звана спеціальна операція” [1]. Це приклад того, як лексика відображає ідеологію, і переклад мусить враховувати прагматичний нюанс.

Отже, лексичні особливості вираження концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** у військовому публіцистичному дискурсі полягають у насиченості текстів спеціальною термінологією, абрeвіатурами, стійкими словосполученнями та

образними висловами, які спільно створюють цілісну картину війни у свідомості аудиторії [36; 12]. Ці елементи виконують не лише номінативну, а й експресивну та маніпулятивну функції – через добір слів ЗМІ можуть посилювати той чи інший аспект концепту (героїку чи жахіття війни). Перекладачі публіцистичних текстів на військову тематику повинні добре орієнтуватися в цій лексиці, аби адекватно транслювати концепт іншою мовою. Як зазначає Н. В. Яременко, при перекладі воєнних публіцистичних матеріалів важливо зберегти не лише фактичну інформацію, а й стилістичні нюанси, які впливають на читача [36]. Від цього залежить, чи матиме перекладений текст такий самий емоційний і переконуючий ефект, як оригінал. В подальших розділах, переходячи до практичного аналізу англійської преси, ми спиратимемося на окреслену теоретичну базу: загальні властивості публіцистичного стилю, поняття концепту та специфіку його вербалізації, а також знання про лексику військового дискурсу. Такий комплексний підхід відповідає рекомендаціям сучасних методологів (А. Є. Конверський наголошував на системності наукового аналізу), і дозволить виявити структуру, семантику і прагматику концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** у медіатекстах та запропонувати оптимальні стратегії його перекладу українською.

Висновки до розділу 1

Публіцистичний стиль є одним із найдинамічніших і найвпливовіших функційних стилів сучасної мови. Його особливістю є поєднання інформативності з експресивністю та образністю, що забезпечує одночасно передачу фактичної інформації та формування оцінок, емоцій і переконань аудиторії. Для публіцистики характерне поєднання елементів наукового, офіційно-ділового, розмовного та художнього стилів, що створює широку палітру виражальних засобів для впливу на читача.

Концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у публіцистичному дискурсі розкривається як багатовимірне явище, що поєднує об'єктивно-понятійні характеристики війни (збройне протистояння, бойові дії, наслідки) та аксіологічні складники (героїзм, трагізм, хаос, порядок). Його вербалізація відбувається як через прямі номінації (*war, conflict*), так і через метафори, перифрази та емоційно-оцінні конструкції, що відображають національно-культурні особливості мовної картини світу в англomовній пресі.

Лексика військового публіцистичного дискурсу характеризується насиченістю термінами, аббревіатурами, кліше та емоційно забарвленими висловами, які спільно створюють у свідомості аудиторії комплексне уявлення про війну. Ці засоби виконують номінативну, експресивну, а нерідко і маніпулятивну функції. Перекладачі повинні зберігати стилістичний колорит, образність та прагматичні відтінки тексту, аби досягти такого самого комунікативного ефекту, як у мові оригіналу.

РОЗДІЛ 2

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ У СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ПРЕСІ

2.1. Семантична характеристика концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у військовому дискурсі

В межах дослідження було проаналізовано корпус із 42 англomовних статей провідних медіа (Reuters, AP, BBC, Al Jazeera, Newsweek) за 2014–2025

роки, що охоплюють десять сучасних воєнних конфліктів (Росія–Україна, Ізраїль–Газа, Ізраїль–Іран, Судан, М'янма, ДР Конго–Руанда, Таїланд–Камбоджа, Пакистан–Індія, Сирія, Нігерія). У цих текстах зафіксовано загалом 300 лексем воєнної семантики. Найчастотнішими є *war* (32%) і *conflict* (27%) – разом вони формують ядро концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ (59%). До ближньої периферії належать *battle* (10%), *fight/fighting* (8%), *combat* (6%), *hostilities* (3%), що у сукупності складають 27%. Лексеми *invasion* (4%), *occupation* (3%), *siege* (2%) уточнюють характер війни. Решта аналізованих лексем складають 5%.

До дальньої периферії зараховуються менш уживані одиниці: *skirmish*, *clash*, *escalation* (8 прикладів), *ceasefire* (9 прикладів), *peacekeeping* (6 прикладів). Емоційно забарвлені лексеми – *tragedy* (6 прикладів), *atrocities* (5 прикладів), *massacre* (9 прикладів) – становлять близько 3% від усіх уживань.

Окрім того, у корпусі зафіксовано понад 95 уживань номінацій учасників війни (*soldiers*, *troops*, *rebels*, *militants*, *terrorists*), що також відносяться до дальньої периферії концепту, див. Рис. 2.1.:

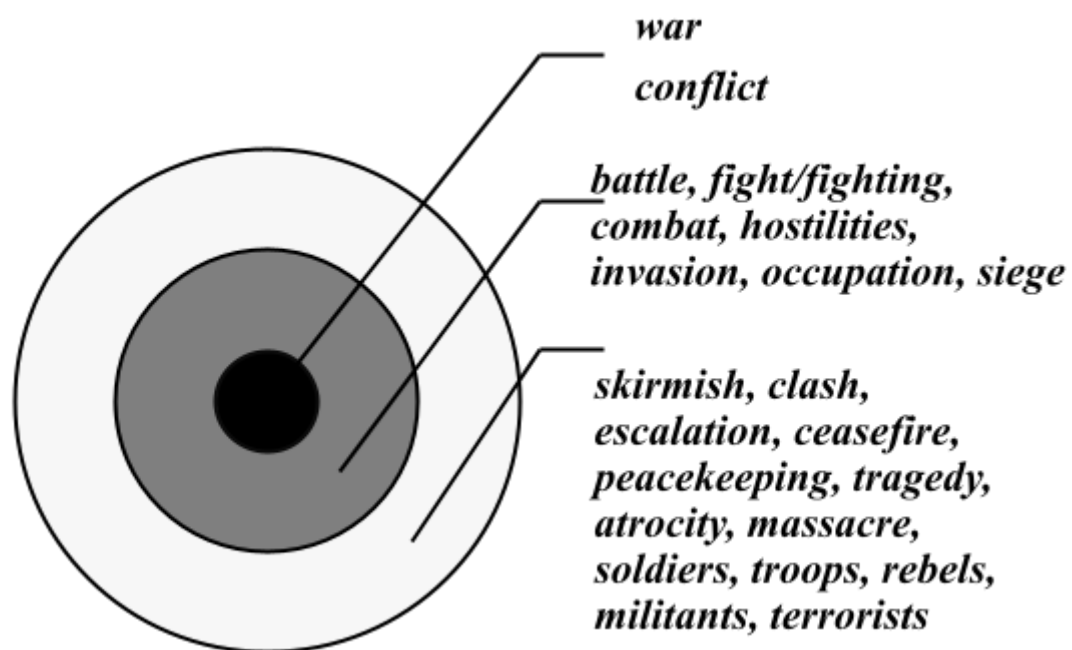

Рис. 2.1. Семантична характеристика концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** у військовому дискурсі

Концепт **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** охоплює явища збройного протистояння – від локальних сутичок до повномасштабних воєн. У сучасній англійській мовній військовій пресі цей концепт вербалізується широким спектром лексем, що позначають війну та пов'язані поняття. **Ядро концепту** утворюють слова зі значенням власне війни: *war* («війна») і *conflict* («конфлікт»). Війна зазвичай розуміється як офіційно оголошене збройне протистояння між державами чи націями, тоді як *conflict* може вживатися для позначення будь-якого збройного зіткнення, зокрема й невизнаної війни. Так, у визначенні від гуманітарної організації зазначається: “*A conflict is a fight between armed troops. War is the hostility towards other parties issued officially by governments/states*”(Save the Children UK). Таким чином, *war* є вузьким терміном (формально оголошена війна), а *conflict* – ширшим, нейтральнішим, що охоплює і війни, і менш масштабні зіткнення. У пресі часто віддають перевагу слову *conflict* з прагматичних міркувань – особливо коли не йдеться про офіційно оголошену війну, або щоб уникнути юридичних конотацій терміна “*war*”.

Військова преса все ж регулярно використовує термін *war* для позначення великих тривалих конфліктів. Наприклад, завершення багаторічної операції США в Афганістані у 2021 році описано як “*officially ending the United States’s 20-year war in Afghanistan*”(US completes Afghanistan withdrawal as final flight leaves Kabul). У цьому ж реченні слово *war* узагальнює всю кампанію. Натомість *conflict* часто вказує на конфлікт як ситуацію чи контекст протиборства. У новинному тексті про завершення війни в Іраку журналіст вжив обидва терміни, підкреслюючи різницю: “*the military pullout is the fulfilment of an election promise to bring troops home from a conflict inherited from his predecessor, the most unpopular war since Vietnam*”(Logan 2011). Тут слово

conflict характеризує війну в Іраку як «успадкований» збройний конфлікт, тоді як *war* наголошує на масштабності та історичній непопулярності цієї війни. Отже, *war* – це центральна лексема концепту, що позначає війну як явище великого масштабу, а *conflict* – близька до ядра периферійна лексема, уживана для опису збройних протистоянь загалом.

Після 24 лютого 2022 року значна частина англomовної преси у назвах hub-сторінок і рубрик перейшла до прямої номінації **war**. На відповідній сторінці Reuters читаємо: “*Russia’s invasion of Ukraine started the deadliest war on European soil in more than 70 years.*” (Ukraine and Russia at War). Це показує важливий зсув: для подій загальноновизнаного міждержавного масштабу редакції схиляються до **war**, але у поточних сюжетах і ретроспективах щодо довгої тривалості протистояння й далі широко функціонує *conflict* як зручна надкатегорія (на кшталт *the Nagorno-Karabakh conflict, the Darfur conflict*).

Така двоїстість видна і в матеріалах про Росію–Україну до й після 2022 року. До повномасштабного вторгнення тексти Reuters щодо Донбасу постійно оперували *conflict / crisis*: “*meant to end a conflict...*”, “*Timeline: Ukraine crisis...*”, “*fighting... meant to end a conflict...*” (Prentice, 2017). Після 2022 року, коли описують нинішню фазу, у тій же агенції стандартно з’являється **war** у рубриках і аналітиці, але в поточних абзацах усе ще можна зустріти *conflict* як родову назву довгого циклу насильства (напр., “*The conflict in eastern Ukraine began in 2014...*”) (Faulconbridge).

Окрема і важлива площина – офіційні назви операцій. Англomовні новини ретрансльовували український термін “**Anti-Terrorist Operation (ATO)**” від 2014 року. Reuters 12 квітня 2014 р.: “*plan to launch a ‘full-scale anti-terrorist operation’ against pro-Russian separatists*” (Humphrie, 2014). За два тижні інша замітка: “*no let-up in ‘anti-terrorist’ operation (ATO)*” (2014). Коли формат змінили на “**Joint Forces Operation (JFO)**” (ООС), це також відбилося в англomовній пресі: “*Starting at 2 p.m. on April 30, Ukraine launched ... the Joint Forces Operation.*” (Kyiv Post); “*Anti-Terrorist Operation... completed... switching to... the Joint Forces Operation (JFO)*” (UNIAN). (Ponomarenko 2018, Joint Forces

Operation kicks off in Donbas) Отже, преса не лише називає події *war/conflict*, а й фіксує інституційні рамки – *ATO/JFO* – як важливу частину семантичного поля війни в Україні.

Додамо контраст із російською офіційною евфемістикою. І Reuters, і AP передають формулу Кремля як цитовану самоназву – “*special military operation*” – обрамлюючи її лапками, що сигналізує дистанціювання редакції: “*the goals of what Russia calls its ‘special military operation’ in Ukraine remain unchanged*” (Reuters 2024) А Associated Press відкрито пояснює свій підхід: “*The AP is using the word war, and here is why... Russia has preferred to call it a ‘special military operation’... (and) has banned Russian media from calling it a war.*” (Meir 2022) Такі маркери (лапки, атрибуція “*what Russia calls...*”) – типове прагматичне рішення новин: відтворити офіційне самонайменування сторони, але не прийняти його як нейтральний опис реальності.

Щоб показати, як *conflict* працює як “парасолькове” позначення навіть за очевидної *war*, наведемо кілька коротких прикладів із преси:

- Nagorno-Karabakh: “*Armenia and Azerbaijan were locked in conflict over Nagorno-Karabakh...*” (Lihght 2025).
- Darfur: “*The Darfur conflict erupted in 2003...*” (Irish 2014).
- Донбас до 2022: “*meant to end a conflict in which more than 10,000 people have been killed*” (Prentice 2017).
- Після 2022: “*Russia’s invasion... started the deadliest war on European soil...*” (Ukraine and Russia at War).
- АТО: “*launch a ‘full-scale anti-terrorist operation’...*” (Humphries 2014).
- ООС: “*Joint Forces Operation... launched... April 30*” (Kyiv Post); “*switching to... the Joint Forces Operation (JFO)*” (UNIAN). (Ponomarenko 2018; Joint Forces Operation kicks off in Donbas)
- Російська евфемістика: “*what Russia calls its ‘special military operation’*” (Reuters); “*The AP is using the word war...*” (AP). (Kremlin says goals

of Russia's 'special military operation' in Ukraine remain unchanged 2024; Meir 2022)

Комунікативно це значить таке: по-перше, *conflict* дозволяє описувати тривалу багатофазну реальність без юридичного тягара терміна *war* там, де потрібна “надкатегорія” (історичні довідки, бекграунди, назви кейсів: *Nagorno-Karabakh conflict*, *Darfur conflict*). По-друге, коли йдеться про явно ідентифіковану міждержавну агресію із широким міжнародним консенсусом, редакції схильні маркувати як *war* (назви рубрик у Reuters щодо України після 2022 року). По-третє, англomовні ЗМІ ретельно відтворюють офіційні назви операцій (*ATO/JFO*), інкорпоруючи їх у загальне поле номінацій воєнної реальності. По-четверте, медіа демонструють редакційну позицію через лапки/рамки, коли передають терміни сторони-агресора (“*special military operation*”), – це не просто лінгвістична деталь, а прагматичний сигнал читачеві про спірність/пропагандистський характер назви (AP прямо обґрунтовує вибір *war* та описує цензурний контекст у РФ). (Meir 2022)

У підсумку, уживання *conflict* у назвах тривалих воєн – усталена практика англomовної журналістики, яка виконує класифікаційну й жанрову функції, тоді як *war* активніше працює на рівні чіткої оцінки сучасної фази подій (зокрема, для Росії проти України після 2022 року). Одночасне співіснування *war/conflict*, локальних назв операцій (*ATO/JFO*) і дистанційних цитат типу “*special military operation*” утворює багатошарову семантико-прагматичну картину відображення воєнної реальності в англomовній пресі.

Ближня периферія концепту включає інші високочастотні слова воєнної семантики: *battle* («битва», окреме велике бойове зіткнення), *fight / fighting* («бій», «бойові дії»), *combat* («бойові дії», «бій»), *hostilities* («воєнні дії»). Ці слова конкретизують різні аспекти воєнного конфлікту. Так, *battle* зазвичай позначає конкретну велику битву чи кампанію в межах війни. У пресі нерідко описують окремі битви в рамках війни, напряду називаючи їх *battle*. Приклад – повідомлення про визволення міста Мосул від терористів ІДІЛ: “*Between 9,000 and 11,000 people were killed in the nine-month battle to recapture the Iraqi city of*

Mosul from ISIL”(van den Berg 2024). Тут *battle* вжито для означення тривалої битви за місто. Слово *fight* може вживатися як іменник або дієслово для опису процесу боротьби. У новинах про можливе поновлення бойових дій прем'єр-міністр Ізраїлю заявив: “*If we must return to **fighting** we will do that in new, forceful ways*”(Cornwell 2025). Лексема *combat* часто використовується в сталих сполуках на зразок *combat operations* («бойові операції»), *combat mission* («бойове завдання») тощо. У військових зведеннях *combat* стилістично нейтральне та позначає участь у бойових діях. Приміром, у репортажі про війну в Секторі Газа зазначено: “*More than 400 Israeli **soldiers** have been killed in **combat** in Gaza since (October 7)*” (UN says renewed Gaza violence makes hostage return more distant; DeJong 2025) (тобто з початку ескалації конфлікту). Слово *hostilities* вказує на воєнні дії як такі; його вживають при повідомленнях про початок чи припинення вогню. Наприклад, в огляді ООН щодо ситуації у Газі йдеться: “*the return to **hostilities** threatens all civilians*”(Explainer: Where is Crimea and why is it contested? 2025). Таким чином, *battle*, *fight*, *combat*, *hostilities* деталізують різні сторони бойових дій: від окремих сутичок до загального стану війни.

До ядра концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ належать також слова, що позначають види і характер війни: *warfare* («воєнні дії; спосіб ведення війни»), *invasion* («вторгнення»), *occupation* («окупація»), *siege* («облога»). Їх уживаність залежить від контексту конкретного конфлікту. Термін *warfare* часто використовується зі специфікацією типу війни (наприклад, *guerrilla warfare* – партизанська війна, *urban warfare* – бойові дії в місті). У заголовку аналітичної статті Reuters про облогу Маріуполя відзначено: “*Russians used starvation as method of **warfare** in Mariupol, experts say*” (India-Pakistan tensions continue to simmer across Kashmir border. 2025). Слово *invasion* вживається для позначення повномасштабного нападу однієї держави на іншу. У лютому 2022 року світові ЗМІ повідомляли: “*Russia launched a full-scale **invasion** of Ukraine*” (Biryabarema 2025). Це формулювання (зокрема наведене у журналі *Newsweek*) підкреслює раптовість і масштабність акту агресії. Лексема *occupation* описує військову

окупацію території – утримання контролю над зайнятою землею. Наприклад, у контексті Криму пишуть: “*refusing to recognise Russia’s **occupation** of Crimea*” (Explainer: Where is Crimea and why is it contested?). У палестино-ізраїльському конфлікті часто згадують про *Israeli occupation* Палестинських територій, маючи на увазі тривале військове контролювання. Термін *siege* позначає облогу – оточення міста або фортеці з метою ізоляції ворога. У репортажі про бої в Україні наведено яскравий приклад: “*Mariupol became a byword for horror during a nearly three-month-long Russian **siege** for control of the strategic port city between March and May 2022, with trapped civilians who were forced to bury their dead by the roadside.*” (Farge 2024). Отже, *warfare*, *invasion*, *occupation*, *siege* конкретизують сценарії війни і належать до ближньої периферії концепту, оскільки безпосередньо стосуються тематичного поля війни (способи та етапи воєнних дій).

Дальня периферія концепту включає менш частотні або більш контекстно специфічні слова та вирази. Сюди відносимо, наприклад, *skirmish* («сутичка»), *clash* («зіткнення»), *escalation* («ескалація»), *ceasefire* («перемир’я»), *peacekeeping* («миротворча діяльність»), а також лексеми з емоційно оцінним забарвленням на позначення наслідків війни – *tragedy* («трагедія»), *atrocities* («звірство»), *massacre* («бійня, масове вбивство»). Ці одиниці з’являються рідше і описують окремі сторони чи стани конфлікту. Так, *skirmish* вживається для дрібних короткочасних збройних інцидентів. У повідомленнях про прикордонні інциденти можна знайти формулювання на кшталт: “*Diplomatic tit-for-tat and cross-border **skirmishes** are keeping fears of military escalation bubbling.*” (India-Pakistan tensions continue to simmer across Kashmir border) (про напруженість на кордоні Індії й Пакистану). Слово *clash* позначає зіткнення сил і часто зустрічається в новинних заголовках: “*clashes erupt between X and Y*” – «стаються сутички між X та Y». Наприклад, агентство Reuters повідомляло: “*At least six people have been killed in **clashes** between longstanding allies South Sudan and Uganda near their shared border, where competing claims over the poorly defined boundary often flare into small-scale*

fighting.”(India-Pakistan tensions continue to simmer across Kashmir border). Тут *clashes* описує збройні інциденти на кордоні, а *fighting* конкретизує їх як бої низької інтенсивності.

Термін *escalation* вказує на розширення, загострення конфлікту. Він часто використовується у сполуках на кшталт *escalation of the conflict*. У матеріалі про ізраїльсько-іранську кризу наведено заяву: “*serious concern about a possible escalation of the conflict, which would have unpredictable consequences*”(Farge 2024). *Ceasefire* позначає припинення вогню, перемир’я. У військовому дискурсі це слово може стояти в центрі уваги новин про домовленості між сторонами. Приміром: “*The Israeli cabinet ratified the ceasefire deal which is meant to stop fighting and see the release of dozens of hostages...*” (Israel approves Gaza ceasefire, carries out more attacks.) (про угоду щодо перемир’я в Газі). *Peacekeeping* стосується дій з підтримання миру – зазвичай мається на увазі діяльність миротворчих контингентів ООН. Ця лексема менш частотна у новинах про активні бойові дії, але актуальна в контексті постконфліктного врегулювання. Приклад із преси: “*Three U.N. peacekeepers from South Africa have been killed in fighting M23 rebels in eastern Congo*” (International peacekeepers killed as fighting rages around eastern Congo's key city) (з повідомлення про місію ООН у ДР Конго). Отже, периферійні елементи концепту на кшталт *skirmish, clash, escalation, ceasefire, peacekeeping* характеризують окремі фрагменти картини війни – від дрібних сутичок до процесу мирного врегулювання.

Окремо слід згадати лексеми, що описують морально-емоційну сторону війни та її наслідки. Слова *tragedy, atrocity, massacre* не позначають власне бойові дії, але асоціюються з війною як її тіньова сторона. У воєнних репортажах можна побачити такі вживання, як “*the massacre of civilians*” (масове вбивство мирних жителів) при описі воєнних злочинів. Наприклад, різанина мирного населення в Бучі (Україна) у 2022 р. у західній пресі одностайно названа *Bucha massacre*. Слово *atrocity* використовується для позначення звірств, особливо щодо дій, що порушують закони війни (напр., *war atrocities* – воєнні злочини). *Tragedy* часто характеризує війну в цілому або

окремі події з великими втратами: фрази на зразок “*the tragedy of war*” підкреслюють безглузді страждання і жертви. Ці слова належать до дальшої периферії концепту – вони не називають види воєнних дій, але відображають ціннісний вимір війни, оцінку її наслідків для людства.

Важливо, що семантична структура концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у мас-медійному дискурсі є багаторівневою і має чітко окреслене ядро та периферію. За когнітивною теорією концептів, концепт складається з ядра (найважливіших, прототипових ознак) та периферійних шарів. Стосовно «війни» ядро формують узагальнені поняття організованого збройного протистояння – передусім *war* і *conflict*. Близька периферія охоплює частотну лексику, що деталізує форми війни (*battle, fight, attack, invasion, defense, offensive* тощо) та сторони конфлікту (*army, soldiers, troops, forces, rebels, terrorists* тощо). Дальша периферія включає рідковживані або спеціальні терміни, а також образні метафори, пов’язані з війною (від *skirmish, uprising* до ідіом на кшталт *theatres of war, war machine*). Частотність вживання цих одиниць корелює з їхнім місцем у структурі концепту: центральні найменування (*war, conflict*) використовуються найчастіше, тоді як периферійні з’являються епізодично. Статистичні підрахунки підтверджують, що слова *war* і *conflict* є ключовими маркерами теми війни. Зокрема, *war* зустрічається практично в кожній англійській статті про бойові дії – часто по кілька разів (напр., у сполуках “*war in Afghanistan*”, “*Iraq war*”, “*Gaza war*”), що робить його головним вербальним символом концепту. Слово *conflict* теж має високі показники вживаності, хоч і дещо менші; воно нерідко входить до офіційних назв затяжних воєн (*the Syria conflict, the Darfur conflict*). Інші синонімічні номінації з’являються рідше: скажімо, *battle, fight* фігурують переважно при обговоренні конкретних боїв чи операцій, тому сумарна частота їх вживання поступається *war/conflict*. Проте у своїх тематичних контекстах вони дуже помітні – у новинах про бої за ключові міста слово *battle* може повторюватися десятки разів, описуючи хід бойових дій (наприклад, *battle for Bakhmut* у зведеннях з України). Периферійні лексеми на кшталт *skirmish* чи *ceasefire*

з'являються епізодично, але виконують важливу функцію – вони сигналізують про певний стан конфлікту (наростання, припинення тощо) або його оцінку. Наприклад, вживання слова *massacre* у репортажі миттєво зміщує фокус на гуманітарний вимір події, викликаючи співчуття аудиторії.

Окрім синонімічних позначень самого конфлікту, семантичне поле концепту включає також назви учасників і атрибутів війни. Часто в текстах поруч із *war* згадуються слова на позначення сторін та агентів конфлікту: *soldier* («солдат»), *troops* («війська»), *forces* («сили, війська»), *army* («армія»), *military* («військові; військо»), *government* і *rebels* («повстанці»), *insurgents* («повстанці, бойовики»), *militants* («озброєні формування»), *terrorists* («терористи»). Вони належать до ближньої периферії концепту, оскільки безпосередньо стосуються теми війни, хоча й позначають не сам процес, а його учасників чи сторони. У газетних репортажах стандартно повідомляють про чисельність та дії військ, втрати серед солдатів тощо. Для ілюстрації: “13 US *soldiers* were killed in an attack at the airport” (Reuters. (2023, April 25).) (про теракт в Кабулі 2021 р. під час війни в Афганістані); “400 Israeli *soldiers* have been killed in combat in Gaza since (October 7)” (Reuters. (2025, January 17).) (про втрати армії Ізраїлю у війні 2023 р.). Такі згадки підкреслюють людський вимір війни, доповнюючи концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ образами учасників бойових дій. З іншого боку, назви на кшталт *rebels*, *militants*, *terrorists* висвітлюють політичний аспект сприйняття сторін: залежно від позиції медіа, ту саму збройну групу можуть називати нейтрально *fighters/militants* або ж оцінно *terrorists*. Наприклад, у контексті Сирії чи М'янми опозиційні збройні групи часто позначають як *rebels* (повстанці), тоді як екстремістські угруповання (ІДІЛ, Боко Харам в Нігерії тощо) називають *terrorist groups*. Усі ці лексеми тісно пов'язані з концептом війни і збагачують його структуру, входячи до його периферії.

Таким чином, семантична репрезентація концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** у англomовній пресі багата та багатовимірна. Її ядро становлять узагальнені поняття війни (*war*) і збройного протистояння (*conflict*). Ближня периферія включає лексику, що деталізує форми й етапи війни (*battle*, *fight*,

combat, invasion, siege та ін.) і позначає учасників/сторони конфлікту (*soldiers, army, rebels, terrorists* тощо). Дальша периферія охоплює рідкісніші чи контекстно обмежені терміни та образні вирази, пов'язані з війною (*skirmish, ceasefire, peacekeeping, massacre* та інші). У комплексі ці елементи утворюють концепт **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** як цілісне когнітивно-мовне утворення зі своїм прототиповим центром і розмитими межами. Мас-медійний дискурс актуалізує різні зони цього концепту залежно від ситуації: від нейтрально-інформативного тону (через базові слова *war/conflict*) до емоційно забарвлених описів (*tragedy, atrocity*), а також залучає метафоричні образи на кшталт “*theatres of war*” (театри воєнних дій) чи “*war machine*” (воєнна машина – про військову машину супротивника) для підсилення риторичного ефекту. Наприклад, в аналітичній статті може прозвучати: “*the Russian war machine is spun up at the moment*” (Business Insider. (2025, March).) – метафорично характеризуючи російську військову машину як заведений механізм. Така багата лексична палітра дозволяє пресові точно і виразно відтворювати події війни, формуючи у свідомості читача багатогранний концепт **ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ** – від його суворого визначення до людського виміру і моральних оцінок.

Отже, аналіз семантичної репрезентації концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** показав, що в англomовному військовому дискурсі він постає як багаторівневе утворення з чітким ядром (***war, conflict***) та периферією, що охоплює широкий спектр лексем – від конкретних найменувань бойових дій (*battle, fighting, siege, invasion*) до назв учасників (*soldiers, rebels, militants, terrorists*) і емоційно забарвлених характеристик наслідків війни (*atrocity, massacre, tragedy*). Використання ***conflict*** як «парасолькової» категорії для позначення затяжних і багатофазних протистоянь (*Nagorno-Karabakh conflict, Darfur conflict*) поєднується з активним уживанням ***war*** у випадках, коли йдеться про масштабну міждержавну агресію (*Russia's war in Ukraine*). Наявність офіційних назв операцій (*АТО, ООС, «special military operation»*) у пресі також входить у семантичне поле цього концепту, виконуючи функцію інституційних маркерів.

Таким чином, концепт **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** у сучасній англомовній пресі є комплексним когнітивно-мовним феноменом, у якому поєднуються нейтрально-інформативні, юридично значущі й емоційно забарвлені номінації, що дозволяє одночасно передавати фактичний зміст війни та формувати її багатовимірний образ у свідомості читача.

2.2. Структурні особливості мовних засобів на позначення концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** в англомовній пресі

Англомовна військова журналістика демонструє значне різноманіття мовних засобів для вербалізації концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ**. На морфологічному рівні найбільш показовим є використання різних частин мови – іменників, дієслів і прикметників, які формують каркас повідомлень. Вони дозволяють журналістам точно описати сутність подій, їхню динаміку та якісні характеристики.

У корпусі виявлено понад 600 структурних маркерів, які можна розподілити за такими групами:

- *прості слова* (81,20%), за граматичною ознакою ми виділили три групи: іменники (40,60%), дієслова (28,10%) та прикметники (12,50%);
- *складні слова та стійкі словосполучення* (7,8%);
- *аббревіатури* (6,3%);
- *дефісні конструкції* (4,7).

Це дало змогу простежити, які мовні засоби найчастіше формують структуру повідомлень про воєнні події. Результати дослідження викладені в рис. 2.2:

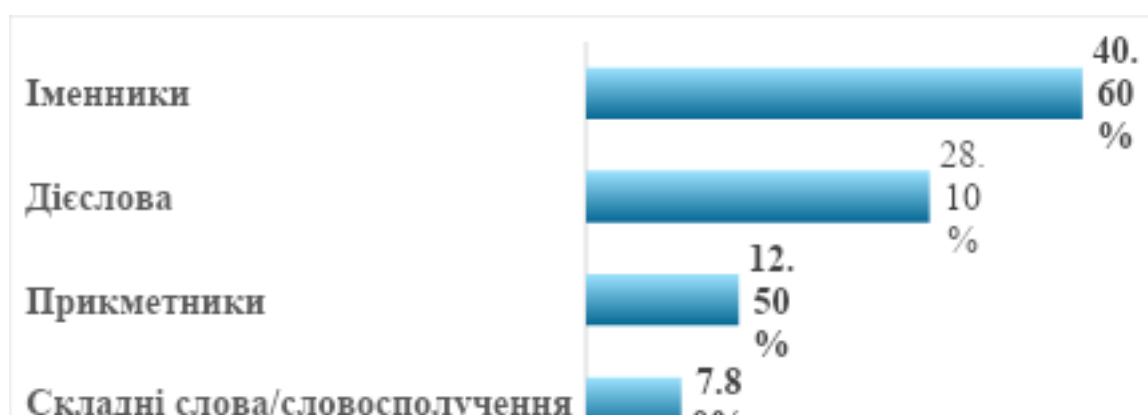

Рис. 2.2. Структурні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі

1. Іменники як ядро номінації. Іменники становлять основу лексичного вираження воєнних подій, а саме 40,6% від усіх випадків. Найчастотніші серед них – *war* і *conflict*. Ці слова фіксують саме явище збройного протистояння. Наприклад, у повідомленні *Reuters* відзначається: “*Russia’s invasion of Ukraine started the deadliest war on European soil in more than 70 years*” (*Reuters*, 2022). Тут слово *war* підкреслює масштаб і смертельний характер події, співвідносячи її з найбільш трагічними епізодами ХХ століття.

У той же час медіа часто застосовують слово *conflict*, щоб позначити як велику війну, так і обмежене протистояння. Наприклад: “*The Nagorno-Karabakh conflict has displaced thousands and reshaped regional alliances*” (*Al Jazeera*, 2023). Лексема *conflict* у цьому випадку виконує узагальнюючу функцію, охоплюючи тривалий період зіткнень різної інтенсивності.

Окрім базових, активно вживаються іменники на позначення конкретних аспектів війни:

- *battle* (– “*The nine-month battle for Mosul left the city in ruins*” (*AP*, 2017).
- *Attack* – “*A missile attack killed dozens of civilians in Dnipro*” (*BBC*, 2023).
- *offensive* – “*Ukraine launched a surprise offensive in the Kharkiv region*” (*Reuters*, 2022).

- **strike** – “*Israeli air strikes hit targets across Gaza*” (Reuters, 2025).

Ці іменники конкретизують вид або епізод воєнних дій, створюючи багаторівневу структуру концепту: від узагальненого (*war/conflict*) до ситуативного (*battle, attack, strike*).

2. Дієслова як динамічний компонент. Дієслівні форми у воєнному дискурсі виконують ключову роль у відображенні динаміки та драматизму подій. Вони показують, як розгортаються дії, хто є суб’єктом та об’єктом конфлікту. Дієслова становлять 28,1% випадків.

Найчастіше вживаються:

- **to fight** – “*Ukrainian soldiers continue to fight fiercely for Bakhmut*” (Reuters, 2023).
- **to attack** – “*Militants attacked a military base in northern Nigeria*” (Al Jazeera, 2024).
- **to strike** – “*Israel struck targets in southern Lebanon*” (Reuters, 2023).
- **to invade** – “*Russia invaded Ukraine in February 2022*” (BBC, 2022).
- **to battle** – “*Rebel groups battled government forces near Aleppo*” (AP, 2024).
- **to shell** – “*Russian troops shelled residential areas of Kharkiv*” (Reuters, 2022).

Ці дієслова відрізняються ступенем інтенсивності й точністю. Наприклад, *invade* означає повномасштабний наступ на територію іншої держави, тоді як *attack* може позначати одиничний епізод. У новинній практиці саме вибір дієслова визначає сприйняття події: *invade* задає історичний масштаб, *shell* – деталізує тактику, *strike* – фокусується на технічному аспекті.

3. Прикметники та їхні функції. Прикметники у воєнному дискурсі здебільшого виконують кваліфікативну функцію, уточнюючи характер події або суб’єктів і становлять 12,5% уживань. Найчастотніші:

- **military** (військовий): “*a military conflict escalated in the region*” (AP, 2024).

- *armed* (збройний): “*talks failed to end the **armed** conflict*” (Reuters, 2023).
- *civil* (громадянський): “*Sudan risks another **civil** war*” (BBC, 2023).
- *bloody* (кривавий): “*a **bloody** battle erupted in Gaza*” (Reuters, 2025).
- *brutal* (жорстокий): “*a **brutal** crackdown by the military junta*” (Al Jazeera, 2024).

Такі прикметники допомагають визначити тип війни (*civil, military, armed*), її якісні характеристики (*bloody, brutal, devastating*), а також ставлення до події. Хоча новини прагнуть бути нейтральними, вживання прикметників із негативною конотацією відображає неминучий емоційний вимір війни.

4. Поєднання частин мови. Структурною особливістю є поєднання іменників, дієслів та прикметників у стійких моделях, які складають 7,8% аналізованого матеріалу. Наприклад:

- “*launched a **military offensive*** (Reuters, 2022) – прикметник + іменник
- “*troops fought a **bloody battle*** (AP, 2024) – дієслово + прикметник + іменник.
- “*the region faces a **protracted armed conflict*** (Reuters, 2023) – прикметник + іменник + прикметник.

Такі конструкції створюють інформаційно насичені одиниці, у яких кожен компонент вносить свою частку смислу: масштаб, характер і динаміку.

Складні слова, словосполучення та гібридні конструкції.

1. Двокомпонентні та багатослівні номінації. Англomовна військова журналістика рясніє складними словами та стійкими словосполученнями, що деталізують характер конфлікту. Сам концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ рідко обмежується одним словом – він подається через комбінації, які уточнюють його тип, сторони чи масштаби. Наприклад:

- *civil war* – “*Sudan risks sliding back into **civil war** as fighting between generals escalates*” (BBC, 2023).

- **proxy war** – “Analysts warn Syria has become a **proxy war** between global powers” (Al Jazeera, 2024).
- **world war** – “Fears of a wider regional conflict echo memories of **World War Two**” (Reuters, 2023).
- **cold war** – “Tensions in the South China Sea are fueling talk of a new **Cold War**” (Reuters, 2024).

Кожна з цих формул має чіткий культурний і політичний підтекст. Наприклад, словосполучення *civil war* використовується для опису внутрішнього конфлікту, де воюють громадяни однієї держави. *Proxy war* одразу сигналізує про зіткнення інтересів великих держав через посередників.

У випадку Судану журналісти часто вживають саме *civil war*: “The fierce power struggle between Sudan’s army and the RSF risks plunging the country into **civil war**” (AP, 2023). Таким чином, складні номінації дозволяють швидко й економно передати не лише факт війни, а й її специфіку.

2. Стійкі словосполучення у військовій лексиці. Окрім узагальнених типів війни, англomовна преса активно використовує стійкі словосполучення для опису окремих воєнних явищ:

- **power struggle** – “The violent **power struggle** in Sudan has displaced millions” (Reuters, 2024).
- **military campaign** – “Aleppo fell after a grueling **military campaign** backed by Russia and Iran” (AP, 2024).
- **armed insurgency** – “Myanmar’s **armed insurgency** intensified after the 2021 coup” (Reuters, 2023).
- **guerrilla war** – “Colombia endured decades of **guerrilla war** before a fragile peace deal” (NYT, 2023).

Ці сполуки структурно складаються з прикметника/іменника + іменника і завжди уточнюють форму або характер конфлікту. Наприклад, *military campaign* описує серію операцій, а *power struggle* розширює семантику війни до політичної боротьби.

3. Гібридні прикметникові конструкції. Військові репортажі широко застосовують складні прикметники з дефісом, які описують тривалість, інтенсивність або специфіку війни. Це своєрідний «телеграфний» спосіб додати контекст.

Приклади:

- *“the 15-month-old war has decimated the Gaza Strip”* (Reuters, 2025).
- *“a months-long siege left Mariupol devastated”* (Reuters, 2024).
- *“a decades-old conflict over Kashmir reignited”* (Al Jazeera, 2024).
- *“Sudan’s weeks-long fighting shows no sign of abating”* (AP, 2023).

Усі ці прикметники виконують функцію уточнення: *months-long* і *weeks-long* вказують на тривалість; *decades-old* підкреслює історичність. Дефіс структурно перетворює кілька слів у єдиний прикметник, що дозволяє журналістам бути максимально лаконічними у заголовках і лідових абзацах.

Так, у повідомленні Reuters читаємо: *“The 15-month-old war has destabilised the Middle East”* (Reuters, 2025). Тут складна прикметникова конструкція дозволяє за одне словосполучення дати часову довідку, не розгортаючи додаткових речень.

4. Гібридні номінації у заголовках. Заголовки англomовних репортажів тяжіють до використання складених слів і кон’юнктивних конструкцій. Вони створюють враження лаконічності, концентрованої інформації та актуальності.

Приклади:

- *“Israel-Hezbollah clashes intensify”* (Reuters, 2023).
- *“Sudan’s RSF-army fighting displaces thousands”* (Al Jazeera, 2023).
- *“Ukraine-Russia war reshapes global alliances”* (AP, 2023).

Через дефіс журналісти поєднують назви сторін, створюючи компактні позначення конфлікту. Такі конструкції дають змогу економити місце і водночас одразу окреслюють протиборчі сили.

5. Структурна економія і прагматика. Застосування складних слів та багатокомпонентних номінацій зумовлене прагненням англomовної журналістики подавати інформацію стисло, але максимально насичено.

Конструкції на зразок *15-month-old war* чи *Israel-Hezbollah conflict* водночас позначають подію, її тривалість і сторони. Це відповідає вимогам газетного стилю: інформативність і компактність.

Як зазначає О. Озу (Osu 2017), у воєнних заголовках широко використовуються «compound words and conjoined keywords» (*Israel-Hezbollah, cease-fire*), адже вони передають багато змісту в короткій формі. Дефіс і комбінування слів – характерна структурна риса новинного дискурсу про війну.

Абревіатури, синтаксис і заголовки (6,3%).

1. Використання абревіатур та акронімів. Воєнний дискурс англomовних медіа насичений абревіатурами та акронімами, що позначають як держави, так і організації чи збройні угруповання. Це структурний прийом, який забезпечує стислу та водночас точну передачу інформації.

Найчастіше зустрічаються міжнародні абревіатури:

- UN (*United Nations*) – “*The UN warned of catastrophic consequences if the fighting in Gaza escalates further*” (Reuters, 2025).
- NATO (*North Atlantic Treaty Organization*) – “*Finland joined NATO after Russia’s invasion of Ukraine*” (AP, 2023).
- EU (*European Union*) – “*The EU imposed sanctions over the conflict in Sudan*” (BBC, 2024).

Збройні формування й рухи позначаються також переважно абревіатурами:

- IDF (*Israel Defense Forces*) – “*The IDF confirmed airstrikes on Gaza City*” (Reuters, 2025).
- RSF (*Rapid Support Forces*, Судан) – “*Clashes between the army and the RSF have killed hundreds*” (AP, 2023).
- ISIS / ISIL (*Islamic State of Iraq and Syria/Levant*) – “*An ISIS attack in northern Syria killed dozens*” (Al Jazeera, 2024).
- BJP (*Bharatiya Janata Party*, Індія) чи LoC (*Line of Control*, у Кашмірі) – “*Shelling along the LoC sparked fears of renewed war*” (Reuters, 2024).

Ці абревіатури настільки усталені, що функціонують як самостійні слова. У багатьох випадках журналісти навіть не розшифровують їх, виходячи з того, що читачеві вони добре відомі (*UN, NATO, ISIS*). Менш відомі акроніми (наприклад, *RSF*) зазвичай супроводжуються розшифруванням при першій згадці, а далі вживаються без уточнень.

2. Синтаксичні особливості. Воєнні репортажі вирізняються особливою структурою речень. Інформаційні агенції прагнуть стислості, але водночас надають багато деталей у межах одного повідомлення. Це зумовлює поширене використання складнопідрядних конструкцій, що поєднують кілька смислових блоків.

Наприклад: “*The war launched in March 2003 with missiles striking Baghdad to oust President Saddam Hussein closes with a fragile democracy still facing insurgents, sectarian tensions and political instability*” (Reuters, 2011).

У цьому реченні вміщено часовий підрядний зворот (*launched in March 2003*), причину (*to oust President Saddam Hussein*), а також кілька однорідних частин, що описують сучасний стан (*facing insurgents, sectarian tensions and political instability*). Такий синтаксис дозволяє в одному повідомленні дати читачеві комплексну картину війни – від її початку до наслідків.

Інший приклад з репортажу про Сирію: “*Aleppo has not been attacked since 2016 following a grueling military campaign backed by Russia, Iran and allied militias that left much of the city in ruins*” (AP, 2024).

Тут використано підрядне означальне (*that left much of the city in ruins*), яке додає драматизму та підкреслює наслідки кампанії. Це типовий прийом у воєнних новинах: поєднувати опис подій із їхніми результатами.

3. Структура заголовків. Заголовки воєнних новин мають свої сталі особливості:

1. **Телеграфний стиль:** відсутність артиклів, допоміжних дієслів, надмірних уточнень:

- “*Ceasefire agreed after offensive*” (BBC, 2024).
- “*War breaks out in Gaza*” (Reuters, 2023).

2. Дефісні конструкції:

- *“Israel-Hezbollah clashes intensify”* (Reuters, 2023).
- *“India-Pakistan tensions flare along border”* (Al Jazeera, 2024).

Завдяки цим особливостям заголовки максимально лаконічні, але інформативні. Вони концентрують суть у кількох словах, часто поєднуючи головних учасників та дію.

4. Прагматичний ефект структурних особливостей. Використання акронімів робить текст компактним і зрозумілим, синтаксичні конструкції дозволяють насичено подати деталі, а заголовки створюють відчуття невідкладності та драматизму. Це все разом формує своєрідну «мовну економіку» воєнної журналістики: мінімум слів – максимум змісту.

У структурному плані англomовна військова преса вибудовує повідомлення так, щоб:

- стисло позначати учасників (**IDF, RSF, ISIS, NATO**);
- у тексті забезпечувати логічні зв'язки через складні речення;
- у заголовках концентрувати увагу на ключових діях і сторонах.

Отже, структурні особливості мовних засобів на позначення концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ** в англomовній пресі проявляються на всіх рівнях мовної організації – від морфології до синтаксису й композиції тексту. Використання іменників, дієслів і прикметників створює багаторівневу систему номінацій війни; складні слова та стійкі словосполучення дозволяють уточнити тип і характер протистояння; акроніми забезпечують лаконічність та оперативність; синтаксичні конструкції й телеграфний стиль заголовків концентрують значний обсяг інформації у мінімальній формі. У результаті англomовна військова журналістика поєднує точність і стислість з виразністю, створюючи структурно насичений і водночас зрозумілий для читача дискурс про війну.

2.3. Стилiстичнi особливостi мовних засобiв на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовнiй пресi

Мова вiйськової журналістики поєднує офiційно-дiловий тон повiдомлення з образними та емоційно забарвленими елементами, покликаними донести драматизм воєнних подiй. Стилiстичнi особливостi висвітлення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ проявляються у доборi лексики, використаннi тропiв, манерi викладу новин та iнших прийомах. Журналісти прагнуть балансувати мiж нейтральною подачею фактiв i виразнiстю, що дозволяє читачевi вiдчути атмосферу вiйни. Розглянемо цi особливостi детальнiше на основi англomовних газетних та агентських публікацiй.

Нейтральний тон i фактологічність. Бiльшiсть якiсних англomовних видань характеризуються стриманим, нейтральним тоном викладу – журналісти намагаються подавати iнформацiю об'єктивно й точно, уникаючи вiдверто суб'єктивних оцiнок. Описуючи бойовi дiї, вони використовують формулювання на кшталт *“clashed with government forces”*, *“killed dozens of civilians”*, *“seized control of the city”*. Подiбнi вирази є вiдносно нейтральними, констатууючи сам факт (зiткнулися, було вбито, захопили контроль) без додаткових емоційних маркерiв. Наприклад, у повiдомленнi Associated Press про подiї в Сирiї: *“Insurgents breached Syria’s largest city... in a surprise attack that sent residents fleeing”* (AP, 2024) – констатується прорив повстанцiв у найбільше мiсто Сирiї та згадується панiчна реакцiя мешканцiв, але без авторської емоційної оцiнки. Емоційнiсть ситуацiї передано фактом втечi цивiльних, тодi як сам журналіст зберiгає нейтральний тон оповiдi. Вибiр нейтральних дiєслiв на зразок *“breached”* (прорвали) чи *“clashed”* (зiткнулися) замість емоційно забарвлених альтернатив дозволяє дотримуватися об'єктивностi навiть при описi драматичних подiй.

Експресивна лексика вiйни. Водночас сама тематика вiйни диктує появу в тексті експресивної лексики – слiв та фраз, що описують насильство, руйнування i страждання, неминуче викликаючи емоційний вiдгук. Навiть за

нейтральної манери викладу, воєнні репортажі рясніють словами з негативною конотацією: *dead, killed, blood, horror, massacre, devastation, brutality*. Вони створюють емоційний фон, навіть якщо журналіст прямо не виражає свого ставлення. Так, описуючи наслідки облоги Маріуполя, Reuters вживає фразу: *“Mariupol became a byword for horror... trapped civilians forced to bury their dead by the roadside”* (Reuters, 2024). Слово *“horror”* («жах») надає повідомленню сильної емоційної забарвленості, підкреслюючи масштаб трагедії, хоча все викладено у формі фактичного твердження. Подібно і згадка про поховання загиблих просто неба малює перед читачем моторошну картину, підсилюючи емоційний вплив тексту. Отже, навіть дотримуючись об’єктивності, журналіст через добір певної лексики мимоволі викликає у читача співчуття і переживання – адже війна по суті не може бути описана зовсім беземоційно через свою природу.

Метафоричність і образність. Журналісти нерідко вдаються до образного опису воєнних подій за допомогою метафор, порівнянь та інших тропів. Художні засоби роблять оповідь яскравішою та зрозумілішою, апелюючи до уяви читача. Показовим є метафоричний опис краху режиму Каддафі в Лівії у газеті *The Guardian*: *“Gaddafi’s military edifice had been hollowed out until it was an empty shell. When that was punctured... it turned to dust”* (The Guardian, 2011). Через метафори *“empty shell”* («порожня оболонка») і *“turned to dust”* («перетворилася на порох») створено яскравий образ повного розвалу військової машини. Читач виразно уявляє, як колись міцна структура армії режиму поступово спорожніла і врешті розсипалася в порох. Такі тропи передають масштаб і фінальність поразки образно, а не лише сухими фактами. Інший приклад – опис регіону, охопленого кількома війнами, у повідомленні AP: *“a region reeling from multiple wars”* (AP, 2024). Дієслово *“reel”* («хитатися», «нестійко триматися на ногах») вжито переносно, щоб показати дестабілізацію регіону внаслідок численних конфліктів – ніби це людина, яка хитається від отриманих ударів. Таким чином, метафоричні вислови допомагають передати відчуття потрясіння, виснаження, хаосу, що

супроводжують воєнні події, у більш образній формі, яка сильніше впливає на уяву читача.

Сильні дієслова і динамізм опису. Стиль військових репортажів часто відзначається використанням «сильних» дієслів, які додають драматизму й динаміки оповіді. Замість нейтральних описів журналісти обирають дієслова, що точно передають характер дії і її інтенсивність: *insurgents storm, bombs pound, troops blast, fighters sweep through, armies crush resistance* тощо. Такі слова забарвлені стилістично і підкреслюють силу або раптовість дії. В аналізованих текстах знаходимо чимало подібних прикладів: *“thousands of fighters swept through villages”* (AP, 2024), *“warplanes pounded the territory”*, *“tanks shelled Gaza City”* (Reuters, 2025). Кожне з цих дієслів несе додатковий відтінок значення. Наприклад, *“pound”* (буквально «утрамбовувати ударами») вжито замість більш нейтрального *“bombard”* – це підсилює відчуття нещадного, повторюваного удару з повітря. Фраза *“warplanes pounded the territory”* передає інтенсивність бомбардування краще, ніж умовне *“carried out airstrikes”*. Так само *“swept through”* вказує на стрімкий, нестримний рух сил через територію, *“shelled”* (обстріляли із гармат) підкреслює важкий вогонь танків. Вибір таких дієслів посилює емоційне сприйняття описуваного і створює відчуття присутності в епіцентрі бойових дій. Навіть подаючи факти об’єктивно, журналіст через дієслово може задати тон повідомлення – і у воєнній тематиці цей тон нерідко драматичний.

Репортажні деталі й ефект присутності. Ще одна стилістична риса військової журналістики – деталізовані описи сцен бою та їхніх наслідків, що допомагають читачеві уявно перенестись на місце подій. У репортажах часто присутні зорові й звукові деталі: дим, вогонь, вибухи, руїни, крики поранених, плач мирних мешканців. Включення таких деталей надає тексту рельєфності та емоційної сили. Наприклад, в одному з матеріалів AP описано: *“smoke could be seen rising from the fighting, while opposition tanks stood at a captured checkpoint”* (AP, 2024). Ця картина – стовпи диму над полем бою і танки повстанців на захопленому блокпості – вимальовує перед очима читача реалістичний кадр з

місця подій. Інший приклад з репортажу Reuters про війну в Газі: *“Medics said five people were killed in an airstrike that hit a tent... Mourners react near the bodies of Palestinians killed”* (Reuters, 2025). Згадка про намет, у який влучив авіаудар, конкретизує обставини трагедії, а образ скорботних родичів поруч із тілами загиблих передає людський вимір втрат. Хоча всі ці деталі подаються як частина новинного звіту, без вигадки, вони виконують подібну до художнього опису функцію – занурюють читача в атмосферу події, викликають співпереживання. Ефект присутності посилює емоційний вплив повідомлення: читач ніби сам бачить дим і руїни, чує плач – і краще усвідомлює реалії війни, ніж від сухих зведень.

Використання прямих цитат. Важливу роль у стилістиці воєнного дискурсу відіграють прямі цитати – тобто дослівна передача висловлювань учасників чи свідків подій. Журналісти активно включають до тексту слова військових, політиків, мирних жителів, експертів, аби показати різні точки зору і додати матеріалу автентичності. Цитати дозволяють внести до переважно нейтрального журналістського наративу *«живий голос»*, нерідко емоційно забарвлений. Те, що сам автор не став би висловлювати від себе, може бути подано через вуста інших. Приміром, агентство Reuters цитує різку заяву прем'єр-міністра Ізраїлю, зроблену під час перемир'я: *“If we must return to fighting we will do that in new, forceful ways”* (Reuters, 2025). Ця фраза-погроза про готовність відновити війну *«новими, рішучими способами»* привносить у текст агресивну риторичку, яка явно відображає емоційне й політичне напруження ситуації. Інший приклад – оцінка ситуації експертом, передана в матеріалі AP: *“It's not only that the Russians are distracted... the regime is absolutely cornered... how quickly the regime crumbled”* (AP, 2024). Це слова аналітики (Д. Халіфа), які відображають її емоційне забарвлення сприйняття (подив від стрімкого краху режиму). Чергування нейтрального викладу і прямих цитат робить текст багатоголосим: читач чує не лише *«голос»* репортера, а й голоси безпосередніх учасників подій. За рахунок цього матеріал виглядає об'ємнішим, правдивішим і здатним викликати довіру, адже подає не суху

констатацію, а показує думки і переживання реальних людей. До того ж прямі свідчення очевидців чи постраждалих часто бувають емоційними – через них у текст проникають слова розпачу, гніву, надії, що робить розповідь про війну більш людяною.

Відмінності стилю в різних виданнях. Слід зазначити, що стилістичні прийоми можуть дещо різнитися залежно від типу видання та його цільової аудиторії. Якісна преса (наприклад, *The Guardian*, *The New York Times*) тяжіє до максимально виваженої манери: ретельного добору слів, уникання таблоїдної сенсаційності, надання контексту і аналітичної лексики. У матеріалах таких видань про війни частіше зустрічаються складніші описи політичного становища – наприклад, країну можуть назвати “*fragile democracy*” («крихка демократія»), конфлікт – “*unresolved civil war*” («невирішена громадянська війна»), мирні зусилля – “*diplomatic efforts*” («дипломатичні зусилля»). Подібні словосполучення надають тексту аналітичного, об’єктивізованого характеру і підкреслюють причини та наслідки конфлікту без явної емоційної оцінки. З іншого боку, новинні агентства як-от *Reuters* чи *AP* дотримуються максимально нейтрального, інформаційно насиченого стилю, уникаючи довгих описів – але навіть у їх стриманих повідомленнях, коли йдеться про справді резонансні події, з’являються яскраві словесні штрихи. Наприклад, у зведенні *Reuters* про укладення перемир’я в Газі було сказано, що “*the 15-month-old war... has decimated the Gaza Strip, killed tens of thousands of Palestinians and destabilised the Middle East*” (*Reuters*, 2025). Тут слово “*decimated*” («спустошив», досл. «знищив значну частину») виходить за рамки суто нейтрального тону – це оцінка масштабу руйнувань, покликана швидко й виразно донести до читача серйозність наслідків конфлікту. Тобто навіть суворий стилістичний формат агентства в разі потреби допускає вживання сильних слів, аби передати суть події влучно і стисло. Водночас якісні газети можуть дозволити собі більш розгорнутий, образний репортаж або аналітичний матеріал, який дає глибше занурення в тему, але й вони, як правило, уникають надмірної емоційності, щоб зберегти довіру аудиторії. Для масових же видань або таблоїдів (наприклад, *The*

Sun у Британії або *New York Post* у США) характерні протилежні риси – гучні заголовки, емоційно забарвлені слова на зразок “*slaughter*” («бійня»), “*bloodbath*” («кривава баня»), відверто оціночні судження. Однак така стилістика менш притаманна саме якісній англомовній пресі, на яку ми зосереджуємося у цьому аналізі.

Баланс об’єктивності та виразності. Отже, стилістичний аспект відтворення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англомовній пресі полягає у балансуванні між нейтральністю викладу і необхідною експресивністю. З одного боку, новинні матеріали про війни дотримуються стандартів об’єктивності: автори використовують офіційно-ділову лексику для фіксації фактів (напр., *military operation* – військова операція, *casualties* – втрати, *international forces* – міжнародні сили), уникають власних емоційних оцінок, чітко розрізняють факти і думки. Це потрібно, щоб повідомлення сприймалося читачем як достовірне й неупереджене, а не як пропаганда чи «жовта» сенсація. З іншого боку, сама природа воєнної тематики вимагає, щоб за сухими фактами проглядалися людські переживання і драматизм подій. Тому журналісти свідомо вводять у текст емоційно забарвлені елементи в міру доречності: часом через опис реальних жахів війни (*horror, massacre, devastation*), часом через образні вислови чи метафори, через сильні дієслова, деталізовані описи або ж через пряму мову очевидців. У результаті виробляється своєрідний стиль воєнної журналістики – одночасно насичений і драматичний, але й точний та інформативний. Читач, читаючи такий текст, відчуває трагізм і напруження ситуації, бачить «картину війни» очима журналіста, проте не сприймає матеріал як упереджений чи надмірно емоційний. Саме цього балансу прагнуть англомовні журналісти, добираючи мовні засоби для висвітлення воєнних конфліктів.

2.4. Прагматичні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англомовній пресі

Прагматичні особливості англомовної воєнної журналістики відображаються у доборі слів і стратегій, що формують інтерпретаційні рамки конфліктів. Журналісти легітимізують «своїх» через евфемізми та аргументи необхідності, тоді як противників позначають різко негативною лексикою, делегітимізуючи їхні дії. Водночас у багатосторонніх конфліктах вони зберігають баланс, розділяючи оцінки між сторонами.

Прагматичні особливості англомовної воєнної журналістики проявляються у кількох напрямках:

- **Легітимація** власних або союзних дій через евфемістичні формулювання і аргументи «необхідності» (напр., *operation, necessary step, security*) – виправдання війни як вимушеної або справедливої.
- **Делегітимація** ворога через марковану лексику (*terrorists, militants, regime*) і цитати з різко негативними оцінками – позбавлення противника легітимності та співчуття.
- **Балансування** у репортажах із багатьма сторонами (напр., Індія–Пакистан), де журналісти прагнуть уникати однобічних звинувачень, розділяючи оцінки між сторонами через синтаксис і атрибуцію («X says..., Y reports...») – збереження нейтрального тону при наявності конфліктної інформації.

Для повноти аналізу результати дослідження узагальнено статистично. Виявлені мовні засоби згруповано за прагматичним ефектом; частотність кожної групи визначено у відсотках від загальної кількості зафіксованих випадків, див. табл. 2.1:

Таблиця 2.1.

**Частотність використання мовних засобів із різним прагматичним ефектом
у воєнному дискурсі**

Група мовних засобів (прагматичний ефект)	Приклади лексем і виразів	Частотність, %
Делегітимізуючі позначення сторін конфлікту	<i>terrorists</i> (терористи), <i>militants</i> (бойовики), <i>insurgents</i> (заколотники), <i>separatists</i> (сепаратисти), <i>regime</i> (режим)	35%
Емоційно забарвлена гуманітарна лексика	<i>humanitarian crisis</i> (гуманітарна криза), <i>massacre</i> (різанина), <i>carnage</i> (кровопролиття), <i>devastating</i> (спустошливий), <i>displaced</i> (переміщені особи)	30%
Легітимізуючі позначення (своїх / союзників)	<i>fighters</i> (бійці), <i>volunteer fighters</i> (добровольці), <i>ally</i> (союзник), <i>defend</i> (захищати), <i>necessary step</i> (необхідний крок)	20%
Евфемізми для позначення війни	<i>special operation</i> («спецоперація»), <i>operation</i> (операція), <i>conflict</i> (конфлікт), <i>crisis</i> (криза), <i>crackdown</i> (придушення)	15%

Як видно з таблиці, найпоширенішими є делегітимізуючі позначення (35% всіх випадків): журналісти дуже часто вживають негативно марковані слова для опису противника чи нелегітимної сторони конфлікту. Другу позицію

посідає емоційно забарвлена, гуманітарно-орієнтована лексика (30%), яка підкреслює страждання цивільних і наслідки війни. Дещо рідше фіксуються випадки легітимуючої лексики щодо «своїх» сил або виправдання воєнних дій (20%). Найменш уживаною виявилася евфемістична лексика для пом'якшення опису війни (15%), оскільки більшість західних видань надає перевагу прямим формулюванням, використовуючи евфемізми здебільшого в контексті цитування офіційних заяв.

Отримані результати свідчать про тенденцію: журналісти англomовної воєнної преси найчастіше формують інтерпретаційну рамку через негативне маркування «чужих» та акцентування гуманітарних наслідків конфлікту, тоді як пряма легітимація «своїх» або евфемістичне пом'якшення зустрічаються рідше. Це відображає прагнення медіа одночасно викликати у читача емоційний відгук і чітко окреслити, хто є агресором, але при цьому не виглядати відверто упередженими.

Розглянемо прагматичні особливості мовних засобів на позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі детальніше.

Rebels, insurgents, militants, terrorists. Один і той самий учасник воєнних дій може бути позначений у пресі як *rebel, insurgent, militant* або *terrorist*. Кожне з цих слів має свій прагматичний відтінок:

- *Rebels* (повстанці) звучить відносно нейтрально й навіть може викликати певну романтизацію (“повсталі проти гніту”).
- *Insurgents* (заколотники) підкреслює нелегітимність, протиставлення уряду.
- *Militants* (бойовики) має більш технічний, сухий відтінок, часто використовується для позначення озброєних угруповань без державного статусу.
- *Terrorists* (терористи) – різко негативне маркування, що асоціюється з насильством проти цивільних і абсолютною нелегітимністю.

У новинах про Сирію AP зазначало: “***Rebel*** groups battled government troops near Aleppo, as *insurgents* fired mortars into residential areas” (Al-Khalidi,

S. (2024, December 4.). Тут автор чергує *rebel groups* і *insurgents*, тим самим показуючи різні інтерпретаційні рамки: у першому випадку – як групи, що протистоять режиму, у другому – як нелегітимні заколотники.

У випадку з ІДІЛ західна преса майже однотайна у слововживанні: “*The US-led coalition intensified strikes against the **terrorist group** ISIS, killing dozens of fighters*” (Reuters, 2017). Використання виразу *terrorist group* має чітку прагматичну функцію: повністю делегітимізувати ІДІЛ як силу, що не має жодних прав на політичну суб’єктність.

Україна–Росія: *fighters vs separatists*. У висвітленні війни в Україні після 2014 року і особливо після повномасштабного вторгнення 2022-го англомова преса чітко розрізняє номінації щодо сторін конфлікту. Про українських бійців найчастіше пишуть *fighters* або *volunteer fighters*:

“*Ukrainian fighters repelled Russian advances near Kharkiv*” (Reuters, 2022).

“*Thousands of volunteer fighters joined territorial defense units in Kyiv*” (BBC, 2022).

Слово *fighters* тут нейтральне, але водночас позитивно конотує відвагу та захист. Додавання *volunteer* посилює прагматичний ефект – підкреслюється добровільність і патріотизм захисників.

Натомість проросійських учасників конфлікту західні ЗМІ називають *separatists* або *Russian-backed militants*:

“*Pro-Russian separatists declared independence in Donetsk and Luhansk*” (AP, 2014).

“*Russian-backed militants shelled Ukrainian positions in the east*” (Reuters, 2015).

Обидва ці терміни мають виразний делегітимізуючий ефект: *separatist* підкреслює нелегальне відокремлення, *militant* асоціюється зі збройним підпіллям. Таким чином, через лексичний вибір формується чітка дихотомія: українські *fighters* – ті, хто бореться за свободу, проросійські *separatists* – нелегальні та агресивні сили.

Ізраїль–Газа: *fighters vs terrorists*. Особливо виразна прагматика простежується у конфліктах на Близькому Сході. У матеріалі Reuters читаємо: “*Israel’s military said it had struck Hamas and Islamic Jihad **fighters** among 50 ‘terror targets’*” (Reuters, 2025). Тут сам журналіст використовує *fighters*, що є відносно нейтральним позначенням для членів збройних угруповань. Але далі цитата з ізраїльського командування подається з виразом “*terror targets*”, причому в лапках. Це класичний прагматичний прийом: редакція ніби дистанціюється від оцінки “терористи”, проте показує, що одна зі сторін так їх визначає. Читач отримує подвійний сигнал – журналіст інформує нейтрально, а військові оцінюють емоційно; і ця оцінка теж впливає на сприйняття.

AP у схожому матеріалі пише: “*The Islamist group Hamas, which Israel and Western governments consider a **terrorist organisation**, claimed responsibility for the attack*” (AP, 2023). Тут уже не через пряму цитату, а у формі редакційного уточнення журналіст нагадує читачеві про статус ХАМАС. Прагматично це легітимує позицію Ізраїлю та Заходу щодо цього актора, навіть у межах начебто нейтрального повідомлення.

Сирія: між нейтральним і негативно забарвленим. У сирійському конфлікті англомовні медіа варіюють між різними термінами залежно від контексту та тональності повідомлення:

“*Syrian **rebels** launched a new offensive in Idlib*” (Reuters, 2020) – нейтрально, із натяком на боротьбу проти авторитарного режиму.

“*Government forces clashed with Islamist **militants** on the outskirts of Aleppo*” (AP, 2021) – більш негативно, підкреслено радикальність опонентів уряду.

“*The US designated al-Nusra Front a **terrorist group***” (BBC, 2016) – однозначно негативна оцінка.

Через різні терміни журналісти можуть або створювати відчуття певної легітимності опозиції (*rebels* як “повстанці”), або навпаки делегітимізувати їх як загрозу (*militants, terrorists*). Вибір залежить від політики видання і контексту повідомлення.

Прагматичний ефект: «свої» і «чужі». Згадані приклади показують, як вибір лише одного слова здатен змінити сприйняття події. Якщо написати *volunteer fighters* – читач схильний співчувати і схвалювати дії цих акторів. Якщо ж вжити *Russian-backed militants* – виникає образ нелегітимної, ворожої сили. Якщо назвати ХАМАС *fighters* – це виглядає нейтрально; якщо *terrorists* – викликає різке засудження.

Таким чином, прагматика лексичного вибору у воєнному дискурсі полягає в тому, що **слова виконують роль інструментів оцінки**, навіть якщо журналіст формально подає їх нейтрально. За допомогою маркованої лексики медіа здатні непомітно нав'язувати аудиторії, хто є «свій» (легітимний борець або союзник), а хто «чужий» (терорист, заколотник тощо).

Евфемізми як стратегія подачі війни. Один із важливих прагматичних моментів у воєнному дискурсі – це питання: чи називає журналіст подію прямо (*war, invasion*), чи вдається до більш м'яких термінів – *operation, crisis, conflict*. Вибір терміна може суттєво змінити тон публікації.

Показовим є випадок російської агресії проти України. Вже 24 лютого 2022 року англomовні медіа писали: “*Russia invades Ukraine*” (BBC, 2022). Використання слова *invades* мало чіткий прагматичний ефект – назвати речі своїми іменами, одразу позначити Росію як агресора. Натомість російська офіційна риторика наполягала на евфемізмі “*special military operation*”, намагаючись пом'якшити сприйняття. Таким чином, вибір західних ЗМІ називати подію *war* та *invasion* – це політично й морально марковане рішення, яке формує для аудиторії образ неспровокованої агресії з боку Росії.

Подібні розбіжності спостерігаємо і в інших конфліктах. У Судані англomовна преса прямо констатує: “*Sudan slides into civil war as rival generals battle for power*” (Reuters, 2023). Тут акцент на терміні *civil war* легітимізує оцінку подій як масштабної трагедії для країни. Евфемізм на кшталт *political crisis* не зміг би передати тієї ж гостроти і масштабу насильства.

У М'янмі після військового перевороту 2021 року медіа фіксують еволюцію формулювань: “*Myanmar's military launched a brutal crackdown,*

sparkling an armed insurgency” (AP, 2023). Термін *armed insurgency* – більш нейтральний, ніж *civil war*; і дозволяє виданню підкреслити тривалу, але фрагментовану боротьбу. Таким чином, вибір терміна відображає ступінь ескалації: від *crackdown* (“жорстке придушення” протестів) до *armed insurgency* (“озброєне повстання”), але поки що не *war*.

War vs. operation: прагматичний контраст. В англомовних медіа часто підкреслюється контраст між «офіційною» термінологією воюючих сторін та мовою журналістів:

- “Russia insists on calling the war a ‘special military **operation**,’ but for Ukrainians and most of the world it is simply a **war**” (The Guardian, 2022).
- “Israel described the campaign as a limited **operation**, while international observers warned it could escalate into full-scale **war**” (Al Jazeera, 2021).

Тут прагматичний ефект очевидний: слово *operation* зменшує масштаб і серйозність, подає війну як локальну акцію. Слово *war*, навпаки, мобілізує увагу аудиторії, позначає подію як глобальну кризу.

У випадку конфлікту ДР Конго – Руанда формулювання теж різняться залежно від джерела: “Cross-border clashes raise fears of a wider **conflict** in eastern Congo” (Reuters, 2023). Журналісти поки уникають слова *war*, але використання *conflict* створює уявлення про постійну напругу й потенційну ескалацію. Тобто навіть вибір між *conflict* vs *war* задає різний рівень тривожності.

Акцент на цивільних жертвах. Ще одним важливим прагматичним прийомом є наголошення на стражданнях мирних жителів. Через фокус на гуманітарних наслідках медіа не лише інформують, а й апелюють до емоцій та моралі читача.

У Судані: “Sudan’s civil war has killed tens of thousands, uprooted 13 million and created ‘the biggest **humanitarian crisis** ever recorded’” (The Guardian, 2025). Тут журналісти цитують оціночну фразу міжнародної організації. Ключове словосполучення *humanitarian crisis* виносить проблему у глобальний вимір, а

фрази “*the biggest ever recorded*” створює відчуття безпрецедентності, мобілізуючи співчуття та обурення.

У Нігерії: “*Boko Haram’s insurgency has displaced millions, leaving entire villages deserted*” (Reuters, 2024). Тут важливий наголос на слові *displaced* – журналісти свідомо вказують не лише на вбитих, а й на мільйони переміщених осіб, щоб розширити поле співчуття й уваги до конфлікту.

У М’янмі: “*Villages were burned, and thousands fled, creating a growing refugee crisis along the Thai border*” (AP, 2022). Лексема *refugee crisis* викликає у читача асоціацію з масовими потоками біженців і необхідністю міжнародної допомоги. Кожне з цих формулювань підсилює негативне ставлення до війни через призму страждань цивільних.

Прагматика емоційно забарвлених слів. У репортажах нерідко використовуються слова на кшталт *devastating, catastrophic, carnage, horror, massacre*. Вони виконують подвійну функцію: одночасно інформують про масштаби трагедії й створюють емоційний фон. Наприклад:

- “*Airstrikes in Gaza caused carnage, killing families in their homes*” (Reuters, 2023).
- “*The conflict in Congo has taken a devastating toll on civilians*” (AP, 2023).
- “*Myanmar’s junta faces accusations of massacres in ethnic minority areas*” (The Guardian, 2023).

Усі ці приклади демонструють, що навіть прагнучи об’єктивності, журналісти не уникають лексики, яка апелює до морального осуду війни. Слова *carnage* (“кривава бійня”), *devastating* (“спустошливий”), *massacre* (“різанина, масове вбивство”) тощо викликають у читача шок і співчуття, підсвідомо формуючи негативне ставлення до дій агресорів.

Створення образу жертви. Акцентування на гуманітарних катастрофах формує для читача чітке розділення ролей: є *жертви*, які заслуговують на співчуття, і *агресори*, які спричинили ці страждання.

У повідомленні Reuters про Судан йдеться: “*Children are **starving**, hospitals have been **bombed**, and millions are **trapped in a war zone***” (Reuters, 2024). Усі три фрази створюють потужний емоційний ефект: діти голодують, лікарні розбомблено, мільйони у пастці війни. Це не лише фактологічне повідомлення, а й засіб викликати обурення і співпереживання, однозначно показуючи хто страждає і чому.

У ДРК: “*UN says 6.9 million people are now displaced – one of the world’s worst displacement crises*” (Al Jazeera, 2023). Використання формулювання *worst displacement crises* робить проблему глобально значущою, апелюючи до совісті світової спільноти. Такі акценти легітимують необхідність втручання або допомоги, формуючи міжнародний резонанс навколо конфлікту.

Прагматичний баланс. Важливо, що прагматика воєнної журналістики не завжди полягає лише у викликанні співчуття чи демонізації. У деяких випадках преса намагається дотримуватися балансу, щоб не виглядати відверто тенденційною. Тоді з’являються обережні формулювання на кшталт: “*Israel says it targeted Hamas militants; Palestinians **report** dozens of civilian deaths*” (Reuters, 2023). Тут автор свідомо розділяє наративи: твердження Ізраїлю подано як дистанційована цитата (*Israel says*), тоді як про втрати серед цивільних повідомляється від окремого джерела (*Palestinians report*). Такий синтаксичний баланс дозволяє медіа зберегти нейтральність і довіру аудиторії, одночасно показуючи трагічність ситуації. Подібним чином преса може уникати власних оцінок, використовуючи конструкції “**X claims, Y accuses, officials warn that...**” – це тонкі прагматичні сигнали, хто є джерелом інформації і оцінки.

Легітимація воєнних дій через мову. Журналісти часто цитують офіційних осіб, і саме ці цитати стають інструментом **легітимації війни**. Прикладом може бути риторика коаліції у боротьбі проти ІДІЛ: “*It is simply irresponsible to focus criticism on inadvertent casualties caused by the Coalition’s war to defeat ISIS... without the campaign, there would have been additional years of suffering*” (AP, 2017). Тут фраза *war to defeat ISIS* формує образ «справедливої

війни». Словосполучення *inadvertent casualties* пом'якшує трагедію цивільних втрат, перекладаючи провину за них на сам характер війни та ворога. Такий прагматичний хід дозволяє виправдати агресивні дії гуманітарними аргументами («ще більші страждання, якби ми не воювали»).

Подібний прийом використовує і Ізраїль, пояснюючи удари по Газі: “*The operation is aimed at eliminating Hamas’ military capabilities, a necessary step for Israel’s security*” (Reuters, 2025). Тут слово *operation* прагматично підкреслює обмежений, оборонний характер дій, тоді як фраза *necessary step* подається як моральне виправдання, апелюючи до права на безпеку. У результаті навіть наступальні дії легітимуються як вимушені та справедливі.

Образ ворога як риторичний конструкт. Формування «образу ворога» є одним із ключових елементів воєнної журналістики. Він створюється через марковану лексику, цитати та контрастні оцінки.

У випадку протистояння Ізраїль–Іран Al Jazeera пише: “*World leaders weigh in on ‘alarming’ Israel-Iran strikes*” (Al Jazeera, 2025). Слово *alarming* у заголовку створює відчуття небезпеки від самого факту взаємних ударів. А конструкція “*Israel-Iran strikes*” підкреслює двосторонній характер загрози, не призначаючи однозначно винного, але й сигналізуючи про серйозність конфронтації.

Іран у західній пресі зазвичай фігурує як *regime* (режим) або *theocracy*, що додає негативного забарвлення: “*The Iranian regime continues to sponsor militant groups across the region*” (Reuters, 2024). Використання слова *regime* замість нейтрального *government* несе прагматичну функцію делегітимації влади Ірану, натякаючи на авторитаризм.

У свою чергу, Ізраїль часто постає як *ally of the West* або *democracy under threat*: “*Israel, a close US ally, faces unprecedented attacks*” (AP, 2023). Це підсилює ефект емпатії й політичної солідарності із ізраїльською стороною. Через такі формулювання аудиторії імпліцитно пропонується, хто «наш», а хто «ворог».

Індія–Пакистан: балансування між оцінками. У повідомленнях про Кашмір журналісти намагаються зберігати об’єктивний тон, але прагматичні маркери все одно присутні.

“*India-Pakistan tensions continue to simmer across the Kashmir border*” (Al Jazeera, 2025) – слово *tensions* нейтральне, воно уникає прямої оцінки «агресор – жертва», описуючи ситуацію як напруженість.

В інших матеріалах зустрічаються виразніші формулювання: “*Pakistani troops launched heavy shelling along the Line of Control, killing civilians*” (Reuters, 2024). Тут дієслово *launched* (започаткували, розпочали) та слово *killing* прямо вказують, яка сторона ініціювала насильство і хто постраждав. Незважаючи на формально нейтральний стиль, вибір таких дієслівних конструкцій задає рамку, в якій Пакистан постає як агресор, а цивільні – як жертви. Таким чином, навіть при зовнішній спробі балансу, синтаксис і дієслівна семантика можуть видати приховану оцінку.

Таїланд–Камбоджа: мікроконфлікт у глобальному дискурсі. Навіть відносно невеликі конфлікти отримують прагматично забарвлені формулювання у світових новинах.

“*Thailand, Cambodia troops clash near disputed temple*” (Reuters, 2023) – слово *clash* передає зіткнення без прямої оцінки, але сама стислість фрази створює відчуття раптової ескалації.

“*Border clashes kill soldiers on both sides*” (AP, 2023) – тут прагматика у наголосі на симетрії (“on both sides”), що формує враження рівної відповідальності та взаємних втрат. Одночасно використання *kill* акцентує фатальні наслідки, не применшуючи серйозності конфлікту. У такий спосіб навіть повідомлення про локальні сутички вписується в загальну парадигму: є зіткнення, є жертви, і медіа обережно розподіляють відповідальність.

Висновки до розділу 2

Семантичний аналіз показує, що концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ структурується навколо ядрових номінацій *war* і *conflict*, які забезпечують базове окреслення подій нападу чи протистояння. Периферію формують лексеми, що уточнюють аспекти війни (*battle, invasion, offensive, casualties*) та описують наслідки чи контекст. У сукупності вони створюють широке семантичне поле, що охоплює дії, учасників, явища й наслідки збройного протистояння, формуючи багатовимірну мовну модель війни.

Структурний аналіз засвідчує активне використання складених номінацій (*civil war, proxy war, military operation*), акронімів та багатокомпонентних термінів, що дозволяє стисло подати складні явища. Синтаксичні моделі текстів включають насичені фактами багаточленні конструкції, а також заголовки телеграфного стилю, які концентрують ключові події. Такі структурні засоби забезпечують чіткість, динамічність і компактність подання інформації у воєнних новинах.

Стилістичні засоби поєднують нейтрально-інформативну лексику з елементами експресивності, які необхідні для відображення драматизму війни. Описові деталі, метафоричні звороти та сильні дієслова підсилюють емоційний ефект, тоді як прямі цитати учасників конфлікту забезпечують автентичність і водночас дозволяють зберегти формальну нейтральність журналістського стилю. Таким чином, стилістика медіадискурсу коливається між фактичністю й емоційністю.

Прагматичний аналіз виявляє, що вибір номінацій сторін, опис подій та оцінних маркерів формує ставлення читачів до конфлікту. Легітимізація чи делегітимізація сторін, уживання евфемізмів або різко маркованої лексики, акцент на гуманітарних наслідках або виправданні військових дій створюють

рамки інтерпретації війни. Медіадискурс не лише інформує, а й впливає на оцінювання, спрямовуючи увагу аудиторії у певне ціннісне русло.

РОЗДІЛ 3

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ ПЕРЕДАЧІ КОНЦЕПТУ ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ В АНГЛОМОВНІЙ ПРЕСІ

3.1 Основні способи перекладу мовних засобів передачі концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ з англomовної преси українською мовою

Переклад лексики воєнного дискурсу з англійської мови українською потребує врахування семантичних, стилістичних та прагматичних особливостей обох мов. У публіцистичних текстах, присвячених тематиці війни, англійська преса використовує широкий спектр мовних засобів для позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ – від нейтральних назв на кшталт *war* (“війна”) чи *conflict* (“конфлікт”) до образних виразів на зразок *war machine* чи ідіом типу *to break out* (про початок війни). Відповідно, український переклад повинен адекватно передати ці засоби, зберігаючи зміст і вплив на читача. Розглянемо основні прийоми перекладу, що застосовуються при відтворенні лексичних одиниць на позначення воєнного конфлікту.

Прямі лексичні відповідники. Більшість базових понять воєнної семантики мають усталені еквіваленти українською мовою, тому перекладачі часто вдаються до прямого або близького за значенням перекладу. До цієї групи належать передусім ядерні одиниці концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ: *war* – війна, *conflict* – конфлікт, *battle* – бій, *fight(ing)* – бій/боротьба/бойові дії, *attack* – атака/напад, *offensive* – наступ, *invasion* – вторгнення тощо. У більшості випадків перекладач уживає пряму відповідність, оскільки вона точно передає денотативне значення. Наприклад, у новині BBC про санкції США проти Росії, спрямовані на припинення війни в Україні, англійське “*stop the war*” було перекладене як “*припинити війну*” – дослівно і цілком адекватно (Nationnews

Desk, 2025, October 23). Аналогічно, словосполучення “*to end this senseless war*” передано без семантичних змін: “*припинити цю безглузду війну*”. У цих випадках застосовано прямий переклад (буквальний відповідник), що дозволяє зберегти основне значення без втрати змісту та емоційного забарвлення. Такий підхід виправданий, коли структури обох мов збігаються і немає розбіжностей у вживанні.

Прямі відповідники характерні й для інших ключових термінів. Наприклад, *ceasefire* стандартно перекладається як “припинення вогню”, *peace deal* – “мирна угода”, *aggressor* – “агресор”, *allies* (у воєнному контексті) – “союзники” тощо. У статті Reuters про зустріч «коаліції охочих» у Лондоні Президент Зеленський говорив про переговори щодо завершення війни: англійське “*negotiate over the war*” було передано як “*переговори щодо війни*”, тобто збережено базовий іменник «війна» (Reuters. 2025, October 24). Така буквальна відповідність не спотворює змісту, оскільки український термін повністю еквівалентний англійському і добре зрозумілий аудиторії.

Синонімічні заміни та варіювання лексики. Зважаючи на вимоги публіцистичного стилю щодо уникнення тавтології та стилістичної монотонності, перекладачі часто вдаються до синонімічних заміни – використання різних українських відповідників для близьких за змістом англійських слів або навіть для повторюваних одного й того ж слова. Це особливо помітно при передачі пари *war* – *conflict*. Як зазначалося в попередніх розділах, англійські медіа диференціюють вживання цих лексем: *war* найчастіше стосується офіційної, масштабної війни, тоді як *conflict* описує ширший спектр протистоянь, у тому числі локальних чи неоголошених. В українській мові слово “*війна*” має дуже сильні конотативні відтінки і однозначно вказує на масштабне воєнне протистояння, тоді як “*конфлікт*” звучить більш нейтрально або може означати й некровне протистояння. Перекладаючи англійські новини, де *war* і *conflict* можуть уживатися як частково взаємозамінні або для стилістичної різноманітності, українські перекладачі іноді варіюють відповідники.

Так, в перекладі аналізованої статті BBC повідомляється, що попередня зустріч Трампа і Путіна в серпні “*Востаннє він зустрічався з Путіним на Алясці в рамках саміту, який Білий дім сподівався приведе до припинення конфлікту. Натомість бої продовжилися*” (BBC News Ukrainian, 2025, October 23). Англійський оригінал у цьому місці оперує словом “*conflict*” (BBC News, 2025, October 23), і перекладач відтворив його прямим відповідником “*конфлікт*” (BBC News, 2025, October 23). Однак вже в наступному реченні на позначення тих самих бойових дій використано синонімічний ряд: замість повторювати “*конфлікт*”, перекладач вжив “*бої*”. Отже, фраза “*fighting continued*” перекладена як “*бої продовжилися*”, хоча дослівно *fighting* – це “*бойові дії*” або “*бій*”. Така синонімічна заміна виправдана прагненням уникнути стилістичної одноманітності: у двох суміжних реченнях українського тексту замість двічі повторити “*війна*” чи “*конфлікт*” використано різні слова – “*конфлікт*” і “*бої*”, що робить виклад більш природним для української мови.

Синонімія застосовується і в зворотній ситуації – коли в англійському тексті одне й те саме слово повторюється багаторазово, український перекладач може замінити деякі повтори близькими за значенням еквівалентами. Наприклад, якщо у статті багаторазово зустрічається *war*, не всі випадки перекладаються як “*війна*”: залежно від контексту можуть з’являтися варіанти “*конфлікт*”, “*військове протистояння*”, “*бойові дії*” тощо. У нашому матеріалі BBC Україна заголовок звучить: “*Як Трамп скасував зустріч з Путіним у Будапешті і запровадив важкі санкції проти Росії*” (BBC News Ukrainian, 2025, October 23), без прямого згадування слова “*війна*”, хоча в англійському оригіналі *war* було в підзаголовку (про переговори щодо припинення війни в Україні). Натомість у самому тексті українського перекладу неодноразово вжито “*війна*”: “*припинити війну*”, “*безглузда війна*” та ін. Перекладач чергує терміни “*війна*”, “*конфлікт*”, “*бойові дії*” залежно від контексту, щоб зберегти смислові відтінки і уникнути лексичного повтору. Це приклад помірної варіації стилістичних синонімів як перекладацького прийому, котрий забезпечує природність українського тексту. Оцінюючи такий прийом, варто зазначити, що

він доречний за умови семантичної тотожності заміни: у наведеному випадку “*конфлікт*” ужито там, де йдеться про загальну ситуацію протистояння, а “*бої*” – де акцент на військових діях, тож смисл збережено.

Граматичні трансформації (транспозиції). Під час перекладу лексики на позначення воєнних конфліктів нерідко доводиться змінювати граматичну форму слова або структуру словосполучення, щоб дотриматися норм української мови. Англійська мова широко використовує дієприкметники та віддієслівні іменники для опису подій, тоді як українська іноді надає перевагу дієслівним конструкціям або іншим перефразуванням.

Приміром, англійський вираз “*the two warring nations*” (Nationnews Desk, 2025, October 23) у статті перекладено як “*дві воюючі країни*”. Тут форма дієприкметника *warring* збережена у вигляді українського дієприкметника “*воюючі*”, тобто структурно переклад близький до оригіналу. Однак інколи перекладачі віддають перевагу іншому синтаксису: зокрема, “*warring nations*” можна було б передати через підрядну конструкцію – “*країни, що воюють*” – залежно від стилю тексту. Обидва варіанти рівноцінні семантично; вибір зумовлений стилістичною доречністю і зручністю для читача.

Інший приклад транспозиції – переклад герундіїв та інших віддієслівних форм. У реченні “*Fighting on the ground continued overnight*” слово *fighting* (дієприкметник/герундій, що виконує роль підмета) перекладач замінив на іменник у множині: “*бої продовжилися вночі*” (Nationnews Desk, 2025, October 23). Така трансформація – перехід від дієслівної форми до іменникової – зумовлена нормами української синтаксичної структури: українською природніше сказати “*бої (сутички) тривали*”, ніж дослівно “*боротьба продовжувалась*”. Подібним чином “*Russia’s all-out invasion of Ukraine*” найчастіше перекладають як “*повномасштабне вторгнення Росії в Україну*”, змінюючи порядок слів і використовуючи віддієслівний іменник “*вторгнення*” замість можливого дієслівного звороту. Граматичні перебудови цього типу належать до категорії лексико-граматичних трансформацій і слугують для досягнення граматичної правильності та стилістичної плавності перекладу.

Оцінка даного прийому є позитивною, адже зміна частини мови чи структури речення дозволяє зберегти зміст, одночасно адаптувавши фразу до вимог української мови без зміни значення.

Калькування стійких словосполучень і метафор. В англomовному воєнному дискурсі чимало кліше та образних виразів, які перекладач мусить правильно інтерпретувати. Один із прийомів – калькування, тобто максимально дослівне відтворення іншомовного виразу засобами української мови. Калькування доцільне, коли образна структура є зрозумілою й українському читачеві або вже має усталений аналог у цільовій мові.

У розглянутих матеріалах прикладом вдалого калькування є фраза “*Kremlin’s ‘war machine’*” (BBC News, 2025, October 23), яка перекладена як “кремлівська ‘військова машина’”. Англійський ідіоматичний вираз *war machine* (буквально “військова/воєнна машина”) вживається метонімічно для позначення сукупності воєнних ресурсів держави. Українською аналогічна метафора “*військова машина*” вже досить поширена, її легко інтерпретувати як військову міць або воєнну інфраструктуру держави. Тому буквальний переклад тут виправданий: калька не виглядає штучно і передає той самий образ агресивної, бездушної воєнної машини. Перекладацький прийом – калькування метафори, оцінюється позитивно, адже український текст зберігає експресивність оригіналу без втрати змісту:

“US Treasury Secretary Scott Bessent said the sanctions were needed due to ‘Putin’s refusal to end this senseless war’. He said the affected oil companies - Rosneft and Lukoil - funded the Kremlin’s ‘war machine’.” (BBC News, 2025, October 23).

“Міністр фінансів США Скотт Бессент заявив, що нові санкції необхідні через ‘відмову Путіна припинити цю безглузду війну’. Він сказав, що ці нафтові компанії фінансують кремлівську ‘військову машину’.” (BBC News Ukrainian, 2025, October 23).

Схожим чином перекладаються й інші загальноживані метафори, пов’язані з воєнними конфліктами. У тексті, присвяченому планам мирного

врегулювання, використано фразове словосполучення “*freezing the war at its current front lines*” – ідіоматичний зворот, який часто вживається в міжнародній політиці для позначення припинення бойових дій без досягнення остаточного миру. У матеріалі мовилося:

“*United States President Donald Trump has suggested **freezing the war in Ukraine at its current front lines** and using these lines as a starting point for future negotiations over territory*” (Shamim, 2025).

Президент Сполучених Штатів Дональд Трамп запропонував заморозити війну в Україні на її нинішніх лініях фронту та використовувати ці лінії як відправну точку для майбутніх переговорів щодо території (переклад наш).

Англійське *freezing* у цьому контексті є герундієм – формою дієслова з функцією іменника, що виконує роль прямого додатка при дієслові *suggested*. В українському перекладі використано інфінітивну форму “заморозити”, яка стилістично відповідає нейтрально-офіційному реєстру тексту. Хоча в українській мові немає герундія як граматичної категорії, переклад збережено максимально близьким до оригіналу за змістом, функцією та образністю. Сам образ “замороженої війни” або “замороженого конфлікту” є усталеним і зрозумілим для українського читача – зокрема в політичній та медійній риторичі.

Таким чином, переклад реалізовано шляхом часткового калькування метафори з англійської мови, з використанням граматично природного для української мови інфінітивного варіанту. Такий підхід дає змогу зберегти як денотативне значення вислову, так і притаманну йому метафоричність. Оцінка прийому – позитивна: переклад точний, образний і адекватний у межах публіцистичного стилю.

Однак калькування придатне не для всіх образних одиниць. Якщо англійський вираз базується на метафорі, незвичній для української мови, дослівний переклад може виявитися малозрозумілим або стилістично невдалим.

У таких випадках перекладач застосовує інші прийоми: описовий переклад або підбір українського фразеологічного відповідника.

Фразеологічні еквіваленти та образні заміни. Ідіоми та образні вислови військової тематики потребують особливої уваги, адже їхнє буквальне перекладення часто спотворює зміст. Перекладач має знайти український еквівалент – або існуючу фразеологічну одиницю, або створити близький за образом вислів, який передає ту саму думку і настрій.

Наприклад, у заголовку аналітичної статті про ізраїльсько-палестинський конфлікт використано фразу *“Israel's 'yellow line' in Gaza gives Netanyahu room for manoeuvre”* (Williamson, 2025). Вираз *“yellow line”* подано в лапках, адже це не буквальне словосполучення, а образна назва межі, до якої просунулися ізраїльські війська в Газі. Буквально перекладати *“yellow line”* як “жовта лінія” недоречно без додаткового пояснення. Український переклад такої назви міг би бути *“умовна «жовта лінія» в Газі, що дає Нетаньяху простір для маневру”* – збережено метафору лінії, але додано пояснювальне слово *“умовна”*, щоби читач збагнув, що йдеться не про реальну лінію, а про умовну межу. Тут бачимо поєднання прийомів: часткове калькування (*“жовта лінія”*) із доданням пояснення. Такий компромісний підхід дозволяє передати і колорит оригіналу, і зрозумілість для української аудиторії. Оцінка прийому – позитивна, бо перекладений заголовок зберігає інтригу й образність, не жертвуючи ясністю.

Інший приклад – ідіома *“to rule with an iron rod”*, що характеризує жорсткий стиль правління (стаття BBC про ХАМАС: *“Hamas ruled Gaza with an iron rod”* (Adams, 2025)). Прямий переклад *“правити залізним прутом”* є буквальним, але українською не використовується і звучить дивно. Натомість український фразеологізм *“правити твердою рукою”* або *“залізною рукою”* точно передає зміст: жорстко, авторитарно керувати. Отже, оптимальним перекладом було б: *“ХАМАС правив Газою залізною рукою”*. Тут застосовано фразеологічний відповідник – українську ідіому на основі схожого образу (рука із заліза замість залізного прута). Така образна заміна забезпечує еквівалентність змісту й експресії. Перекладацький прийом – пошук

функціонального аналога ідіоми – оцінюється як необхідний і вдалий, оскільки він зберігає прагматичний ефект: читач так само відчує сенс безкомпромісної диктатури, тільки в звичній для його мовного сприйняття формі.

Англомовна воєнна журналістика часто рясніє метафоричними описами бойових дій: *to open the floodgates, to spark a firestorm, to bite the dust* тощо. Такі фразеологізми виконують не лише стилістичну, а й прагматичну функцію – вони додають драматизму, підсилюють емоційне забарвлення повідомлення та задають певну інтерпретаційну рамку подіям. У перекладі кожен із цих висловів потребує індивідуального підходу, оскільки буквальне відтворення часто не передає сенсу або звучить неприродно в українському мовному середовищі.

Наприклад, *bite the dust* (буквально – «кусати пилюку») є стійким англомовним евфемізмом, який зазвичай означає загибель або повну поразку. Його значення змінюється залежно від контексту – у військових новинах він часто стосується знищення техніки або втрат серед живої сили. Прямий переклад цього вислову не передає стилістичної функції оригіналу, тому в перекладацькій практиці доцільно використовувати стилістично нейтральні або описові варіанти, які зберігають основний зміст та прагматичний ефект.

У прикладі з *Eurasian Times* вжито заголовок: “*Another F-16 Bites The Dust In Ukraine; Third Confirmed Loss So Far; Russian Media Calls Them ‘Sitting Ducks’*” (Tiwari, 2025).

Ще один винищувач F-16 **знищено** в Україні – третя підтверджена втрата. Російські медіа назвали їх “**легкою мішенню**” (переклад наш).

У цьому випадку переклад *bites the dust* як **знищено** є стилістично адаптованим – він позбавлений метафори, проте точно відтворює смисл і функцію вислову.

Інший фразеологізм у цьому ж заголовку – *sitting ducks* – також виконує важливу прагматичну функцію. У дослівному перекладі цей вираз означає “*сидячі качки*”, але в англомовному дискурсі він позначає об’єкти, які легко вразити, оскільки вони беззахисні, нерухомі або не очікують атаки. У воєнному контексті цей вираз має чітко делегітимізуючий і принизливий ефект – він

натякає на неспроможність до оборони, а отже, зменшує сприйняття військової сили противника. В українському перекладі доцільним еквівалентом є “*легка мішень*” – це стійке словосполучення у публіцистичному стилі, яке передає зміст і прагматичний підтекст без калькування.

В обох випадках – *bites the dust* і *sitting ducks* – перекладач застосовує різні перекладацькі стратегії, зважаючи на прагматичне навантаження ідіом. Вираз *bites the dust* передано за допомогою буквального перекладу – *знищено*, що точно відтворює зміст без стилістичних відхилень. Натомість *sitting ducks* перекладено шляхом фразеологічної заміни – *легка мішень*, що функціонально відповідає оригіналу й передає образ жертви як уразливої та беззахисної. Такий підхід забезпечує збереження як змістової, так і прагматичної точності висловів, не спотворюючи стилістику англomовного медіадискурсу.

Описовий переклад та пояснення. Коли англійська лексична одиниця не має прямого відповідника українською або її буквальний переклад може бути неясним, перекладачі вдаються до описового методу. Це стосується як окремих слів-реалій, так і деяких термінів воєнної сфери. У військовій тематиці описовий переклад часто потрібен для скорочень, назв зброї, специфічних термінів. Наприклад, “*Tomahawk missiles*” в англomовній статті перетворилися на “ракети великої дальності «Томагавк»”. Тут до назви зброї додано родове пояснення “ракети великої дальності”, аби українському читачеві було зрозуміло, про що йдеться (тип ракети), а далі наводиться власна назва “Томагавк” у транслітерації. Такий прийом – додавання пояснювального опису – дозволяє поєднати точність і зрозумілість. Оцінюємо його як ефективний, адже без короткого опису не кожен читач міг би знати, що за “Томагавки” згадано.

“*Why are US Tomahawk missiles for Ukraine a ‘red line’ for Russia?* (Lawal,, 2025).

Чому американські ракети великої дальності «Томагавк» для України є «червоною лінією» для Росії? (переклад наш).

У цьому прикладі реалізовано комбінований підхід – додавання пояснювального опису до транслітерованої назви. Це дозволяє поєднати точність (власна назва збережена) і зрозумілість (читач одразу знає, що йдеться про ракети великої дальності). Такий метод особливо ефективний у контексті широкої аудиторії, де не всі знайомі зі специфікою озброєння. Описовий переклад із родовим терміном і транслітерацією забезпечує функціональну адекватність: читач отримує всю необхідну інформацію без спотворення змісту й без потреби шукати додаткові роз’яснення. В межах публіцистичного стилю це відповідає вимогам інформативності та доступності.

В інших випадках описовий переклад використовується для термінів на кшталт “UAV” (*Unmanned Aerial Vehicle* – безпілотник). У текстах статей цей термін часто подається зі скороченням та розшифровкою: “UAVs (*unmanned aerial vehicles*)”. Українські новини зазвичай вживають зрозуміле скорочення “БПЛА” (безпілотний літальний апарат) або просто “дрон”. Перекладач може обрати один із цих варіантів. Якщо аудиторія широкого загалу, то в новині ймовірно з’явиться слово “дрон”, оскільки воно найуживаніше і стильово нейтральне. Це теж вид описового підходу – вибір загальновідомого поняття, яке передає значення спеціалізованого терміна.

Так, у статті Марка Казалета “Beyond the Drone Line: Lessons from the Drone War in Ukraine” (Cazalet, 2025) трапляється низка аббревіатур, які не мають усталених прямих відповідників українською або потребують пояснення для нерегулярної аудиторії:

*“Central to this shift has been the meteoric rise of small **unmanned aerial vehicles (UAVs)** as both sides have adopted this class of platforms in unprecedented numbers”* (Cazalet, 2025).

*Ключовим чинником цієї зміни стало стрімке зростання використання малих **безпілотних літальних апаратів (БПЛА)**, які обидві сторони почали застосовувати в безпрецедентних масштабах.* (переклад наш).

Тут аббревіатура UAV подається як “*unmanned aerial vehicles*”, що в українському перекладі зазвичай передається через описову конструкцію

«безпілотні літальні апарати», із подальшим вживанням скорочення *БПЛА*, яке вже міцно закріпилося в українських новинах і військовій лексиці. Такий варіант забезпечує як точність терміна, так і його зрозумілість:

Інший приклад – *FPV* (first person view), де переклад у формі «дрон із видом від першої особи» чітко передає специфіку управління апаратом і дозволяє навіть нефахівцю уявити, як саме функціонує ця технологія:

*“Perhaps the most clearly visible trend has been the rise of small, cheap UAVs, in particular **first-person view (FPV) drones**, which have firmly cemented their place on the modern battlefield as low-cost but effective alternatives to bespoke guided munitions.”* (Cazalet, 2025).

Можливо, найпомітнішою тенденцією стало зростання використання малих і дешевих БПЛА, зокрема дронів з видом від першої особи (FPV), які міцно закріпилися на сучасному полі бою як недорогі, але ефективні альтернативи високоточній керованій зброї.. (переклад наш).

У наведеному прикладі застосовано описовий переклад абревіатури *FPV* як «дрон із видом від першої особи». Такий підхід не лише розкриває значення терміна, а й відтворює ключову особливість конструкції – систему відеотрансляції з камери, встановленої на борту, яка дозволяє оператору бачити поле бою очима дрона. Це забезпечує читачеві інтуїтивне розуміння технології без потреби у спеціальній підготовці, що особливо важливо для загально-публіцистичного стилю. Замість буквального перекладу або механічного калькування, перекладач використовує описовий прийом, який виконує як інформативну, так і пізнавальну функцію, адже демонструє, як саме оператор взаємодіє з безпілотником у бойових умовах.

*“However, Kalinin cautioned that there were also a lot of downsides to using fibre-optic drones, most notably the much higher degree of piloting skill they required to fly them effectively: “Good side of this story, yeah, it’s immune to **EW**.”* (Cazalet, 2025).

Проте Калінін застеріг, що використання дронів із волоконно-оптичним керуванням має чимало недоліків, і найважливішим серед них є значно вищі

вимоги до навичок пілотування для їх ефективного застосування: «Позитив у цій історії – так, вони не піддаються впливу радіоелектронній боротьбі (РЕБ)» (переклад наш).

В терміні *EW* (electronic warfare) описовий переклад подає його як «радіоелектронна боротьба», що збігається з офіційною військовою термінологією в українських збройних силах і водночас пояснює суть поняття, залишаючи зрозумілим навіть без додаткового контексту.

Ще один приклад – *ELINT* (electronic intelligence), перекладений як «радіоелектронна розвідка». Тут описовий підхід полягає у розшифруванні складної аббревіатури через знайомі для українського читача поняття «розвідка» і «електронна», що забезпечує адекватне розуміння, навіть якщо *ELINT* не є широко знаним терміном:

*“The method described involved using **ELINT** to establish **the medium access control (MAC)** address of an unidentified drone, which could then be looked up on a **MAC** address database – essentially a list of drones in use by Ukraine’s forces – to determine whether the drone in question was friendly or hostile.”* (Cazalet, 2025).

Описаний метод полягав у використанні **радіоелектронної розвідки (ELINT)** для встановлення **MAC-адреси (контроль доступу до середовища)** невпізаного дрона, яку згодом можна було перевірити в базі **MAC-адрес – фактично списку дронів, що перебувають на озброєнні українських сил, – аби з’ясувати, чи належить дрон до своїх, чи є ворожим** (переклад наш).

У цьому прикладі використано описовий підхід для передачі аббревіатури **MAC** – «адреса управління доступом до середовища передачі даних». Оскільки це технічне поняття з комп’ютерних мереж, його буквальный переклад був би малозрозумілим для широкої аудиторії. Тому в перекладі доречно обмежитися вживаним терміном «**MAC-адреса**», який уже закріпився в українській ІТ-лексиці, а додаткове пояснення може бути подано за потреби в коментарях або примітках. Такий підхід зберігає точність і водночас гарантує зрозумілість тексту.

Абревіатура *MANPADS* (man-portable air-defense systems) часто передається як «переносні зенітно-ракетні комплекси» або ПЗРК, що є прикладом максимально ефективного описового перекладу: пояснення одразу дає уявлення про функціональне призначення цієї зброї, навіть якщо читач не знайомий з оригінальною абревіатурою:

*“These are fairly impressive figures, and can be broadly compared to those achieved by **man-portable air defence system (MANPADS)** class missiles – albeit at a fraction of the cost. As such, this class could be effectively considered **pseudo surface-to-air missiles (SAMs)**. (Cazalet, 2025).*

Ці показники є досить вражаючими й загалом можуть бути зіставлені з тими, яких досягають ракети класу переносних зенітно-ракетних комплексів (ПЗРК) – хоча й за значно меншою ціною. Відповідно, цей клас можна вважати своєрідними **псевдо-зенітними ракетами (ЗРК)** (переклад наш).

У цьому прикладі застосовано стійкий термін «переносний зенітно-ракетний комплекс», який чітко описує, що йдеться про озброєння, яке переноситься піхотинцем і призначене для ураження повітряних цілей. Такий опис зберігає функціональну точність і водночас робить текст доступним для широкої аудиторії. Важливо й те, що ПЗРК є закріпленим терміном у військовій лексиці українською, тому додаткових пояснень не потрібно, а комунікативна ефективність перекладу – висока.

У всіх наведених прикладах бачимо ефективне застосування описового перекладу для досягнення двох цілей – точності й зрозумілості, що особливо важливо у воєнно-аналітичному дискурсі.

Модуляція значення (семантичні зрушення). У деяких випадках перекладачі змінюють кут зору або логіку вислову – цей прийом відомий як модуляція. Щодо лексики воєнного конфлікту це може означати заміну категорії загальнішої на конкретнішу або навпаки (так звані конкретизація й генералізація), а також антитезний переклад – заміну на протилежне поняття за умови збереження загального сенсу.

Наприклад, англійські журналісти іноді називають війну в Україні *“conflict in Ukraine”*, уникаючи слова *war* (особливо на початкових етапах, поки офіційно не було оголошення війни). Натомість для української аудиторії коректніше прямо говорити *“війна в Україні”*. Тож перекладач зробить семантичну конкретизацію: *“conflict”* → *“війна”*, щоб передати реалії так, як їх сприймає українське суспільство. Це не спотворення, а радше усунення евфемізму. Навпаки, якщо англійський текст використовує гучне *“war”*, а український контекст вимагає нейтральності, перекладач іноді пом’якшує до *“конфлікт”*. Проте у сучасних новинах про агресію РФ проти України подібна генералізація майже не трапляється – українські ЗМІ схильні називати війну війною напряду.

Модуляція яскраво проявляється у перекладі пропагандистських евфемізмів. Російські офіційні особи називають війну проти України *“спеціальною військовою операцією”*. Англійська преса, цитуючи їх, бере цей вираз у лапки або додає *“як вони це називають”* (*what it calls a “special military operation”*). Українською такий вираз заведено передавати теж у лапках: *«спеціальна воєнна операція»*, часто додаючи слова *“так звана”* або *“як вони це називають”*. Прийом тут комбінований: часткове калькування (*“спеціальна операція”* дослівно) із семантичним уточненням через маркер *«так звана»*. Наприклад, у повідомленні РБК-Україна на основі Reuters сказано: *“Збільшення витрат на оборону, оскільки Москва проводить те, що вона називає «спеціальною військовою операцією» в Україні, може ще більше збільшити дефіцит, тоді як зростання виробництва може канібалізувати інші сектори та витіснити приватні інвестиції”* (Орехович, 2023). Перекладачі таким чином дистанціюються від пропагандистської лексики, показуючи її умовність. Це теж різновид модуляції значення – введення додаткового смислового сигналу (*“так званий”*) для правильної інтерпретації. Оцінка цього підходу – безумовно

позитивна, адже він розкриває прихований зміст: читач розуміє, що за евфемізмом стоїть реальна війна.

Нарешті, *вилучення* та *додавання* як допоміжні прийоми теж зустрічаються. Вилучення перекладач застосовує, якщо якесь слово в українському тексті є зайвим або зрозумілим з контексту. Наприклад, “*fighting on the ground*” (Nationnews Desk, 2025, October 23) перекладено як “*бої*”, без явного відтворення компонента *on the ground* (буквально “на місцях/на землі”), оскільки для українського читача зрозуміло, що бої відбуваються на землі, а не, скажімо, у повітрі:

“*Fighting on the ground continued overnight, with strikes on Ukraine’s capital, Kyiv, killing at least two people, officials said*” (Nationnews Desk, 2025, October 23)

Бої тривали вночі, внаслідок ударів по столиці України, Києву, загинуло щонайменше двоє людей, повідомили посадовці (переклад наш)

Це невелике опущення не змінює сенсу і робить фразу компактнішою – очевидно, прийом виправданий. З іншого боку, додавання використовується для увиразнення змісту чи граматичного узгодження. Ми вже згадували доданий перекладачем компонент “*ракети*” до назви “*Томагавк*”. Інший приклад – вставлення пояснювального слова “*диктатор*” при згадці Путіна, хоча в оригіналі може бути просто *Putin*. Українські журналісти іноді вставляють оцінні означення (типу “*президент США Дональд Трамп*” або “*російський диктатор Путін*”) для ясності й наголосу, навіть якщо англійський текст їх не містив прямо. Це вже більше стосується редакторської політики, проте як перекладацький прийом додавання може служити уточненню: скажімо, “*military aid*” можна перекласти як “*військова допомога*”, а можна розгорнути до “*військова допомога Україні*”, якщо контекст вимагає вказати отримувача для зрозумілості. Головне – не додавати нічого, що змінює фактичний зміст. У проаналізованих перекладах суттєвих додавань не помічено, крім уже наведених випадків.

Опущення і додавання слід застосовувати обережно, їх успіх вимірюється тим, наскільки непомітно вони вписуються: і справді, наведені дрібні зміни у тексті BBC Ukrainian залишилися практично непомітними для читача, але покращили читабельність.

Отже, переклад лексичних засобів на позначення ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ спирається на різні стратегічні прийоми – від прямого еквівалентного відтворення до творчих трансформацій. Основні способи можна підсумувати так: буквальний переклад там, де це можливе і доречне; синонімічні варіації для стилістичної гнучкості; граматичні перебудови для дотримання норм цільової мови; калькування загальнозрозумілих метафор; фразеологічні заміни для ідіом; описовий переклад для специфічних термінів і реалій; модуляція смислу для подолання міжкультурних різночитань; а також помірні опущення/додавання для ясності. Застосування цих прийомів підтверджується численними прикладами з перекладів 2025 року. Кожен з розглянутих способів перекладу має свою функцію: збереження точності, передачу експресивності, адаптацію стилю або забезпечення зрозумілості. В ідеалі перекладач комбінує їх, аби український текст справляв таке ж враження, як і англійський оригінал, і ніс той самий змістовий заряд. У наступному підрозділі детальніше проаналізуємо, з якими труднощами доводиться стикатися перекладачам при реалізації згаданих стратегій.

3.2 Складнощі, що виникають під час перекладу лексичних одиниць на позначення ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

Переклад воєнно-політичної лексики – завдання непросте, оскільки такі тексти часто мають високий ступінь емоційної напруги, містять культурно марковані вислови та потребують точності у висвітленні фактів. На основі опрацьованих матеріалів можна виокремити кілька типових проблем, з якими стикається перекладач, відтворюючи концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ українською. До них належать: семантичні нюанси термінів війни, різниця у

вживанні синонімів, передача конотативного відтінку (емоційності чи евфемізму), переклад ідіом і кліше, а також передача властивостей стилю – зокрема, пропагандистської чи нейтральної тональності. Розглянемо ці складнощі докладніше, проілюструвавши реальними прикладами перекладу.

Вибір між “війна” і “конфлікт”: семантичні та конотативні відмінності. Одним із першочергових питань є правильна передача базових понять – чи перекладати *war* як “війна”, а *conflict* як “конфлікт”, і в яких випадках варто відійти від цієї прямої відповідності. На перший погляд, ці слова є взаємними еквівалентами. Однак у контексті конкретної ситуації значення їх може різнитися. Англomовні автори іноді вживають *conflict* там, де український читач вже звик до слова “війна”. Наприклад, у перші місяці російського вторгнення 2022 року деякі західні ЗМІ обережно називали події “*conflict in Ukraine*”. Для українців же це безперечно “війна в Україні”. Тому перекладачеві доводиться зважати не тільки на лексичну тотожність, а й на політико-культурний відтінок.

У матеріалах 2025 року ситуація подібна: Reuters у нейтральних зведеннях може писати “*Russia-Ukraine conflict*”, тоді як українські джерела в аналогічних повідомленнях уживають “російсько-українська війна”. Так, перекладаючи фразу “*in the course of the Russia-Ukraine conflict*” (наприклад, у підписі до фото: “*during what local authorities called a Ukrainian drone attack in the course of the Russia-Ukraine conflict*” (Smilianets, 2025)), коректно буде сказати “під час російсько-української війни”, див. рис. 3.1.:

[1/2] An apartment destroyed during what local authorities called a Ukrainian drone attack in the course of the [Russia-Ukraine conflict](#), in Krasnogorsk outside Moscow, Russia, October 24, 2025. Governor of Moscow Region Andrei Vorobyov

Рис. 3.1. Приклад вжитку словосполучення “*Russia-Ukraine conflict*”

Під час перекладу таких одиниць перекладач має враховувати прагматичний аспект та очікування цільової аудиторії. Для українських читачів події 2014–2025 рр. усталено позначаються як “війна”, тому використання нейтральнішого терміна → *conflict* може сприйматися як недостатньо точне. Виникає типова для міжмовної комунікації розбіжність у семантичному обсязі: англійське *conflict* у медійному дискурсі може охоплювати широкий спектр воєнних дій, тоді як українська норма схиляється до терміна “війна”. У таких випадках доцільною є перекладацька конкретизація — передача *conflict* як “війна”, якщо це відповідає контексту та забезпечує зрозумілість повідомлення. Такий прийом не спотворює зміст оригіналу, а навпаки сприяє точності відтворення та запобігає можливим непорозумінням. Коректний переклад потребує обізнаності перекладача з тематикою та функціонуванням термінів у різних дискурсах.

Зворотна ситуація – коли англійський текст вживає *war* для підсилення драматизму, а український перекладач може пом’якшити до “конфлікт” – трапляється рідше, але її не можна виключати. Наприклад, якщо британський журналіст метафорично називає затяжне політичне протистояння “*war*” (в переносному значенні, як “війна нервів” тощо), українською, ліпше вжити “конфлікт” або “протистояння”, щоб не сприймалося буквально як збройна

війна. Це потребує від перекладача чіткого розрізнення прямого і переносного значення та вміння знайти відповідник, рівноцінний за силою впливу.

Передача емоційно забарвлених означень. Лексика воєнного часу часто містить оцінні епітети: *senseless war* (“безглузда війна”), *brutal invasion* (“жорстоке вторгнення”), *bloody battle* (“кривавий бій”) тощо. Завдання перекладача – не лише передати фактологію, а й зберегти ці емоційні маркери, які є частиною концептуальної картини війни. Слово “*war*” само по собі має сильну негативну конотацію, але додавання прикметника *senseless* підсилює її, вказуючи на даремність жертв і безумство насильства. У перекладі “*безглузда війна*” цей відтінок повністю збережено:

*“US Treasury Secretary Scott Bessent said the sanctions were needed due to “Putin’s refusal to end this **senseless war**”.* (Nationnews Desk, 2025, October 23).

*Міністр фінансів США Скотт Бессент заявив, що запровадження санкцій було необхідним через «відмову Путіна припинити цю **безглузду війну**»* (переклад наш)

Складність може виникати, якщо в українській немає точного відповідника якомусь прикметнику. Наприклад, “*grinding war*” – англійський опис виснажливої, затяжної війни – буквально “перемелююча війна” не скажеш:

*“Congo’s stand-up comics take aim at country’s **grinding war**”* (Reuters, 2025, October 7).

*Конголезькі стендап-коміки беруться за тему **виснажливої війни** у своїй країні* (переклад наш)

Потрібно шукати опис: “*затяжна виснажлива війна*”. Таким чином, перекладач у подібних випадках вдається до описового еквівалента, комбінуючи два слова, щоб передати зміст одного. Це ускладнює переклад стилістично (фраза стає довшою), але змістово виправдано.

Ще одна проблема – інтенсивність конотації. Англійська мова багата на ступені порівняння і словотвірні елементи, що підсилюють значення (наприклад, “*the deadliest conflict*”). Українською можна перекласти як “*найкривавіший конфлікт*” або “*найбільш смертоносний*”. Тут перекладач

стикається з вибором слів, які б точно відповідали градусу оригіналу. Помилка в інтенсивності може змінити акценти: скажімо, переклад “*major war*” просто як “велика війна” звучатиме недостатньо природно (краще “масштабна війна”). Отже, потрібна увага до стилістичних норм української: іноді варто замінити буквально точний, але незграбний прикметник більш природним синонімом, щоби зберегти і силу, і милозвучність вислову.

Кліше та військова термінологія. Сучасні новини про війни рясніють стандартизованими виразами: “*heavy casualties*” (“значні втрати”), “*peaceful resolution*” (“мирне врегулювання”), “*military escalation*” (“воєнна ескалація”), “*ground offensive*” (“наземний наступ”), “*air strike*” або “*missile strike*” (“ракетний удар”). Ці словосполучення вже мають відпрацьовані переклади, але іноді виникають нюанси в поєднанні зі словом *conflict*. Наприклад, “*escalation of the conflict*” – “ескалація конфлікту” (буквально), хоча подекуди можна зустріти “загострення конфлікту”. Перекладач мусить обрати термін, який найточніше відповідає ситуації: *escalation* у воєнних новинах зазвичай передає саме нарощування інтенсивності бойових дій, тому “ескалація” є правильним варіантом. Втім, українське слово “загострення” також передає зміст, хоч і трохи м’якше. Вибір між ними – тонка стилістична справа: “ескалація” звучить як термін, “загострення” – трохи більш загальноживано. Обидва прийнятні, але якщо в тексті вже багато запозиченої термінології, перекладач може для різноманітності вжити синонім. Тут складність полягає у підтриманні стилістичної єдності: важливо, щоб текст не виглядав різнорідним. Тому зазвичай у межах одного матеріалу дотримуються єдиної лінії – або здебільшого терміни, або здебільшого загальномовні слова.

До термінологічних труднощів можна також віднести переклад звань, назв організацій, акронімів. У наших статтях на пряму це не стосувалося концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ, але дотично присутнє: скажімо, *NATO Secretary General* – “Генеральний секретар НАТО”, *IDF (Israel Defense Forces)* – “Армія оборони Ізраїлю” (тут необхідно знати, що офіційна назва звучить саме так), “*the Coalition of the Willing*” – «Коаліція охочих» (буквальний переклад назви

міжнародної групи підтримки України). Неправильна інтерпретація терміна може призвести до перекручення змісту. Перекладаючи “Coalition of the Willing”, не можна опустити лапки або змінити слово “охочих” на “готових”, адже в міжнародному вжитку саме «Коаліція охочих» вже закріпилася як назва формату (хоч назва трохи неформальна). Отже, тут перекладач повинен знати сталі відповідники власних назв і термінів – це окремий пласт підготовчої роботи, притаманний перекладу у сфері міжнародних відносин.

Мовна гра, евфемізми та пропагандистські формулювання. Воєнний дискурс іноді включає навмисно завуальовані або, навпаки, різко експресивні вислови, особливо в устах політиків. Перекладаючи їх, потрібно зберегти прагматичний ефект. Наприклад, коли в новині цитують речника Кремля: *“Pressure only complicates peaceful dialogue and leads to further escalation”* (Nationnews Desk, 2025, October 23), переклад *“тиск лише ускладнює мирний діалог і призводить до подальшої ескалації”* цілком прямий і точний. Проте важливо, що читач розуміє контекст: це слова російської сторони, яка намагається перекласти відповідальність. В українському перекладі (навіть якщо це цитата в українській версії BBC) цей момент враховано нейтральною передачею без змін, бо фраза і так зрозуміло виконує пропагандистську функцію. Складніше, коли трапляється вираз типу *“to liberate”* в російському розумінні (звільняти чужу територію від “нацистів” тощо). На щастя, в новинах Reuters і BBC такого прямого пропагандистського словника мало, але в інших джерелах перекладачам доводиться, наприклад, перекладати *“liberate”* стосовно захоплення міст як “захопити” або “окупувати”, беручи до уваги реальний стан речей – тобто здійснювати семантичну корекцію евфемізму. Це, звісно, виходить за рамки буквального перекладу, проте відповідає принципам правдивості подачі інформації.

Переклад ідіом бойового духу та стійкості. В англomовних текстах про війну часто є риторика про “стійкість”, “героїзм”, які виражаються сталими зворотами: *“hold the line”*, *“stand one’s ground”*, *“rally the troops”* тощо. Передача таких фраз українською не завжди очевидна. Приміром, *“hold the*

line” – це і буквально “утримувати лінію (оборони)”, і переносно “стояти на своєму, не відступати”. У контексті бойових дій це перекладається як “тримати оборону” або “тримати позиції”. Якщо перекладач слабо відчуває воєнну лексику, він міг би сказати “тримати лінію”, що було б калькою, але не дуже природною (українською так не говорять про оборону). Тому тут складність – небуквальність фрази, і вирішується вона вибором адекватного українського військового терміну (“позиції”, “оборона”).

Ще приклад: *“last-ditch effort”* (відчайдушна остання спроба) у військовому контексті. Буквально *ditch* – рів, але фраза має ідіоматичний характер. Перекладач має знати, що “остання відчайдушна спроба” – найкращий відповідник, і не намагатися зберегти образ рову. В наших текстах саме такого звороту не було, але були інші: скажімо, *“wasted meeting”*, сказане Трампом про потенційно безрезультатну зустріч. Це розмовний вираз, перекладач передав його як «марна зустріч» у лапках, показавши, що це суб’єктивне слововживання. Тут важливо було не пом’якшити і не посилити суб’єктивну нотку – лапки відмінно з цим впоралися. Загалом, відтворення розмовної образності у промовах політиків – ще один виклик, адже потрібно зберегти характер мовлення. В новині BBC українською ми бачимо, як передано слова Трампа: *“Every time I speak to Vladimir... they don’t go anywhere”* → “Щоразу, коли я розмовляю з Володимиром... але вони ні до чого не приводять”(Nationnews Desk, 2025, October 23). Переклад дуже близький до оригіналу і передає розмовний стиль. Складність тут не стільки лексична, скільки стилістична – зберегти невимушеність вислову президента. Перекладач впорався, застосувавши просту граматичну конструкцію і повтор (“не приводять... не приводять”), як і в англійському тексті. Це свідчить про розуміння прагматики: аудиторія має відчути роздратування Трампа, яке є в оригіналі.

Підсумовуючи розгляд труднощів, можна сказати: головні виклики перекладу лексики воєнного конфлікту зводяться до збереження балансу між

точністю і зрозумілістю, а також між нейтральністю й емоційністю. Перекладач має точно знати значення військових термінів і відповідників, щоб не припуститися фактичної помилки (наприклад, “casualties” – це і загиблі, і поранені, тож “втрати” в українській включають обидві категорії, і треба бути уважним у конкретному повідомленні). Він також має орієнтуватися в нюансах стилю: коли доречно калькувати іншомовний образ, а коли краще дати свій, еквівалентний за ефектом. Не менш важливо враховувати контекст: чи є слово частиною офіційної назви, цитати, чи несе пропагандистський заряд. Наш аналіз українських перекладів показав, що помилки можуть виникати при буквальному перенесенні англійських конструкцій (ризик калькування там, де не слід) або при недостатньому врахуванні українських реалій (як-от дилема війна/конфлікт). Водночас, вдалим рішенням є використання багатих ресурсів української мови – синонімів, фразеологізмів – для досягнення еквівалентного впливу. Усі виявлені складнощі долаються шляхом грамотного застосування перекладацьких трансформацій, про які йшлося вище. Далі у висновках узагальнимо найважливіші спостереження щодо специфіки перекладу концепту **ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ**.

Висновки до розділу 3

В перекладі мовних засобів, що передають концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ в англomовній пресі, поєднуються пряма еквівалентність і адаптивні трансформації, що забезпечують природність українського варіанта. Базову термінологію зазвичай передають прямими відповідниками (*war* – *війна*, *conflict* – *конфлікт*, *front line* – *лінія фронту*), тоді як повтори замінюють синонімами (*протистояння*, *зіткнення*, *бойові дії*). Для відповідності нормам української мови застосовують лексико-граматичні трансформації – транскатегоріальні заміни (*fighting continues* → *бої тривають*), членування чи об'єднання конструкцій, перестановку компонентів. Метафоричні вислови передають калькуванням, якщо образ універсальний (*war machine* → *військова машина*), або фразеологічною адаптацією (*with an iron rod* → *залізною рукою*). Риторично забарвлені вислови та евфемізми перекладачі часто «розкривають», подаючи їх у точнішій формі,

що особливо помітно у випадку “*special military operation*”, який передають зі смисловими поясненнями, щоб відобразити реальний стан війни.

Основні труднощі пов’язані з перекладом політично чутливих номінацій, евфемізмів, контекстуально навантажених термінів і метафор, що в англomовній пресі виконують оцінну функцію. Англійські військово-політичні терміни часто мають нечіткі межі (*operation, strike, intervention*), тоді як українська потребує точнішого відповідника, що зумовлює конкретизацію чи модуляцію. Складнощі виникають і під час перекладу гуманітарної лексики (*casualties, displaced, humanitarian crisis*), яка вимагає поєднання точності та коректності. Перекладачі також адаптують жанрові особливості англomовної преси: розгортають лаконічні заголовки й переосмислюють телеграфні конструкції для ясності. У результаті переклад концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ потребує не лише технічної майстерності, а й розуміння прагматики медіадискурсу, де важливими залишаються і точність змісту, і збереження емоційно-оцінного впливу.

ВИСНОВКИ

На основі здійсненої роботи зроблено такі узагальнені висновки – результати дослідження дозволяють глибше зрозуміти природу мовного відтворення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасній англomовній пресі, його семантичну багатовимірність, стилістичну гнучкість та прагматичний потенціал у формуванні суспільного сприйняття війни.

Публіцистичний стиль виконує ключову роль у формуванні суспільної свідомості, адже саме через нього мова набуває впливової, оцінної та ідеологічної функції. Його визначальною рисою є поєднання інформативності з емоційністю, що забезпечує здатність не лише повідомляти про події, а й формувати ставлення до них. У межах цього стилю концепт ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ функціонує як складне когнітивно-комунікативне утворення, у якому поєднуються лексичні, прагматичні й оцінні компоненти. Він відображає не лише фактичну реальність бойових дій, а й символічне осмислення війни –

через метафори, емоційні маркери, мовні образи, що впливають на інтерпретацію подій.

Вербалізація концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у сучасній англomовній пресі відзначається системною організацією ядра та периферії. До ядра належать номінативні одиниці, що прямо позначають стан війни чи збройного протистояння (*war, battle, conflict, hostilities*), тоді як периферія охоплює розгалужену систему семантичних полів – політичних, гуманітарних, технологічних, інформаційних. Ця структура дозволяє варіювати ступінь інтенсивності та оцінності висловлення: від нейтрального опису події до емоційно насиченого повідомлення. Синонімічні та антонімічні пари типу *escalation – de-escalation, aggression – defense, occupation – liberation* створюють динамічну семантичну опозицію, що відображає ідеологічні позиції медіа.

Мовні засоби позначення концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ мають виразну структурно-стилістичну специфіку. Для журналістського дискурсу характерне активне використання кліше (*military operation, armed conflict, ceasefire agreement*), метафоричних моделей (*front line of diplomacy, battle for hearts and minds*), евфемізмів (*collateral damage, peace enforcement operation*), а також інтенсиваторів (*massive strike, brutal offensive, devastating attack*). Завдяки цим засобам преса формує у читача не лише раціональне, а й емоційне сприйняття війни, створюючи ефект залучення до подій. Метафоричність та експресивність у поєднанні з термінологічною точністю визначають стильову двоплановість – поєднання фактологічності й впливовості.

Прагматичний аспект концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ полягає у його здатності формувати оцінність і впливати на громадську думку через фреймінг, маніпулятивні стратегії та риторичні прийоми. Вибір лексики, порядок подання фактів, контрастування дій сторін створюють ефект поляризації – «свій/чужий», «агресор/жертва», «визволення/окупація». Завдяки мовним маркерам преса не просто інформує, а моделює ставлення реципієнта до конфлікту, часто підсвідомо спрямовуючи оцінку в потрібному напрямі. Це доводить, що мовна

репрезентація війни є не лише відображенням реальності, а й інструментом її конструювання.

Переклад лексики воєнної тематики потребує поєднання лінгвістичної точності з культурною чутливістю. Основними стратегіями виявлено калькування, смислову адаптацію, модуляцію, конкретизацію, а також компенсацію у випадках втрати експресії. Перекладач має передати не лише значення, а й прагматичний ефект оригіналу – емоційне забарвлення, стилістичний тон, ідеологічну конотацію. Відтворення метафор (*war machine, powder keg, battle lines drawn*) вимагає балансу між збереженням образності та відповідністю культурному контексту. Таким чином, адекватний переклад концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ є не механічною трансляцією, а творчою реконструкцією смислової структури, що забезпечує еквівалентність не лише на лексичному, а й на когнітивно-прагматичному рівні.

Перспективою подальших досліджень убачається розширення корпусу аналізованих текстів за рахунок регіональних та альтернативних медіа, порівняння репрезентації концепту ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ у різних культурних просторах – британському, американському, українському – та простеження еволюції лексико-стилістичних засобів у поствоєнний період. Доцільним також є застосування кількісно-корпусних методів і комп'ютерної семантики для виявлення закономірностей зміни риторики та мовних стратегій під впливом соціополітичних процесів ХХІ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баглай І. Особливості перекладу лексико-граматичних трансформацій при перекладі текстів публіцистичного стилю. *Матеріали конференції Університету Короля Данила*. 21.11.2024. С. 227–22.
2. Баранник Д. Х. Образна семантика і газетний текст. Метафора в газеті. Про культуру мови: матеріали Республіканської наукової конференції з питань культури української мови. Київ: *Наукова думка*. 1964. С. 155–166.
3. Білодід І. К. Сучасна українська літературна мова: Стилїстика. Київ: *Наукова думка*, 1973. 587 с.
4. Глінка Н. В., Єськін О. В. Семантико-стилістичні особливості англомовних текстів публіцистичного стилю. *Advanced Education*. 2014. № 1. С. 6–12.
5. Грицай І. С. Засоби масової інформації як окремий підстиль публіцистичного стилю. *Achievement of High School – 2013: матеріали ІХ міжнар. наук. конф. (Софія)*. 2013. Т. 27. Філологічні науки. С. 112.

6. Давиденко Т., Віротченко С. А. Функціональні стилі китайської та англійської мов: порівняльний аналіз. *Питання сходознавства в Україні: тези всеукр. наук.-практ. конф.* Харків. 2019. С. 89-91.
7. Дудик П. С. Стилїстика української мови: навч. посіб. Київ: Академія, 2005. 368 с.
8. Завальнюк О. М. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. *Наук. зб. Серія історична та філологічна*. Вип. 10. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2013. 351 с.
9. Ільющенко Г. І., Віротченко С. А. Лінгвостилістичні особливості газетного стилю (на матеріалі китайської та англійської мов). *Питання сходознавства в Україні: тези конф.* (Харків, 28.03.2019). 2019. 422 с.
10. Єрмоленко С. Я. Публіцистичний стиль. *Українська мова: енциклопедія*. 2-ге вид. Київ: Українська енциклопедія, 2004. С. 539–540.
11. Капелюшний А. О. Практична стилїстика української мови: навч. посіб. Львів: Паіс, 2007. 400 с.
12. Конверський А. Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
13. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2010. 176 с.
14. Коць Т. Теоретичні засади вивчення оцінності в мові публіцистичного стилю. *Культура слова*. 2016. № 84. С. 123–131.
15. Куркчи О. С. Особливості перекладу газетно-публіцистичного стилю. Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій. *Матеріали круглого столу (Маріуполь)*. 2021. С. 28–29.
16. Кушнірова Т. В., Катренко Д. А. Особливості перекладу публіцистичного стилю: мовні та стилістичні виклики. *Матеріали 77-ї наук. конф. ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка*. 2025. №16–22.05. С. 293–294.
17. Лавренчук Т. П. Стилїстичні особливості публіцистичного стилю. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/5793/1/180-182.pdf> (дата звернення 09.09.2025)

18. Литвин О., Голубінка Н. Риторичні фігури в публіцистичному стилі. *Збірник праць НДІ пресознавства*. 2020. Т. 10. № 28. С. 242–252.
19. Маслова Ю. Вербалізація концептів ВІЙНА, МИР, ЖІНКА, ЧОЛОВІК у газетному дискурсі України у воєнний період. *Наук. записки НаУОА: Філологія*. 2023. Т. 17. № 85. С. 71–77.
20. Нестерович Ю. В. Функціонально-стилістичні особливості лінгвальних засобів вираження концепту. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Т. 34, № 1. С. 141–146.
21. Нечипоренко Б. Ю. Вербальні засоби формування масової свідомості в сучасному політичному дискурсі китайських ЗМІ: дис. канд. філол. наук. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2014. 225 с.
22. Поліщук Л. П., Пушкар Т. М. Лексико-семантичні та стилістичні особливості перекладу діалектизмів у текстах публіцистичного стилю. *Philology. Multidisciplinary Scientific Notes. Theory, History and Practice*. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2022. С. 573–577.
23. Половко О. О. Реакція Європейського Союзу на війну в Україні в контексті концептуальних засад розвитку ЄС. *Політикус*. 2023. № 3. С. 126–130.
24. Протопопова Є. П. Інверсія додатку у текстах публіцистичного стилю. *Сходознавство: актуальність та перспективи: тези II міжнар. наук.-метод. конф. Харків*. 2021. С. 35–36.
25. Резниченко Р. Функційний стиль преси та публіцистики. *Вісник студент. наук. т-ва НДУ ім. М. Гоголя*. 2011. № 7. С. 221–222.
26. Скидан Я. А. Мовне вираження концепту СЛОВО в поезії. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених: тези V міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених. Харків*. 2024. С. 82–84.
27. Словник української мови. Т. 3. Київ: Наукова думка, 1970. 879 с.
28. Словник української мови. Т. 4. Київ: Наукова думка, 1973. 840 с.
29. Словник української мови. Т. 8. Київ: Наукова думка, 1980. 779 с.
30. Сотников А., Кобилінська І. Лінгвопрагматичні особливості текстів публіцистичного стилю. *Advanced Linguistics*. 2024. № 14. С. 152–157.

31. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови ЗМІ): монографія. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2003. 388 с.
32. Тараненко О. О. та ін. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 820 с.
33. Тепла О. Концепт “Війна” в лінгвокультурологічному аспекті (на матеріалі публіцистичного дискурсу). *International Journal of Philology*. 2023. Т. 14, № 3. С. 92–100.
34. Ткачик О. В., Бабаєв Т. К. Англійські евфемістичні неологізми в публіцистичному стилі та їх переклад українською. *Збірник тез. НТУУ «КПІ», Київ*. 2014. С. 52-59.
35. Третяк Н. В. Мовні особливості газетно-публіцистичного стилю. *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія філологічна*. 2016. № 13. С. 241–245.
36. Яременко Н. В., Головин А. С. Особливості перекладу текстів публіцистичного стилю. *New ways of creating scientific ideas for implementation: матеріали I міжнар. наук.-практ. конф. (Варна, 18–20.09.2023)*. 2023. С. 285.
37. Allan K., Burrige K. Euphemism and dysphemism: Language used as shield and weapon. Oxford: Oxford University Press, 1991. 263 p.
38. Allan K., Burrige K. Forbidden words: Taboo and the censoring of language. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 303 p.
39. Allan S., Zelizer B. (eds.). Reporting War: Journalism in Wartime. London: Routledge, 2004. 384 p.
40. Baker M. Narratives of terrorism and security: “Accurate” translations, suspicious frames. *Critical Studies on Terrorism*. 2010. Vol. 3, № 3. P. 347–364.
41. Baker P., McEnery T. (eds.). Corpora and discourse studies: Integrating discourse and corpora. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015. 310 p.
42. Bednarek M. Emotion talk across corpora. houndmills; New York: Palgrave Macmillan, 2008. 256 p.

43. Bednarek M. *Evaluation in media discourse: Analysis of a newspaper corpus*. London: Continuum, 2006. 272 p.
44. Bednarek M., Caple H. *News discourse*. London: Bloomsbury, 2012. 288 p.
45. Bielsa E., Bassnett S. *Translation in global news*. London: Routledge, 2009.
46. Bogucharova O., Tyshakova L. Euphemized concept of war in English mass-media discourse: Events in the East of Ukraine. *Innovation in Science: Global Trends and Regional Aspect: Proc. Int. Sci. Conf. Riga, 12–13 Mar 2021*. 2021. P. 140–144.
47. Charteris-Black J. *Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Metaphor*. London: Palgrave Macmillan, 2017. 296 p.
48. Charteris-Black J. *Politicians and rhetoric: The persuasive power of metaphor*. 2nd ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011. 370 p. 468 p.
49. Chilton P. A. *Security metaphors: Cold War discourse from containment to common house*. Bern: Peter Lang, 1996.
50. Chmielewska B. Metaphorical nomination of war in journalistic discourse: A cross-cultural perspective. *Currents. A Journal of Young English Philology Thought and Review*. 2019. № 5. P. 7–21.
51. Entman R. M. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*. 1993. Vol. 43, № 4. P. 51–58.
52. Friginal E., Hardy J. (eds.). *The Routledge handbook of corpus approaches to discourse analysis*. London: Routledge, 2020. 638 p.
53. Galtung J. Peace journalism – a needed, feasible, global approach. *Media Asia*. 2015. Vol. 42, № 2. P. 75–80.
54. Hart C. Force-interactive patterns in immigration discourse: A cognitive linguistic approach to CDA. *Discourse & Society*. 2011. Vol. 22, № 3. P. 269–286.
55. Hodges A. *The “War on Terror” narrative: Discourse and intertextuality in the construction and contestation of sociopolitical reality*. New York: Oxford University Press, 2011. 180 p.

56. Hoskins A., O'Loughlin B. *War and Media: The Emergence of Diffused War*. Cambridge: Polity Press, 2010. 227 p.
57. Keaten J., Karmanau Y. At 100 days, Russia's war on Ukraine by the numbers. *Los Angeles Times*. URL: https://www.latimes.com/world-nation/story/2022-06-03/100-days-russia-ukraine-war-by-the-numbers?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 01.09.2025)
58. Kulyk V. Language ideologies and the media in post-Soviet Ukraine. *East/West: Journal of Ukrainian Studies*. 2018. Vol. 5, № 2. P. 79–104.
59. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. 2nd ed. Chicago: University of Chicago Press, 2003. 256 p.
60. Martin J. R., White P. R. R. *The language of evaluation: Appraisal in English*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005. 278 p.
61. Moiseeva I., Strenadyuk G., Remizova V. The concept “military/armed conflict” in terms of foreign language teaching methods. *SHS Web of Conferences*. 2021. Vol. 128. P. 1-5.
62. Musolff A. Metaphor scenarios in public discourse. *Metaphor and Symbol*. 2006. Vol. 21, № 1. P. 23–38.
63. Nakhoul S. Gaza in 2024: Signs of more devastation, open-ended occupation. *Reuters*. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/gaza-2024-signs-more-devastation-open-ended-occupation-2023-12-28/> (дата звернення 01.09.2025)
64. Petrochilos G. C. The relevance of the concepts of war and armed conflict to the law of neutrality. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*. 1998. Vol. 31. P. 575.
65. Semino E., Masci M. Politics is football: Metaphor in the discourse of Silvio Berlusconi in Italy. *Discourse & Society*. 1996. Vol. 7, № 2. P. 243–269.
66. Schäffner C., Bassnett S. (eds.). *Political Discourse, Media and Translation*. Newcastle: Cambridge Scholars, 2010. 260 p.
67. Valdeón R. Journalistic translation research goes to war: Lessons from the Spanish–American War. *Perspectives*. 2019. Vol. 27, № 6. P. 815–829.

68. van Dijk T. A. *Ideology: A multidisciplinary approach*. London: Sage, 1998.
69. Wolf H.-G. De-escalation – A cultural-linguistic view on military English and military conflicts. In: *Sharifian F. (ed.). Advances in cultural linguistics. Singapore: Springer, 2017. P. 683–702.*
70. Zanettin F. *News media translation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2021.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Орехович О. Ексклюзив: Росія подвоює план витрат на оборону на 2023 рік, оскільки витрати на війну стрімко зростають / *Exclusive: Russia doubles 2023 defence spending plan as war costs soar*. CHZ.org.ua. 04 серп. 2023 р. URL:
<https://chz.org.ua/ekskliuzyv-rosiia-podvoiuie-plan-vytrat-na-oboronu-na-2023-r-ik-oskilky-vytraty-na-viynu-strimko-zrostaiut-exclusive-russia-doubles-2023-defence-spending-plan-as-war-costs-soar/> (дата звернення 29.10.2025)
2. Adams P., Abualouf R. Hamas ruled Gaza with an iron rod – Will it really give up control? *BBC News*. 24 жовт. 2025 р. URL:
<https://www.bbc.com/news/articles/cn51w77vlp9o> (дата звернення 29.10.2025)
3. Al-Khalidi S. Syrian military and rebels battle around Hama. *Reuters*. 04 груд. 2024 р. URL:

- <https://www.reuters.com/world/middle-east/syrian-military-rebels-battle-north-hama-2024-12-04> (дата звернення 29.10.2025)
4. Antropova V., Bondarevskaya M. Technologies of manipulation with ethic concepts in military discourse of mass media // Zagidullina M. V. (ed.). *Journalistic Text in a New Technological Environment: Achievements and Problems. Future Academy*, 2019. P. 1–9. (дата звернення 29.10.2025)
 5. Associated Press. International peacekeepers killed as fighting rages around eastern Congo's key city. *AP News*. 05 лют. 2023 р. URL: <https://apnews.com/article/congo-united-nations-peacekeepers-649174404c6b638bb0fb24dd2edc1ea6> (дата звернення 29.10.2025)
 6. Baker S. Russia's problems in Ukraine don't mean it's unable to attack the West. *Business Insider*. 06 лют. 2025 р. URL: <https://www.businessinsider.com/russias-struggles-in-ukraine-dont-mean-wont-attack-the-west-2025-2> (дата звернення 29.10.2025)
 7. BBC News. Trump says Putin talks “don't go anywhere” as he imposes new sanctions. *BBC News*. 23 жовт. 2025 р. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cd6758pnbylo> (дата звернення 29.10.2025)
 8. BBC News Ukrainian. Як Трамп скасував зустріч з Путіним у Будапешті і запровадив важкі санкції проти Росії. *BBC News Україна*. 23 жовт. 2025 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c781j99q7q6o> (дата звернення 29.10.2025)
 9. Biryabarema E. At least six killed in border clashes between South Sudan and Uganda. *Reuters*. 30 лип. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/africa/least-six-killed-border-clashes-between-south-sudan-uganda-2025-07-30/> (дата звернення 29.10.2025)
 10. Business Insider. Trump's Ukraine play could free up Russia to set its ramped-up war machine on other countries. *Business Insider*. Берез. 2025 р. URL: <https://www.businessinsider.com/bad-time-stop-aid-ukraine-russia-war-machine-fired-up-2025-3> (дата звернення 29.10.2025)

11. Cazalet M. Beyond the drone line: Lessons from the drone war in Ukraine. *European Security & Defence*. 09 черв. 2025 р. URL: <https://euro-sd.com/2025/06/articles/44741/beyond-the-drone-line-lessons-from-the-drone-war-in-ukraine/> (дата звернення 29.10.2025)
12. Cornwell A., Al-Mughrabi N. Israel approves Gaza ceasefire, carries out more attacks. *Reuters*. 18 січ. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-cabinet-approves-gaza-ceasefire-accord-due-take-effect-sunday-2025-01-17/> (дата звернення 29.10.2025)
13. Debusmann B. Jr., Matza M., Aikman I. Trump says Putin talks “don’t go anywhere” as he imposes new sanctions. *BBC News*. 24 жовт. 2024 р. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cd6758pnbylo> (дата звернення 29.10.2025)
14. DeJong J. How many people have died in the Russia-Ukraine war? *Newsweek*. 19 лют. 2025 р. URL: <https://www.newsweek.com/people-died-casualties-russia-ukraine-war-update-2033371> (дата звернення 29.10.2025)
15. Explainer: Where is Crimea and why is it contested? *Reuters*. 24 квіт. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/where-is-crimea-why-is-it-contested-2025-03-18/> (дата звернення 29.10.2025)
16. Gardner F., Lapham J. British officers sent to Israel to help monitor Gaza ceasefire. *BBC News*. 24 жовт. 2024 р. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cly9jqzvzy9o> (дата звернення 29.10.2025)
17. Gritten D., Lukiv J. Gaza ceasefire deal going better than expected, Vance says. *BBC News*. 24 жовт. 2024 р. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cd9k2dj37wqo> (дата звернення 29.10.2025)
18. Humphries C., Grove T. Ukraine readies full military operation against pro-Russian rebels. *Reuters*. 2014 р. URL: <https://www.reuters.com/article/world/ukraine-readies-full-military-operation-against-pro-russian-rebels-idUSDEEA3C008/> (дата звернення 29.10.2025)

19. India-Pakistan tensions continue to simmer across Kashmir border. *Al Jazeera*. 29 квіт. 2025 р. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2025/4/29/india-and-pakistan-tensions-continue-to-simmer-across-kashmir-border> (дата звернення 29.10.2025)
20. Kabumba J., Banchereau M. International peacekeepers killed as fighting rages around eastern Congo's key city. *AP News*. 26 січ. 2025 р. URL: <https://apnews.com/article/congo-united-nations-peacekeepers-649174404c6b638bb0fb24dd2edc1ea6> (дата звернення 29.10.2025)
21. Lawal S. Why are US Tomahawk missiles for Ukraine a “red line” for Russia? *Al Jazeera*. 30 верес. 2025 р. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2025/9/30/why-are-us-tomahawk-missiles-for-ukraine-a-red-line-for-russia> (дата звернення 29.10.2025)
22. Logan J. Last U.S. troops leave Iraq, ending war. *Reuters*. 18 груд. 2011 р. URL: <https://www.reuters.com/article/world/last-us-troops-leave-iraq-ending-war-idUSTR7BH034/> (дата звернення 29.10.2025)
23. Moench M. Warsaw Ghetto survivor who resisted the Nazis dies. *BBC News*. 23 жовт. 2024 р. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cgkzgz5zmp8o> (дата звернення 29.10.2025)
24. Nationnews Desk. Trump says Putin talks “don't go anywhere” as he imposes new sanctions. *NationNews*. 23 жовт. 2025 р. URL: <https://nationnews.com/2025/10/23/trump-says-putin-talks-dont-go-anywhere-as-he-imposes-new-sanctions/> (дата звернення 29.10.2025)
25. Osu O. Language use in print media war reports. *UNILAG Journal of Humanities*. 2017. Vol. 5, № 1. P. 1–15. URL: <https://ujh.unilag.edu.ng/article/download/329/252> (дата звернення 29.10.2025)
26. Reuters. Kabul airport attack “mastermind” killed by Taliban, US officials say. *Reuters*. 25 квіт. 2023 р. URL: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/kabul-airport-attack-mastermind-killed-by-taliban-us-officials-2023-04-25/> (дата звернення 29.10.2025)

27. Reuters. Israel approves Gaza ceasefire, carries out more attacks. *Reuters*. 17 січ. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-cabinet-approves-gaza-ceasefire-accord-due-take-effect-sunday-2025-01-17/> (дата звернення 29.10.2025)
28. Reuters. Congo's stand-up comics take aim at country's grinding war. *Reuters*. 07 жовт. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/africa/congos-stand-up-comics-take-aim-countrys-grinding-war-2025-10-07/> (дата звернення 29.10.2025)
29. Reuters. Ukraine will have to find a way to produce air defences, Zelenskiy says. *Reuters*. 24 жовт. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-will-have-find-way-produce-air-defences-zelenskiy-says-2025-10-24/> (дата звернення 29.10.2025)
30. Reuters. Zelenskiy asks coalition of willing for deep-strike weapons. *Reuters*. 24 жовт. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/zelenskiy-asks-coalition-willing-deep-strike-weapons-2025-10-24/> (дата звернення 29.10.2025)
31. Reuters. Russian aerial attack on Kyiv kills one, injures 10, officials say. *Reuters*. 25 жовт. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russian-aerial-attack-kyiv-kills-one-injures-10-officials-say-2025-10-25/> (дата звернення 29.10.2025)
32. Shamim S., News Agencies. Trump wants to “freeze” Russia-Ukraine war: Who gets what if that happens? *Al Jazeera*. 24 жовт. 2025 р. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2025/10/24/trump-wants-to-freeze-russia-ukraine-war-who-gets-what-if-that-happens> (дата звернення 29.10.2025)
33. Smilianets V., Ogirenko V. Ukraine in race to outfox Russian defences with drone attacks, commander says. *Reuters*. 24 жовт. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/ukraine-race-outfox-russian-defences-with-drone-attacks-commander-says-2025-10-24/>
34. Socialist International. Socialist International condemns war crimes in Ukraine *Press release*. 2022 р. URL:

- <https://www.socialistinternational.org/news/press-releases/socialist-international-condemns-war-crimes-in-ukraine-2008/> (дата звернення 29.10.2025)
35. The Associated Press. In a shock offensive, insurgents breach Syria's largest city for the first time since 2016. *Newsday*. 29 листоп. 2024 р. URL: <https://www.newsday.com/news/nation/syria-attack-clashes-aleppo-y64381> (дата звернення 29.10.2025)
 36. Tiwari S. Another F-16 bites the dust in Ukraine; third confirmed loss so far; Russian media calls them "sitting ducks". *Eurasian Times*. 16 трав. 2025 р. URL: <https://www.eurasiantimes.com/another-f-16-bites-the-dust-in-ukraine-third/> (дата звернення 29.10.2025)
 37. UN says renewed Gaza violence makes hostage return more distant. *Reuters*. 20 берез. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/un-says-renewed-gaza-violence-makes-hostage-return-more-distant-2025-03-20/> (дата звернення 29.10.2025)
 38. US completes Afghanistan withdrawal as final flight leaves Kabul. *Al Jazeera*. 30 серп. 2021 р. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2021/8/30/us-completes-afghanistan-withdrawal-as-final-flight-leaves-kabul> (дата звернення 29.10.2025)
 39. van den Berg S. Russians used starvation as method of warfare in Mariupol, experts say. *Reuters*. 13 черв. 2024 р. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russians-used-starvation-method-warfare-mariupol-experts-say-2024-06-13/> (дата звернення 29.10.2025)
 40. Williamson L. Israel's "yellow line" in Gaza gives Netanyahu room for manoeuvre. *BBC News*. 23 жовт. 2025 р. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cx2y9ny653no> (дата звернення 29.10.2025)
 41. World leaders weigh in on "alarming" Israel-Iran strikes. *Al Jazeera*. 14 черв. 2025 р. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2025/6/14/world-leaders-weigh-in-on-alarming-israel-iran-conflict> (дата звернення 29.10.2025)

42. Zelenskiy asks coalition of willing for deep-strike weapons. *Reuters*. 24 жовт. 2025 р. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/zelenskiy-asks-coalition-willing-deep-strike-weapons-2025-10-24/> (дата звернення 29.10.2025)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ENGLISH LEXICON OF “MILITARY CONFLICT” IN CONTEMPORARY PRESS NOUNS (NOMINAL TERMS)

№	Lexical item	Definition
1	<i>aggression</i>	A forceful, often unprovoked attack or hostile action by one country/party against another.
2	<i>airstrike</i>	An attack by military aircraft dropping bombs or firing missiles on a target from the air.
3	<i>alliance</i>	A formal union or coalition between nations or groups for mutual support, especially in war.
4	<i>ally</i>	A state or person that cooperates with or supports another in a conflict (friend on the same side).
5	<i>ambush</i>	A surprise attack from a hidden position.
6	<i>annexation</i>	The act of seizing and incorporating territory into another state (often by force or after invasion).
7	<i>armistice</i>	A formal agreement to stop fighting temporarily; a truce or cease-fire arrangement.
8	<i>army</i>	A nation's organized ground military forces (also used for a large body of soldiers).
9	<i>assault</i>	A sudden violent attack or onslaught against an enemy position.

10	<i>atrocitiy</i>	An extremely cruel act, typically involving physical violence or injury to innocent people.
11	<i>artillery</i>	Large-caliber guns (like cannons or rocket launchers) used in warfare on land.
12	<i>battle</i>	A fight or armed clash between opposing forces, usually a part of a war.
13	<i>battlefield</i>	The area or ground on which a battle is fought (often used figuratively for any arena of conflict).
14	<i>belligerent</i>	A participant in a conflict, such as a nation or person engaged in warfare (also means “aggressively hostile”).
15	<i>blockade</i>	The isolation of an area (especially a port or city) by hostile forces to prevent entry of people or supplies.
16	<i>bloodshed</i>	Literally the shedding of blood; widespread killing or violence.
17	<i>bombing</i>	An attack with a bomb or bombs, typically causing explosion and destruction.
18	<i>casualty</i>	A person killed or injured in war or an accident (often used in plural for total killed and wounded).
19	<i>chemical weapons</i>	Weapons that use chemical agents (poison gas, toxins) to harm or kill, considered weapons of mass destruction.
20	<i>civilian</i>	A person not in the armed services or police; a non-combatant (often contrasted with military personnel in war).
21	<i>coalition</i>	A temporary alliance of distinct parties or nations for joint action (e.g. a coalition of countries in war).
22	<i>combat</i>	Active fighting in a war (also used as a verb meaning to fight).
23	<i>conflict</i>	A struggle or clash between opposing forces; in war contexts, often a smaller-scale war or armed confrontation.
24	<i>confrontation</i>	A face-off or direct encounter between opposing sides, which can be hostile or armed.
25	<i>conquest</i>	The act of conquering or defeating and taking control of a place or people by force.
26	<i>counterinsurgency</i>	Military or political action taken to combat guerrilla warfare or rebellion.
27	<i>counteroffensive</i>	A large-scale counter-attack; a major offensive launched in response to an enemy’s attack.
28	<i>coup (coup d’état)</i>	A sudden, violent overthrow of an existing government, usually by a small group (often military).
29	<i>crackdown</i>	Severe measures taken by authorities to restrict or stop a destructive or illegal activity; a forcible suppression (e.g. of insurgents or protests).
30	<i>crossfire</i>	Gunfire from two or more directions crossing paths. (Often in “caught in the crossfire,” meaning trapped between two firing sides).
31	<i>deterrence</i>	The practice of preventing an attack or war by instilling doubt or fear of the consequences (e.g. through threat of retaliation).
32	<i>devastation</i>	Widespread destruction or severe damage, especially as left by war or disaster.
33	<i>drone</i>	An unmanned aerial vehicle, often used for surveillance or armed attacks.
34	<i>enemy</i>	An opposing nation, group, or force in a war; the adversary.
35	<i>escalation</i>	An increase in intensity or scope of a conflict or war (e.g. escalation of violence).
36	<i>evacuation</i>	The organized removal of people from a dangerous area (e.g. civilians from a warzone to safety).

37	<i>faction</i>	A group or clique within a larger group, often acting in opposition – in war, a party to the conflict (e.g. warring factions).
38	<i>fighting</i>	Violent conflict or combat; the action of people or armies battling.
39	<i>firefight</i>	A brief, intense exchange of gunfire between opposing units.
40	<i>firepower</i>	The amount or strength of military weapons available for use (often measuring the capability for destruction).
41	<i>front line</i>	The forward-most position of an army; the area of contact between opposing forces. (Also “frontline” as adjective, describing being in the most advanced position.)
42	<i>genocide</i>	The deliberate and systematic extermination of a national, ethnic, or religious group.
43	<i>guerrilla (fighter)</i>	A member of an irregular armed force that uses hit-and-run tactics and ambushes (often fighting a larger regular army).
44	<i>hostage</i>	A person captured and held by a party to conflict, used as leverage to meet demands.
45	<i>hostilities</i>	Acts of warfare or fighting; the state of active military operations (e.g. “hostilities broke out”).
46	<i>incursion</i>	A sudden invasion or brief raid into enemy territory.
47	<i>insurgency</i>	An armed rebellion or uprising against an established authority (typically within a country).
48	<i>intervention</i>	The act of intervening, usually referring to military interference by a third-party nation in a conflict.
49	<i>invasion</i>	An instance of entering another country or region by force, often to occupy it.
50	<i>massacre</i>	The brutal, indiscriminate killing of a large number of people.
51	<i>mercenary</i>	A professional soldier hired to serve in a foreign army or conflict for pay.
52	<i>militia</i>	An armed force composed of ordinary citizens rather than professional soldiers, often organized to engage in rebel or local defense activities.
53	<i>militant</i>	A combative individual or faction engaged in fighting, typically for a cause; often refers to members of extremist or rebel groups.
54	<i>minefield</i>	1) An area planted with explosive mines. 2) <i>Figuratively</i> , a situation presenting hidden dangers.
55	<i>missile</i>	A self-propelled guided weapon (such as a rocket) designed to be sent to a target.
56	<i>mobilization</i>	The act of assembling and preparing troops and supplies for war.
57	<i>mutiny</i>	A rebellion against legal authority, especially by soldiers or sailors refusing orders and often attacking their commanders.
58	<i>offensive</i>	A large-scale military campaign meant to take the initiative and attack the enemy (e.g. a spring offensive).
59	<i>occupation</i>	The control and stationing of military forces in a foreign territory (often after invasion).
60	<i>onslaught</i>	A fierce or destructive attack.
61	<i>outbreak</i>	A sudden start or eruption (as in “outbreak of war” – the beginning of open conflict).
62	<i>partisan</i>	A member of an organized resistance fighting secretly or irregularly against an occupying force (especially in WWII context); also, a strong supporter of a cause.
63	<i>rebel</i>	A person who resists or takes up arms against the authority (often part of an armed insurgency or uprising).

64	<i>rebellion</i>	An organized armed resistance or uprising against the established government or authority.
65	<i>refugee</i>	A person forced to flee their home or country to escape war, persecution, or disaster.
66	<i>resistance</i>	1) The act of resisting an opposing force. 2) A clandestine organization fighting to expel occupying forces (e.g. the Resistance in WWII).
67	<i>retaliation</i>	Counterattack or revenge against an aggressor in response to a harmful action (e.g. military retaliation for an attack).
68	<i>separatist</i>	A person or group seeking separation from a larger political entity (often by force); e.g. separatist rebels aiming to form a new state.
69	<i>shelling</i>	Bombardment with artillery shells. (For example, “heavy shelling” refers to intense artillery fire on a target area.)
70	<i>siege</i>	A military blockade and assault on a city or fortress to force it to surrender.
71	<i>skirmish</i>	A small or brief fight, especially a minor clash between small units or forces.
72	<i>slaughter</i>	The killing of many people in a cruel or brutal way; a bloodbath.
73	<i>sniper</i>	A marksman who shoots targets from a concealed position at long range, often picking off enemy personnel.
74	<i>soldier</i>	A person who serves in an army; an enlisted member of the military.
75	<i>standoff</i>	A deadlock or stalemate between two opponents where neither side can progress or win. (Often used for armed confrontations without resolution, e.g. “border standoff.”)
76	<i>strike</i>	A targeted attack, especially an aerial attack (e.g. <i>air strike</i>), or any hit on an enemy target.
77	<i>terrorism</i>	The use of violence and intimidation, especially against civilians, in pursuit of political aims (often by non-state groups).
78	<i>truce</i>	A temporary agreement to stop fighting; an informal cease-fire.
79	<i>troops</i>	Soldiers or armed forces (usually refers collectively to military personnel).
80	<i>ultimatum</i>	A final demand or statement of terms, the rejection of which may lead to retaliation or war (e.g. “surrender or face invasion”).
81	<i>unrest</i>	A state of dissatisfaction, disturbance, and agitation in a group of people, often leading to protests or violence (e.g. civil unrest short of open war).
82	<i>uprising</i>	A revolt or insurrection; a spontaneous or organized movement of people rising up against authority.
83	<i>veteran</i>	A person who has long experience in a particular field; especially, an ex-soldier who has served in the armed forces or in a war.
84	<i>violence</i>	Physical force used to cause harm or damage. In conflict contexts, it refers to acts of war or brutality.
85	<i>war</i>	Armed conflict or state of hostilities between nations or large groups. (<i>The core term for large-scale armed conflict.</i>)
86	<i>warfare</i>	The activity of war; the methods, tactics, and engagement in armed conflict (e.g. <i>guerrilla warfare</i> , <i>trench warfare</i>).
87	<i>war crime</i>	A serious violation of the laws of war (such as deliberate killing of civilians or POWs, genocide, etc.), constituting an atrocity in conflict.
88	<i>warlord</i>	A military commander, usually controlling a region, who exercises civil power by force, often in a state suffering from conflict or absence of central authority.

89	<i>weapon</i>	An instrument of attack or defense in combat (e.g. gun, bomb, sword, etc.).
90	<i>withdrawal</i>	The act of pulling back or removing forces from an area of engagement (e.g. a troop withdrawal after an operation).

VERBS (ACTIONS OF WAR)

№	Lexical item	Definition
91	<i>advance</i>	To move forward or make progress, especially of troops moving into enemy-held territory.
92	<i>ambush</i>	To attack unexpectedly from a concealed position.
93	<i>arm</i>	To supply with weapons or to equip for war (e.g. <i>arm the rebels</i>).
94	<i>assassinate</i>	To murder a prominent or important individual, often a political or military leader, usually by surprise attack.
95	<i>attack</i>	To aggressively use force against an enemy or target. (<i>As a noun: an assault or offensive action.</i>)
96	<i>besiege</i>	To surround a place with armed forces in order to capture it or force its surrender (lay siege to).
97	<i>bomb</i>	To strike with a bomb or explosive device.
98	<i>bombard</i>	To attack continuously with bombs, shells, or other missiles over a period.
99	<i>capture</i>	To take control of someone or something by force, especially to take prisoners or seize a city/position.
100	<i>capitulate</i>	To surrender or stop resisting an opponent; to cease fighting and concede defeat.
101	<i>conquer</i>	To defeat and take control of (a place or people) by force.
102	<i>counterattack</i>	To attack in response to an enemy's attack.
103	<i>defeat</i>	To win a victory over an opponent; to overcome in a contest or conflict.
104	<i>defend</i>	To protect from harm or attack; to resist an onslaught by holding one's position.
105	<i>de-escalate</i>	To decrease in intensity or scale (e.g. to de-escalate a conflict means to reduce tensions or military action).
106	<i>deploy</i>	To move (troops or equipment) into position for military action.
107	<i>deter</i>	To discourage or prevent an action by instilling fear of the consequences (often by threat of force).
108	<i>devastate</i>	To cause extensive destruction or ruin to something (e.g. "The bombing devastated the city").
109	<i>encircle</i>	To surround an enemy or area completely, cutting off escape or access.
110	<i>escalate</i>	To increase or intensify in extent or scope (e.g. <i>the conflict escalated</i> into a larger war).
111	<i>evacuate</i>	To withdraw people from a place of danger to a safer location (e.g. evacuate civilians from a warzone).
112	<i>fight</i>	To engage in combat or struggle against an enemy. (<i>Noun "fighting" denotes combat in general.</i>)
113	<i>invade</i>	To enter another country or territory by force with an army.
114	<i>intervene</i>	To involve oneself in a situation to alter the outcome; in war, to enter a conflict to affect its course (often by force).
115	<i>liberate</i>	To free a people or area from oppression or enemy occupation (e.g. liberate an occupied city).
116	<i>occupy</i>	To take possession and control of a place by military invasion and remain there.

117	<i>pillage</i>	To loot or plunder a place, especially after capturing it in war, often with violence.
118	<i>plunder</i>	To steal goods typically using force in a time of disorder (war or chaos), similar to <i>pillage</i> .
119	<i>raid</i>	To conduct a sudden short attack on an enemy position or installation, often to cause damage or take something.
120	<i>ravage</i>	To cause severe destruction or damage to something, as in “The war ravaged the countryside.”
121	<i>regroup</i>	To reassemble or reorganize (troops) after a setback or dispersion, in preparation for renewed action.
122	<i>reinforce</i>	To strengthen (a military force) with additional personnel or equipment.
123	<i>repel</i>	To drive back or push away an attacking force.
124	<i>resist</i>	To oppose or fight against a force or invasion; to refuse to surrender.
125	<i>retaliate</i>	To fight back or respond to an attack with a counterattack.
126	<i>retreat</i>	To withdraw from enemy forces as a result of superior opposition or after a defeat (i.e. to fall back).
127	<i>seize</i>	To take hold of something quickly and forcibly (e.g. <i>seize a town</i> or <i>seize weapons</i>).
128	<i>shell</i>	To bombard with artillery fire (to fire explosive shells at a target).
129	<i>storm</i>	To attack and try to take a building or position by force (often with a sudden rush of troops).
130	<i>strike</i>	To hit a target; in military context, to carry out an attack (often a precise or surgical attack).
131	<i>sabotage</i>	To deliberately destroy, damage, or obstruct something (like infrastructure or supply lines), especially for military advantage.
132	<i>surrender</i>	To give up and cease resistance, typically by laying down arms and submitting to the enemy.
133	<i>target</i>	To select and aim an attack at a particular object or enemy.
134	<i>withdraw</i>	To pull back or remove forces from a position or engagement (the opposite of <i>deploy</i> or <i>advance</i>).
135	<i>crush</i>	(<i>In a military context</i>) to swiftly and decisively subdue or defeat (e.g. <i>crush a rebellion</i>).
136	<i>quell</i>	To suppress or put an end to (something, especially a rebellion or unrest) by force.
137	<i>displace</i>	To force people to leave their home, typically due to war or violence (e.g. <i>conflict displaced thousands</i>).
138	<i>violate</i>	To break or fail to comply with (e.g. <i>violate a ceasefire</i> means to act against an agreed truce).
139	<i>overrun</i>	To spread over or occupy a place in large numbers, defeating any opposition (e.g. <i>the camp was overrun by enemy troops</i>).
140	<i>battle</i>	(<i>used as a verb</i>) To fight or struggle against; to engage in battle (e.g. <i>The army battled insurgents in the city</i>).

ADJECTIVES (DESCRIBING CONFLICT)

№	Lexical item	Definition
141	<i>armed</i>	Equipped with or involving weapons (e.g. <i>armed conflict</i> – a conflict involving the use of weapons).
142	<i>besieged</i>	Under siege; surrounded by armed forces intent on capturing it (e.g. <i>besieged city</i>).

143	<i>bloody</i>	Involving or characterized by much bloodshed and violence (e.g. <i>a bloody battle</i>).
144	<i>brutal</i>	Extremely cruel, harsh, or violent (e.g. <i>a brutal attack</i>).
145	<i>chemical</i>	Relating to chemical weapons or agents (e.g. <i>chemical attack</i> – involving toxic chemical substances).
146	<i>civil</i>	Relating to a country's own citizens; used for an internal conflict within one state (e.g. <i>civil war</i> is a war among groups in one nation).
147	<i>conventional</i>	Using ordinary or traditional weapons and tactics (non-nuclear, non-chemical); <i>conventional warfare</i> means standard military conflict without WMDs.
148	<i>deadly</i>	Causing or able to cause death (e.g. <i>deadly conflict</i> – one that results in many deaths).
149	<i>decisive</i>	Determining the outcome; producing a definite result (e.g. <i>a decisive victory</i> that effectively settles the conflict).
150	<i>devastating</i>	Highly destructive or damaging (e.g. <i>a devastating strike</i> that causes extreme damage).
151	<i>fierce</i>	Very intense, aggressive, or violent (e.g. <i>fierce fighting</i> – combat marked by intensity).
152	<i>grueling</i>	Extremely tiring and demanding (e.g. <i>a grueling campaign</i> that exhausts those involved).
153	<i>guerrilla</i>	Relating to independent small-group fighting tactics (e.g. <i>guerrilla war</i> – irregular warfare by small groups).
154	<i>heavy</i>	Intense in degree or quantity (e.g. <i>heavy fire</i> or <i>heavy casualties</i> – a great amount of gunfire or losses).
155	<i>intense</i>	Of extreme force, degree, or strength (e.g. <i>intense bombardment</i> – very strong or concentrated).
156	<i>lethal</i>	Deadly; capable of causing death (e.g. <i>lethal force</i> – force sufficient to kill).
157	<i>merciless</i>	Showing no mercy or pity; cruel (e.g. <i>a merciless offensive</i> that spares no one).
158	<i>military</i>	Relating to soldiers or the armed forces (e.g. <i>military action</i> – action carried out by armed forces).
159	<i>nuclear</i>	Involving nuclear weapons or energy (e.g. <i>nuclear war</i> – war involving atomic weapons).
160	<i>occupied</i>	Under the control of foreign military forces (e.g. <i>occupied territory</i>).
161	<i>ongoing</i>	Continuing; still in progress (e.g. <i>ongoing conflict</i> – not yet resolved).
162	<i>preemptive</i>	Intended to prevent an anticipated event by taking action first (e.g. <i>preemptive strike</i> – an attack launched to forestall an enemy's attack).
163	<i>prolonged</i>	Extended in duration; long-lasting (e.g. <i>a prolonged war</i> – one that goes on for a long time).
164	<i>protracted</i>	Lasting for a long time or longer than expected (similar to <i>prolonged</i> , often describing drawn-out conflicts).
165	<i>relentless</i>	Constant, incessant, or inflexible (e.g. <i>relentless assault</i> – one that persists without letting up).
166	<i>retaliatory</i>	Done as an act of retaliation; returning like for like (e.g. <i>retaliatory strikes</i> – attacks made in revenge for earlier attacks).
167	<i>ruthless</i>	Having no compassion or pity; cruel and cold-hearted in pursuit of goals (e.g. <i>ruthless tactics</i>).
168	<i>unprovoked</i>	Occurring without any justified cause or without being attacked first (e.g. <i>an unprovoked invasion</i> – an attack not prompted by any aggression from the victim's side).

169	<i>violent</i>	Involving great physical force or violence (e.g. <i>a violent clash</i> – one marked by force and brutality).
170	<i>warring</i>	Involved in war; at conflict with each other (e.g. <i>warring factions</i> – groups currently fighting one another).

IDIOMS (FIXED EXPRESSIONS AND SAYINGS)

№	Lexical item (Idiom)	Definition
171	<i>baptism by fire</i>	A first experience of battle or a severe ordeal that tests someone's capabilities (originating from a soldier's first combat experience).
172	<i>battle lines are drawn</i>	The opposing sides in a conflict have been clearly identified, signaling that a confrontation is imminent or has begun.
173	<i>beat a retreat</i>	To withdraw quickly from a dangerous situation or confrontation (originally, to sound a drum signal for retreat).
174	<i>beat swords into ploughshares</i>	To turn from war to peace, i.e. to repurpose weapons for peaceful uses – to stop fighting and pursue peace.
175	<i>bite the dust</i>	To be defeated or to die. (Literally from falling face-down in dirt; figuratively often used for failure or death.)
176	<i>bury the hatchet</i>	To make peace or settle differences with an adversary (from a Native American custom of burying weapons to mark peace).
177	<i>call the shots</i>	To be in command or make the key decisions (as if directing where shots should be fired).
178	<i>call to arms</i>	An appeal or demand to prepare for battle or to rally in support of a cause.
179	<i>caught in the crossfire</i>	Trapped in a conflict between two sides; originally, literally caught between two lines of gunfire, now also used for being inadvertently hurt by others' dispute.
180	<i>cross swords</i>	To enter into a dispute or argument with someone; literally, to fight with swords (now figuratively for any conflict).
181	<i>draw a line in the sand</i>	To set a non-negotiable limit or boundary (like an ultimatum) beyond which one will not tolerate the other side's actions, implying conflict if crossed.
182	<i>drop a bombshell</i>	To announce or do something shocking or unexpected (as suddenly as dropping a bomb).
183	<i>hold one's fire</i>	To stop shooting or delay an attack; often used figuratively meaning to wait or refrain from action or criticism.
184	<i>hold the fort</i>	To maintain a position or keep things running (originally: to defend a fort in the absence of others).
185	<i>loose cannon</i>	An unpredictable person who might cause damage or stir up trouble (from a cannon loose on deck, a danger to friend and foe alike).
186	<i>lose ground</i>	To yield an advantage or lose previously gained position (originally, to retreat and cede territory in battle).
187	<i>marching orders</i>	Instructions to leave or resign one's position (e.g. being fired) – derived from orders given to soldiers to march to a new post.
188	<i>meet one's Waterloo</i>	To experience a decisive defeat (from Napoleon's final defeat at Waterloo).
189	<i>no quarter given</i>	No mercy or clemency will be offered to the defeated (from the wartime practice of "no quarter," meaning enemies would not be spared).

190	<i>on the warpath</i>	Very angry and inclined to take aggressive action or seek confrontation (originally referring to Native Americans preparing for war).
191	<i>Pyrrhic victory</i>	A victory won at such a high cost that it is tantamount to defeat (from King Pyrrhus's costly battles).
192	<i>raise the white flag</i>	To surrender or admit defeat (from the practice of waving a white flag to request a cease-fire or indicate surrender).
193	<i>rally the troops</i>	To bring people together and inspire them to work toward a common goal (originally, to regroup and encourage soldiers in battle).
194	<i>run the gauntlet</i>	To endure a series of troubles or difficulties (originally, a punishment where one ran between two rows of soldiers hitting them).
195	<i>saber-rattling</i>	Displaying military power or threatening war to intimidate others (literally, the sound of swords as a threat) – i.e. aggressive posturing.
196	<i>shot across the bow</i>	A warning sign or act to show someone could be harmed if they do not change course (from a naval practice of firing a warning shot in front of a ship).
197	<i>stick to one's guns</i>	To maintain one's position or opinion even in the face of criticism (literally, to keep firing your guns in battle without yielding).
198	<i>take no prisoners</i>	To be extremely ruthless or aggressive, without showing mercy (like soldiers who literally take no enemy prisoners).
199	<i>under fire</i>	1) Being shot at. 2) <i>Figuratively</i> , being under severe criticism or pressure.
200	<i>up in arms</i>	Angrily protesting or very upset (literally, in arms means armed for war).
201	<i>war of attrition</i>	A conflict fought by wearing down the enemy over time rather than delivering a decisive blow (each side gradually weakens the other).
202	<i>war of nerves</i>	A conflict or contest marked by psychological pressure and attempts to unsettle the opponent, rather than open combat (e.g. threats, mind games).
203	<i>war of words</i>	A prolonged verbal conflict or exchange of accusations between parties (a fierce argument carried out in public statements).
204	<i>in the trenches</i>	Engaged at the most active, tough level of work or conflict (from soldiers fighting in trench warfare; e.g. journalists "in the trenches" are on the front lines of events).
205	<i>keep your powder dry</i>	To remain cautious and ready for action when the time is right (originating from keeping gunpowder dry for reliability in battle).

PHRASAL EXPRESSIONS (COLLOCATIONS AND MULTI-WORD TERMS)

№	<i>Lexical item (Phrase)</i>	Definition
206	<i>armed conflict</i>	An armed confrontation or war involving organized use of weapons (a general term for any fighting with arms).
207	<i>armed insurgency</i>	An uprising or rebellion carried out by armed groups within a country (often against the government).
208	<i>break out (of war)</i>	To begin suddenly. "War broke out" means war started unexpectedly.
209	<i>civil war</i>	A war between factions or regions of the same country (internal war).

210	<i>cold war</i>	Intense political and military tension between powers that stops short of open warfare (often refers to the Cold War between the USA and USSR).
211	<i>declare war</i>	To officially announce the start of a state of war with another nation.
212	<i>de-escalate tensions</i>	To reduce the intensity of a conflict or ease a standoff (opposite of escalate tensions).
213	<i>escalate conflict</i>	To increase or intensify the scope of a conflict (e.g. expand fighting or use stronger force).
214	<i>guerrilla war</i>	A war fought by irregular, small groups using tactics like ambushes and surprise raids.
215	<i>launch an offensive</i>	To begin a coordinated assault or campaign against the enemy (initiate a major attack).
216	<i>lay down arms</i>	To surrender or cease fighting (literally, put one's weapons on the ground).
217	<i>lay siege to</i>	To start besieging a place; to surround a target with the intent to capture it.
218	<i>lift a siege</i>	To end or remove a siege, typically when the attackers abandon the blockade or are driven off.
219	<i>military campaign</i>	A connected series of military operations aimed at achieving a specific goal (a series of battles or operations in a war).
220	<i>mobilize troops</i>	To prepare and deploy soldiers for active service (assemble and move military forces into readiness).
221	<i>negotiate a ceasefire</i>	To discuss terms and reach an agreement to stop fighting temporarily or permanently.
222	<i>open fire</i>	To begin shooting weapons. (<i>"Troops opened fire" = they started shooting.</i>)
223	<i>peace talks</i>	Negotiations between conflicting parties aimed at ending hostilities and achieving peace.
224	<i>peacekeeping mission</i>	An operation (often by international forces) to help maintain or enforce peace in a conflict area (e.g. a UN peacekeeping deployment).
225	<i>power struggle</i>	An intense competition for power or control; in war context, often refers to a violent political conflict between rival groups for dominance].
226	<i>proxy war</i>	A conflict where major powers support opposing sides indirectly rather than fighting each other openly (the war is fought "by proxy" through client states or groups).
227	<i>resume hostilities</i>	To restart fighting after a pause (e.g. after a failed truce, hostilities resume = combat begins again).
228	<i>spark unrest</i>	To cause or provoke disorder and unrest (a situation that can lead to violence or uprising).
229	<i>stage a coup</i>	To carry out a coup d'état; to suddenly overthrow the government (usually by force or threat by a small group).
230	<i>take hostages</i>	To seize people and hold them captive, usually to force demands to be met.
231	<i>take up arms</i>	To begin fighting; to arm oneself in preparation for conflict.
232	<i>wage war</i>	To engage in or carry on war (e.g. <i>wage war against terrorism</i> means actively fight against it).
233	<i>withdraw troops</i>	To remove military forces from an area of conflict.
234	<i>world war</i>	A war involving many large nations in all major areas of the world. (Specifically refers to World War I or II, but used generally for any global conflict).

235	<i>wreak havoc</i>	To cause widespread destruction, chaos, or disorder (e.g. <i>artillery strikes wreaked havoc on the city</i>).
-----	--------------------	---

ABBREVIATIONS (WAR-RELATED ACRONYMS)

№	Abbreviation	Definition
236	<i>ATO</i>	Anti-Terrorist Operation – term used for Ukraine’s 2014–2017 eastern conflict campaign.
237	<i>DMZ</i>	Demilitarized Zone – an area (usually between hostile parties) where military forces are not allowed (e.g. the DMZ between North and South Korea).
238	<i>EU</i>	European Union – an economic and political union of European countries (often involved in diplomacy/sanctions in conflicts).
239	<i>IDF</i>	Israel Defense Forces – the military forces of Israel.
240	<i>IDP</i>	Internally Displaced Person – someone who has had to flee their home due to conflict or disaster but remains within their country’s borders.
241	<i>IED</i>	Improvised Explosive Device – a homemade bomb, often used in guerrilla warfare or by insurgents.
242	<i>ISIL</i>	Islamic State of Iraq and the Levant – alternate name for ISIS.
243	<i>ISIS</i>	Islamic State of Iraq and Syria, a jihadist militant group.
244	<i>KIA</i>	Killed In Action – a classification for those killed during combat operations.
245	<i>LoC</i>	Line of Control – the de facto military border, e.g. between Indian- and Pakistani-controlled Kashmir.
246	<i>MIA</i>	Missing In Action – status of soldiers unaccounted for in battle (not found among the dead or captured).
247	<i>NATO</i>	North Atlantic Treaty Organization – a Western military alliance.
248	<i>POW</i>	Prisoner Of War – a combatant captured and held by the enemy.
249	<i>RSF</i>	Rapid Support Forces – a paramilitary force in Sudan.
250	<i>UAV</i>	Unmanned Aerial Vehicle – a drone aircraft without a human pilot onboard.
251	<i>UN</i>	United Nations – an international organization of nations aimed at maintaining peace and security.
252	<i>WMD</i>	Weapons of Mass Destruction – a category of weapons (nuclear, chemical, biological) with the potential for large-scale destruction.
253	<i>ICBM</i>	Intercontinental Ballistic Missile – a long-range guided missile typically designed to deliver nuclear warheads across continents.
254	<i>US</i>	United States (of America) – often mentioned as a key actor in international conflicts.
255	<i>UK</i>	United Kingdom – often mentioned as an ally or participant in international military coalitions.

HYPHENATED CONSTRUCTIONS (COMPOUND MODIFIERS)

№	Lexical item	Definition
256	<i>all-out (war)</i>	Total, complete, leaving nothing in reserve. “ <i>All-out war</i> ” means unrestricted war using full available resources.
257	<i>battle-hardened</i>	Experienced in combat and therefore tough and unshockable (e.g. <i>battle-hardened troops</i> who have been through many fights).

258	<i>battle-scarred</i>	Literally, scarred by battle; used for people or places marked by damage from war (e.g. <i>battle-scarred veteran</i> or <i>battle-scarred city</i>).
259	<i>cease-fire</i>	A ceasefire; a temporary stop to fighting. (Often used as “cease-fire agreement.”)
260	<i>decades-old</i>	Having existed for decades. A “ <i>decades-old conflict</i> ” is one that began many tens of years ago.
261	<i>full-scale</i>	Complete or using all available resources. “ <i>Full-scale invasion</i> ” means a massive, total invasion on all fronts.
262	<i>large-scale</i>	Extensive in size or scope. “ <i>Large-scale combat</i> ” refers to fighting involving large numbers or covering a vast area.
263	<i>long-running</i>	Continuing for a long time. “ <i>A long-running conflict</i> ” is one that has been ongoing for an extended period.
264	<i>months-long</i>	Lasting for many months. “ <i>Months-long siege</i> ” indicates a siege that continued for several months.
265	<i>weeks-long</i>	Lasting for many weeks. “ <i>Weeks-long fighting</i> ” means fighting that persisted for a number of weeks.
266	<i>years-long</i>	Lasting for multiple years. “ <i>A years-long crisis</i> ” implies the crisis continued for years.
267	<i>no-fly zone</i>	An area established by military or UN decree where aircraft are forbidden to fly (usually to prevent bombing or conflict from the air).
268	<i>post-war</i>	Occurring or existing after a war (e.g. <i>post-war reconstruction</i> of a country).
269	<i>pre-war</i>	Existing or occurring before a war (e.g. <i>pre-war borders</i> of a country).
270	<i>self-proclaimed</i>	Declared by oneself (or itself) without official recognition. “ <i>Self-proclaimed republic</i> ” – a region that declared independence unilaterally.
271	<i>short-lived</i>	Lasting only a short time. “ <i>A short-lived truce</i> ” means a ceasefire that quickly fell apart.
272	<i>scorched-earth</i>	Relating to a scorched earth policy, where anything useful (infrastructure, crops) is destroyed to hinder the enemy. (e.g. <i>scorched-earth tactics</i> of burning villages).
273	<i>war-ravaged</i>	Severely damaged or devastated by war (e.g. <i>a war-ravaged city</i> with extensive destruction).
274	<i>war-torn</i>	Ripped apart by war; suffering the effects of continuous conflict (e.g. <i>a war-torn country</i> with significant destruction and disruption).
275	<i>war-weary</i>	Tired of war due to prolonged conflict and losses (often describing populations or soldiers demoralized by sustained fighting).

METAPHORS (FIGURATIVE WAR TERMS)

№	Lexical item (Metaphor)	Definition or Explanation
276	<i>another Vietnam</i>	A metaphor comparing a current conflict to the Vietnam War – i.e. a quagmire conflict that is long, costly, and difficult to win. (Often used as a warning: “We don’t want <i>another Vietnam</i> .”)
277	<i>Armageddon</i>	Figuratively, a catastrophic final battle or conflict that could end the world (from the biblical end-times battle). Often used to refer to nuclear war (e.g. “risk of nuclear <i>Armageddon</i> ”).
278	<i>apocalypse</i>	A metaphor for total destruction or devastation, as in “an apocalyptic scenario” – derived from the end-of-world imagery (often used for nuclear war aftermath).

279	<i>blitzkrieg</i>	Originally “lightning war” in German; metaphorically used for any rapid, overwhelming attack or campaign. (E.g. “a media blitzkrieg” means an intense, fast campaign.)
280	<i>bloodbath</i>	A figurative term for a scene of mass killing or carnage, implying extreme violence.
281	<i>cannon fodder</i>	Originally referred to soldiers regarded merely as material to be expended in war. Now a metaphor for people seen as expendable pawns in a larger conflict.
282	<i>carnage</i>	Literally meaning slaughter of a large number of people; used to vividly denote bloody destruction in war (e.g. “the carnage of the battlefield”).
283	<i>crucible</i>	A severe trial or test. In war context, a crucible of war means war as an extreme test that forges or destroys those involved (e.g. “forged in the crucible of combat”).
284	<i>David and Goliath</i>	An analogy for an underdog vs. giant situation – a small, weaker opponent facing a much stronger adversary (from the biblical story of David defeating the giant Goliath).
285	<i>dogs of war</i>	Symbolic for the chaos and brutality of war. From Shakespeare (“let slip the dogs of war”), it refers to the unleashed forces of destruction once war begins.
286	<i>drums of war</i>	A phrase indicating the looming threat of war, as in the figurative sound of drums being beaten in preparation for battle. (“The drums of war are beating” means war is imminent.)
287	<i>firestorm</i>	Literally a destructive fire; used metaphorically for an outburst of chaos or controversy (e.g. “a firestorm of violence” in a conflict).
288	<i>fog of war</i>	The uncertainty and confusion experienced during battle (one cannot see clearly what’s happening, like being in fog). Used for the chaos that makes situational understanding difficult in conflict.
289	<i>hell on earth</i>	A description of a situation of extreme suffering and chaos, as in a war-torn place so terrible it’s likened to Hell. (“The city became hell on earth.”)
290	<i>inferno</i>	A massive, raging fire; metaphorically, a scene of fiery destruction (e.g. a city ablaze from bombing can be called “an inferno”).
291	<i>killing fields</i>	Areas where mass killings have taken place. Originally used for Cambodian genocide sites, it now describes any place of carnage in war.
292	<i>meat grinder</i>	Metaphor for a battle or campaign that consumes a massive number of lives or resources with little gain – e.g. a front so deadly it “grinds” soldiers up like meat. (“The battle of attrition became a meat grinder.”)
293	<i>mother of all battles</i>	A colloquial hyperbole meaning the greatest or most intense battle (coined by Saddam Hussein to describe the Gulf War; now “mother of all X” means the ultimate X).
294	<i>new Pearl Harbor</i>	A metaphor for a sudden, devastating surprise attack, likening an event to the 1941 Pearl Harbor attack. (“Some called the strike a ‘new Pearl Harbor.’”)
295	<i>no man’s land</i>	Originally, the barren contested land between opposing trenches (WWI); now used for any dangerous unoccupied area between opposing forces or a zone of no control.
296	<i>powder keg</i>	A situation or place that is ready to explode into violence – highly volatile (like a keg of gunpowder). (E.g. “The region is a powder keg.”)
297	<i>red line</i>	A figurative point of no return or limit that must not be crossed in a conflict, or else serious consequences will be triggered. (“Use of chemical weapons is a red line.”)

298	<i>sword of Damocles</i>	An ever-present, impending threat. In war commentary, it might refer to a looming danger (like nuclear annihilation) hanging over everyone, as the Sword of Damocles hung by a thread over the king.
299	<i>tinderbox</i>	A metaphor for a situation that is dangerously unstable and could burst into flames (conflict) with the slightest spark (e.g. “The city was a tinderbox after the assassination”).
300	<i>war machine</i>	Figuratively, a nation’s or group’s war-making capacity (industry, military apparatus) personified as a machine. Also used to describe a government or regime geared for continual warfare (“the Nazi war machine”).